

Äripäev

Nädalavaetus

Reede, 31. juuli 2015 | nr 132 (5259) | 3 eurot

Promenaadi maja

Suurte katuseterrassidega stiilsed loftid uues südalinnas.

Esimene kortermaja Eestis, kus kasutatakse energiavaiasid, mis annavad elanikele küttekuludelt hinnanguliselt 25-30% kokkuhoidu.

LIVEN

LIVEN.EE

Pärle Raud
+372 511 5153
parle.raud@liven.ee

Uuri meie projektidest lähemalt
või võta ühendust meie müügijuhiga!

www.liven.ee

Central Residence
Luksuslik ja turvaline kodu
Lasnamäe keskpunktis.

Rästa kodud
Uued paarismajad Kristiines
vaiksel kõrvaltänaval.

Ristiku põik 5
Hubased perekorterid
Pelgulinnas.

Legend ärkab elu...

Huviliste
registreerimine
on alanud!

Müügikorraldus:

Lenne Kontor

Tel: 5342 7703

E-post: lenne.kontor@domuskinnisvara.ee

Uued korterid Nõmmel

Ainult 18 korterit

Hinnad alates 105 000 €

Lisainfo: www.domuskinnisvara.ee/kivimae

UUDISED

Hea restoran on edukas ka kesklinnast kaugemal

Maitsev toit ja edukas majandamine on võimalik ka väljaspool rahvarohkeid piirkondi. ▶10-11

Baltika jäi raskustes loovides pisikesse kasumisse

Napilt plussis Baltikat ohustavad tugev dollar ja Venemaa turu kokkutõmbumine. ▶20-21

Suvel kolm korda nädalas

29. juuni-10. august ilmub Äripäev **esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel**. Veebilehel www.aripeev.ee värsked majandusuudised iga päev!

PUHKEPÄEV

Paidesse arvama

Paides kolmandat korda toimuv Arvamusfestival on eelmistest suurem kõigi näitajate poolest. Rohkem on nii aruteludes osalejaid kui ka partnerorganisatsioone. Suurem on ka kultuuriprogramm. ▶25

KOLUMN

„Hiljuti Ukrainas käies nägin, kui suur erinevus valitseb aina halveneva tegelikkuse ja “uue” Ukraina reformiinnu vahel.

George Soros kutsub Euroopat tegema Ukraina abistamiseks kõik, mis võimalik. ▶18

KAUBANDUS

Anttila jääb minevikku

Postimüügikaubamaja Anttila paneb ukseid kinni. “Miks, on omanike küsimus,” jäi ettevõtte juhatuse liige **Tauno Tuula** selgitamisel napsõnaliseks. Ettevõtte käive ja kasum on mõnda aega allamäge veerenud. ▶12

Äripäev

Nädalavaheetus

Reede, 31. juuli 2015
nr 134 (5261) 3 eurot

↓ EUR/USD
1,0955

↑ USD/EUR
0,9128

↑ EUR/SEK
9,4714

↑ EUR/RUB
65,3858

↓ NordPool
20,83

↑ Euribor
0,048%

LUUBI ALL

Leedu firma kõrbes

▶ Leedu suurim teedeprojekterija Kelprojektas jättis Eesti turule tulles kodutöö tegemata. Nüüd ollakse hädas - enamik võidetud lepinguid on üles öeldud, sest tähtaegadest pole kinni peetud. ▶2,4-7

TEGIJA

Teet Soorm kõmistab seakasvatajate nimel

"On vaja üht siga ja üht tädi Maalit, et sajad ja sajad töökohad kaoks!" kõlas Eesti suurima seafarmi Ekseko juhi Teet Soormi karm hoiatu uusi tuure võtnud seakatku tingimustes. Soorm on saanud veenvaks kõneisikuks hättasattunud seakasvatajatele, kellele saabuvad uudised uutest hai-

guskolletest on sõna otseses mõttes elu ja surma küsimus. Ekseko ise jäi vaid väga napilt välja rangeimate piirangutega tsoonist ja Soorm tuletab meelde, et seakatku võib panna põntsu kogu tööstusharule, millest omakorda sõltuvad töökohad nii selles kui ka mitmes teises sektoris. Seega tehkem, mis võimalik.

ÄRIPÄEV 31. juuli 2015

toimetaja Kertu Ruus, tel 667 0251, e-post kertu.ruus@aripaev.ee

RÕÕMUSTAB

Juhtkond ostis Rambolli välja. Rambolli Taani emafirma otsust loobuda oma Eesti äriüksusest võiks ju vaadata ka murettekitava signaalina, aga ometi teeb iga MBO ehk ettevõtte väljaost juhtkonna poolt Äripäevale alati head meelt. Värsked omanikud Peeter Škepast ja Hendrik Puhkim tegid julge ja loodetavasti õige sammu.

Soodne kütus jõudis tanklatesse. Maailmaturul valitsev nafta hinna langus on jõudnud ka meieni ning kütusemüüjad langetavad hindu mitmendat päeva. Maailmaturu hinlanalngused ei jõua tarbijani küll kunagi kohe ja kütusemüüjad seletavad end ikka hingetuks, mis see loogika on. Aga siiski parem hilja kui mitte kunagi.

Olympic laieneb ja õitseb. Olympic Entertainment Group (OEG) teeb rõõmu, sest ühendab kaks asja: jõulise laienemise ning aina paremaid majandustulemusi. Nende käive kerkis teises kvartalis 12% ja kasum 14% ning samal nädalal teatas ettevõtte, et ostab Lätis 20 kasiinoga konkurenti.

KURVASTAB

Seakatku levib ohtlikult farmides. Nädal tõi halbu uudiseid seakatku levikust, eile tuli teade Tartumaa farmist leitud kolde kohta, mis saadab hukkamisele 1200 siga, ja ka Järvamaalt. Kõik ootavad hinge kinni pidades, kas tragöödia tabab üksikuid farme või tervet tööstust.

Pögenikekriis süveneb. Küllap loodavad paljud südames, et keeruline pögeniketeema meie jaoks lihtsalt vaibub ja inimvool peatub olukorra paremaks muutudes. Kahjuks näitab elu praegu vastupidist: kaos mitte ei vähene, vaid süveneb. Prantsusmaal jooksevad tuhanded pögenikud juba tormi Suurbritanniassa viiva Eurotunneli sissepääsu ümbritsevale alale.

Ajastu lõpp - hüvasti, Anttila! Üha väiksemat kasumit teeninud Anttila Eesti sulges lõplikult ukseid. Sama teed on läinud mitmed teisedki kunagised kuulsad postimüügiettevõtted, nagu näiteks Hobby Hall. Kaugmüügi pioneeeri hääbumine tekitab nostalgivärinaid: küll omal ajal oli popp neist lääne järgi lõhnavaist kataloogidest särke ja kardinaid tellida!

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Ära on tüüdanud see riigihangete rokk me kaasis

Lõpetame ometi kord hinnapuusliku kummardamise riigihangetel ja muudame selle süsteemi ära. Probleem, et hangetel toob odavaima pakkuja valimine hiljem lahendamatuid jamasid ja suuri lisakulusid, on nii pika halli habemega, et piinlik hakkab. Vabastame ametnikud hirmust ja anna neile head selged reeglid. Aeg on küps, sest praegu töötatakse välja riigihangete seaduse uut eelnõud.

Uusim näide hankestüsteemi kurioosumitest on Leedu firma Kelprojektase tegevus Eestis turul. Leedukad olid kodumaal edukalt läbi löönud ja tahtsid 2013. aastal saabuda võidukalt ka siia. Nad tegid ridamisi pakkumisi projekteerimishangetel, kus neile tagas edu ei miski muu kui vana hea madalaim hind. Hankijad astusid aga jälle sama reha otsa ja sõlmsid Kelprojektasega lepinguid mitme teelõigu projekteerimiseks – ainult selleks, et hiljem näha, et tööd ei saa valmis.

Nüüd järgneb küsimus, kes vastutab. Kelprojektas avastas, et tal pole tööde tegemiseks piisavalt inimesi, Eesti projekteerijate palgad on ootamatult kõrged, reeglid on siin teistsugused kui Leedus ja üldlõpe on turg karmim.

Äripäeva meelest kõlavad Kelprojektase põhjendused nagu lapse jutt. Kui sa tahad valutada uut turgu madala hinnaga, siis on see seaduste piires sinu vabadus, aga sa pead suutma selle kinni taguda. Riigihangete kontekstis pole põhjendamatu odav pakkumine aga lubatud ja tekib küsimus, kas tõesti leedukad olid nii naiivsed, kui nende pressiesindaja kommentaaridest nähtub.

Pigem tundub, et teadlikult sõlmiti lepinguid, mille kohta oli teada, et nende täitmine läheb raskeks nii antud aja kui ka raha raamis.

Kokkuvõttes saab eraettevõtte Kelprojektas oma vitsad kätte ning pressiesindaja sõnu,

Ainsaks lahenduseks on lõpuks ometi luua süsteem, mis laseks valida parimat, mitte tingimata odavaimat pakkumist.

et tegemist on väärtusliku õppetunniga, pole põhjust kahtluse alla seada.

Mis on hankijate vastutus? Äripäev usub, et hankijad peaksid julgemalt rakendama valikul teisi kriteeriume hinna kõrval. Huvitav on maanteeameti õigusosakonna riigihangete talituse juhataja Andry Palu väide, et nad on ka kasutanud projekteerimishangetes teisi kriteeriume peale hinna, kuid see ei andnud efekti. Võimalik. Samas võib ka olla, et maanteeamet ei taha lihtsalt endale jama kaela.

Ametil on ju seljataga kurb kogemus Nortalliga. Just püüdluses välistada alapakkumused kirjutas amet ühe IT-hanke tingimustes, et hankel edukaks osutumisel annab enim punkte pakkumuste keskmisest hinnast kümme protsenti allapoole jääv hind. Nortall aga trikitas oma Leedu ja Soome tütarfirmat kasutades pakkumisi tehes nii, et enda hinda täpselt õigesse vahemikku rihtida. Ametlikuks võitjaks sai rehepapp ja arusaadavalt suurendas see ametnike pelgust.

Seega ainsaks lahenduseks on lõpuks ometi luua seaduse tasemel riigihangete süsteem, mis laseks valida parima pakkumise, mitte ei lähtuks vaid hinnast. Paljastav on ehituskonsultatsiooniettevõtete liidu juhi Merike Rannu märkus, et Kelprojektase Eestisse tulemise tagajärgedega seotud probleemid on pigem tavapärased.

Seda rokka, mida maanteeamet, Tallinna kommunaalamet, Kelprojektase konkurendid ja Eesti liiklejad-maksumaksjad nüüd helbiavad, tuleb riigihangete supikõrgist juba aastakümneid. Vahetame retsepti!

Loe Äripäevast

Kaanelugu "Suur tükk ajab suu lõhki" tänases lehes lk 4-7

VÕLGLASED SOOMES?

Kiirhagiavalduste esitamine tasumata arvete alusel. Nõustamine eesti keeles.
Mauren OÜ Seppo Maunula
info tel 55 64 64 74, seppo@mauren.ee

Tea, mis toimub!

logistikauudised.ee

AVISION

Aitame sõnumi nähtavaks muuta!

www.avision.ee
+372 6307474
rent@avision.ee

Ostame metsakinnistuid üle Eesti

teile parima hinnaga, aus ja konkreetne lahendus!

Ootame teie pakkumisi
icewoodsolutions@gmail.com
5371 0050

Are Trepid

www.aretrepid.ee

TREPPIDE VALMISTAMINE

Are Trepid OÜ
Suur-Sõjamäe põik 9
tel 56 675 496
aretrepid@aretrepid.ee

SÄÄSTA
70%
ENERGIAKULUDELT

**KOOSTOOTMISJAAM, MIS MÕELDUD
VÄIKETARBIJALE JA
SUURETTEVÕTJALE!
KÜLASTA WWW.GFE.EE**

RIIGIHANKED

Suur tükk ajab suu lõhki

2013. aastal suure hurraaga Eestis äri alustanud Leedu juurtega projekteerimisfirma UAB Kelprojektas on viimasel kahel aastal võitnud ridamisi riigihankeid, kuid on oma kohustuste täitmisega tugevalt hätta jäänud.

↑ **KELPROJEKTASE** endise projektijuhi Marek Rannala sõnul polnud Leedu projekteerimisfirma Eestisse tulles korralikku eeltööd teinud.

URMO ANDRESSOO
urmo.andressoo@aripaev.ee

“Oleme professionaalsed, usaldusväärsed ja loovad.” Sellise enesekirjelduse võib leida Leedu juurtega 320 töötajaga projekteerimisfirma Kelprojektas kodulehelt. Ometi on firma praegu olukorras, kus maanteeamet on lubaduste murdmise ja tähtaegadest ülejooksmise pärast viiest hankelepingust kas osaliselt või täielikult taganenud. Ainult ühele hankele polnud maanteeametil pretensioone ning teine – Tallinna–Tartu maantee Kose–Võõbu lõik – on praegu töös, kuigi samuti graafikust maha jäänud.

Probleeme on Kelprojektasega olnud ka Tallinna kommunaalametil, kes sõlmis lepingu Majaka tänava rekonstrueerimiseks – ehitustööde algus on mitu kuud veninud, leping Kelprojektasega lõpetatud ning välja

kuulutati uus hange, mille võitja peab Kelprojektase töö lõpuni tegema ning tänava ka järgmisel aastal valmis ehitama.

Ebaõnnestumise mitu palet. Mis siis ikkagi juhtus? Kelprojektase endise projektijuhi Marek Rannala sõnul ei olnud firmal lihtsalt piisavalt inimressurssi. “Jumala eest, ma ei taha Kelprojektast halvustada ning mul pole neile isiklikult mingeid pretensioone, kuid kui tulla turule ilma mõistliku strateegia ja planeerimiseta, siis hakkavadki asjad minema nii, nagu need läksid,” ütles ta.

Ettevõttest lahkunud müügijuhi Bruno Lille sõnul tahtis ettevõtte arenguosakond saavutada arengut kiiremini, kui tootmine järele jõudis. “Kui vasaku käe ülesanne on töid hankida ja parema käe ülesanne neid ära teha, siis vasak käsi töötas liiga kiiresti,” lausub Lille. Töötajate ülekoormusest tekkis omakorda uusi muresid. Pinge kasvas ja inimesed hakkasid ettevõttest lahkuma. “Loomulikult läheb tähtaegade kukkudes töö pingelisemaks. Tellija surve süveneb, kuid

iga projekteerija tahab teha tööd lahmimata ja korralikult – nii, et tal oleks aega läbimõeldud otsuseid langetada,” ütles Lille.

“Mina isiklikult ei tahtnud olla meeskonna liige, mis selliseid tulemusi toodab,” selgitas Rannala enda lahkumise tagamaid. “Kui ka projektijuhil on korraga käsil liiga palju projekte, peab suhtlema tellijate, allhankijate ja projekteerijatega, kes asuvad Leedus, siis lihtsalt ei jõuagi asjadega valmis.”

Töötajaid palgata ei õnnestunud. Rannala viitab sellele, et Eesti hangete projekteerimine liikus tähtaegades püsimeks Leetu. Kuid lumepall juba veeres ning see samm Kelprojektast enam ei aidanud. “Kuigi Leedu on projekteerijaid palju, olid nad kõik juba oma tööga hõivatud, neil oli seal rekordiline backlog (aja jooksul kogunenud tööde või tellimuste hulk – toim) kohalikest projektidest,” ütles ta. Olukorra muutis veel keerulisemaks see, et Eesti ja Leedu projekteerimisnormid on erinevad, mis tegi Leedu projekteerijate töö hulga ajanõudlikumaks.

Küsimuse peale, kas tööjõupuudusele üritati ka mingit lahendust leida, vastas Rannala, et mingist hetkest alates ei olnud ettevõttele enam väga palju valikuid – uusi töötajaid palgata oli suhteliselt lootusetu. “Kuulutused olid kogu aeg üleval ja personalifirmad otsisid töötajaid. Kahjuks suudeti juba esimeste projektidega oma maine nii partnerite, allhankijate kui ka potentsiaalsete uute töötajate hulgas ära rikkuda,” selgitas Rannala. “Kui on teada, et on probleemid ja asjad ei suju, siis kes tahab sinna tööle tulla? Projekteerimisvaldkond on ju nii väike, info levis inimeste seas kiiresti.”

Lille sõnul üllatas Kelprojektast ka Eesti projekteerijate palgatase. “Kui Leedus on Kelprojektasel nii hea maine, et ei ole vaja isegi kuulutust lehte panna, selleks et kandidaate järjekord ukse taga oleks, siis Eestis on see tundmatu ettevõtte. Siin on turuliidrid teised,” rääkis Lille. “Ja muidugi, kui tekiwad hangete täitmisele probleemid, siis hea projekteerija palgasoov aina kerkib ja kerkib, sest ka projekteerija hakkab mõtlema

Ä Mis on mis UAB Kelprojektas

Leedu suurim projekteerimisfirmade grupp **Juured ulatuvad** Nõukogude Liidu aegadesse, kodulehe andmetel asutatud aastal 1956. **Enamusosanimis** riskikapitalifirma BaltCap. **Peakontor** Kaunases, harukontorid Vilniuses, Šiauliais, Klaipedas ja Tallinnas. **Töötajaid** grupi ettevõtetes kokku üle 300. **Projekteeritud** enam kui 6000 objekti, sh kümneid tuhandeid kilomeetreid teid, tänavaid ja raudteid ning üle 900 silla ja viadukti Lätis ja Leedus. **Suurprojektid väljaspool Eestit:** Kairiai ümbersõit Leedus; ca 15 km lõik Riia-Šiauliai-Taurage-Kaliningradi kiirteest koos sillaga valiti mullu Leedu aasta teeprojektiks. Rail Balticu rekonstrueerimine Klaipeda sadama ümberehitus Vilniuse, Kaunase, Palanga ja Liepaja lennujaama renoveerimine Jakai mitmetasandiline ristmik Leedus

Ä Võrdlus Eesti turu mõistes gigant

teedeprojekteerijate tulemused 2014. aastal, mln €

Käive	11,69
Kelprojektas	
Novarc Group AS	2,87
Ramboll Eesti AS	1,54
Kasum	
Kelprojektas	0,62
Novarc Group AS	-0,004
Ramboll Eesti AS	0,007

Üks Eesti suuremaid teedeprojekteerijaid, 2013. aastal 3 miljoni eurose käibe juures 0,09 mln kasumit teeninud OÜ Reaalprojekt pole mulluseid tulemusi veel avaldanud.

ALLIKAS ÄRIPÄEV

Kelprojektas: suur töö toobki vastuolusid

3. juulil kirjutas Postimees, et UAB Kelprojektas tegi Rail Balticu trassi sotsiaalmajanduslike mõjude analüüsis suuri arvutusvigu. Dokumenti uurinud Meelis Šokmani sõnul käsitleti analüüsis tema elukohta läbi-va trassivariandi suurt õnnetuseohtu samaväärsena sellega, kui teises trassivariandis läbib raudtee üht või kaht loomade liikumisrada rohkem. Küsimusele, kas selle probleemiga tegeletakse ning milliseid muutusi on viimased nädalad toonud, vastas Kelprojektas Leedu haru pressiesindaja Ingrida Biržiene, et niivõrd suuremahuliste projektidega kaasnevad alati vastuolud, erinevad tõlgendused ning poliitiline manipulatsioon. Ta kinnitas, et projekt jookseb õlitatult, aga igapäevased väikesed viperused on paratamatud.

Ä Tasub teada Leedukad hädas tähtaegadega

UAB Kelprojektas probleemsed hanked Eestis

Maanteeametiga Võõpsu-Värksa tee ja Karisilla-Treski tee lõikude remondi tehniline projekt.

Lepingu hind 107 065,20 eurot. Pidi valmima 04.09.2013. Maanteeamet taganes lepingust, kuna töövõtja ei esitanud tööd lepingus ettenähtud ega ka täiendava tähtaja jooksul.

Tartu läänepoolse ümbersõidu V ehitusala ja Uhti liiklusõlme tehniline projekt.

Lepingu hind 115 872,75 eurot. Pidi valmima 10.11.2013. Leping lõpetati 02.06.2014. Töö esitati tähtaegu ületades, amet rakendas sanktsioone.

Tallinna-Paldiski maantee Tähetorni-Harku lõigu, Juuliku-Tabasalu ühendustee ja Alliku-Vatsla lõigu eelprojekt.

Lepingu hind 49 170 eurot. Pidi valmima 03.03.2014. Maanteeameti lepingust osalise taganemise otsus on koostamisel ja kooskõlastamisel, kuna neile antud lubadusi ei ole täidetud.

Tallinna-Pärnu-Ikla maantee 28.-42. km Ääsmäe-Kernu lõigu tee-ehitusprojekt.

Lepingu hind 184 386,30 eurot. Pidi valmima 07.01.2015. Leping lõpetati 30.06.2015. Maanteeamet on hankes osaliselt taganenud, kuna firma rikkus korduvalt nii lepingust kui ka täiendavalt antud tähtaegu ning esitas eksperdi hinnangul puuduliku projektlaheanduse.

Antsla linna läbivate riigimaantee projekt.

Lepingu hind 113 654,20 eurot. Pidi valmima 15.02.2015. Maanteeamet võttis vastu uurin- gute osa, ülejäänud lepingust taganes 08.06.2015.

Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa maantee Kose-Võõbu tee- lõigu tehniline projekt.

Lepingu hind 626 653 eurot. Peab valmima 30.06.2018. Maanteeameti sõnul ei ole graafikus.

Tallinna kommunaalametiga Majaka tänava rekonstrueerimise tööprojekt.

Lepingu hind 37 964 eurot. Pidi valmima 16.03.2015. Uus hange ehitustöödeks ja Kelprojektas pooliku projekteerimis- se lõpuleviimiseks kuulutati välja 15. juulil.

tähtaegade ületamisest tuleneva karjääri- riski peale.”

Kehv kommunikatsioon ja karm konkurents. Mõlema mehe sõnade kohaselt vähemalt ettevõtte Eesti harus sisepingeid ei tekkinud. Küll aga olevat olnud rahulolematust emafirma tsentraalse juhtimisstiili ja veniva kommunikatsiooniga. “See sai nii mõnele- gi projektile saatuslikuks, et allhankijaga ei saanud mitme kuu jooksul lepingut sõlmida,” sõnas Rannala. “Leedus nad saavad oma asjadega kenasti hakkama, kuid ma ei oleks uskunudki, et Eesti ja Leedu ärikultuuri vahel on nii suur erinevus.”

Lille sõnul on Eestis teede projekteerimishangetel ka kibedam konkurents. “Läh- tudes statistikast, tehakse Eestis 7–8 pakku- mist isegi väikestele hangetele. Leedus on see arv märkimisväärselt väiksem. Leedus on Kelprojektas turuosa maanteeprojekti- de koostamisel tugevalt üle 50%, Eestis ootas aga kümnekond konkurenti, madalseisus turg ja väga suur hinnasurve,” selgitas ta.

»Eestis ootas kümnekond konkurenti, madalseisus turg ja väga suur hinnasurve.

Kelprojektasest lah- kunud müügijuht Bruno Lill põhjus- test, miks Leedus 50% turuosaga projekteerija Eestis ebaõnnestus

Kelprojektas: me ei uurinud piisavalt Eesti turgu

Hoolimata Äripäeva korduvalt avaldatud soovist vestelda kohaliku Kelprojektas esinda- jaga, suunati meid Leedu haru pressiesindaja Ingrida Biržiene jutule.

“Esimese asjana soovime öel- da, et nii UAB Kelprojektas Ees- ti haru kui ka Leedus asuv pea- kontor on tõsiselt mures hetke- olukorra pärast ning me siiralt vabandame kõigi probleemide pärast, mis me oma klientidele ja tellijatele põhjustanud oleme,” alustas Biržiene.

Ta kinnitas Rannala ja Lille väiteid, et Kelprojektasel on ol- nud probleeme tööjõupuuduse ja kõrgete palkadega. “Me tun- nistame, et paljusid tähtsaid Eesti turu iseärasusi ei uuritud

piisavalt põhjalikult,” ütles Bir- žiene.

Erinev töökultuur. Töötaja- te lahkumise põhjusi Biržiene kommenteerida ei soovinud, ta tänas neid tehtud töö eest, kuid mainis, et Eesti juhatajate ja pro- jektijuhtide kogemustepagas ning tööle lähenemine erine- sid Leedu kolleegide omast. Tema sõnul töötavad Kelprojekta- se Leedu insenerid tavaliselt väga spetsiifilise valdkonnaga, kuid nende Eesti kolleegid on harju- nud töötama seinast seinaga.

“Lisaks sellele on Eestis roh- kem probleeme kommunikati- oniga. Kui Leedus moodusta- takse spetsialistidest ja kliendi esindajatest töökomisjon, mis

vaeb projekti raames tekkivaid küsimusi, siis Eestis oleme sun- nitud arutama ja konsulteerima lahendusi eraldiseisvate spet- sialistidega. See kõik tähendab meie jaoks suuremat ajakulu,” selgitas Biržiene.

Ekstreemselt ranged tingimu- sed. Küsimuse peale, kas Kel- projektas pidas lepinguid sõl- mides hangete tähtajaks valmis saamist realistlikuks, tunnistas Biržiene, et enamikul juhtudel oli tähtajast kinnipidamine vä- ga keeruline või lausa ebareaal- ne. “Meie info järgi on see prob- leemiks kõigile Eesti turul tegu- sevatele projekteerimisbüroode- le,” lisas ta.

Eestis meeelhärmi valmis-

tanud pikka kommunikatsiooni- ja otsustusahelat põhjendas Biržiene sellega, et ettevõtte ees- märk on pakkuda tippkvalitee- diga disainlahendusi ning see nõuabki aega ja pikemaid prot- seduure.

Ta lisas, et kohe, kui Kelpro- jektas mõistis Eestis kehtivaid “ekstreemselt rangeid tingimu- si”, hakati ahelalt lüüsid küljest katkuma.

Biržiene sõnul Kelprojektas praegu uusi hankelepinguid sõl- mida ei soovi ning tuleviku koh- ta pole veel otsuseid langetatud. “Eestis kogetu andis meile palju väärtuslikke õppetunde, mida me tulevikus siin äri tehes kind- lasti arvesse võtame,” ütles ta lõ- petuseks.

RIIGIHANKED

Koonerdamine ma

A URMO ANDRESSOO
urmo.andressoo@aripaev.ee

Projekteerimisvaldkonnas tegutsevate inimeste sõnul tekib odavaima hinna tagajamist poliitika probleeme nii hanke tellijatele kui ka projekteerimisbüroodele.

“Riigihange ei pea tingimata tähendama seda, et kõige odavam on kõige parem,” ütles Kelprojektase endine projektijuht Marek Rannala. Rannala tõlgendas riigihankeseadust nii, et odavaim hind tohib riigihanke puhul olla ainukriteerium ainult juhul, kui hange on üheselt määratud, kuid toonitas, et projekteerimishanked ei ole kunagi sellised. “Hind sõltub esiteks sellest, kui palju eeluringuid keegi pakub. Kui pakub vähem ja odavalt, ongi ta võitja,” selgitas ta. “Aga tulemus on see, et seda lünklikum info sul on.

Rannala arvates pole siis imestada, kui projekteerimise käigus tulevad vead sellest, et uuringud pole olnud piisavad. “Kui projekteerimise pealt hoitakse kokku summa x, siis ehituses maksavad need vead x korda kümme või x korda 100,” ütles ta, lisades, et projekteerimise pealt koonerdamine odavhangetega maksab juba aastaid tellijatele väga valusalt kätte. “Millalgi võiksid tellijad selle endale teadmiseks võtta ning ainult hinnal alusel valimise ära lõpetada,” võttis Rannala enda seisukoha kokku.

Valik ainult hinna järgi. Ka Kelprojektase endise müügijuhi Bruno Lille sõnul ei ole projekteerimis sektor terve. “Turg on madalseisus, igal hankel on kümnekond konkurenti ja ainult madalaim hind loeb,” kirjeldas Lill. “Praegune hinnatase ei anna projekteerimisbüroole aega piisavalt analüüsida ja pühenduda. Projekteerimisbürood töötavad tohutu pingel all, kvaliteet kannatab ja sageli on tulemuseks projektid, mille ehitus- ja hoolduskulud ei ole optimaalsed,” lisas ta.

“Kelprojektase Eesti turule tulemise tagajärgedega seotud probleemid on pigem tavapärased,” ütles Eesti Ehituskonsultatsiooniettevõtete Liidu juhatuse esimees Merike Rannu. Tema sõnul on sarnaseid probleeme olnud teistelgi projekteerimis- ja konsultatsiooniettevõtetel ning kahjuks määrivad need kõiki turuosalisi. “Põhjuseid, miks nii on läinud, on erinevaid, kuid läbiv joon on nendes üks: hangetel pakutakse teostust töödele, mille tegemiseks puudub kas võimekus või pädevus,” võttis Rannu kokku. Tema arvates ei reageeri tellijad sellistele olukordadele piisavalt jõuliselt. “Lepitakse praagiga ning ei karistata isegi pooleteiseaastast hilinemist märkusega riigihangete registris,” selgitas ta.

Võrreldakse võrreldamatut. Rannu hinnangul võrreldakse projekteerimise teenuse riigihangetel sageli võrreldamatut. “Mure ei ole niivõrd selles, et tehakse vähempakkumine ja võidab madalaim hind, vaid see, et ei võida parim ja tellijale soodsaim pakkumine,” ütles ta.

“Kui eraettevõtja midagi tellib, siis valib ta turult välja partnerid, kelle võimekusse ta usub, ning alles seejärel korraldab väljavalitute vahel vähempakkumise,” kirjeldas Rannu, lisades, et riigihangete süsteemis see nii ei toimi, kuna tellijad ei pööra pakkujate meeskonnale, võimekusele, ressurssidele, referentsidele jne tähelepanu. “On täiesti arusaadav, et kui sa oled kolm aastat teinud kergliiklusteejupikesi või eramute sidumishangeteid, saad täis märutava käibemahu, omad litsentsi ja lähed pakkuma suurt lin-

natänavat, mis on täis tehnosüsteeme, siis sa pöörud,” selgitas Rannu. “Ettevõtted üritavad edasi liikuda seitsmepeniikoormasabastega. See, kas tellija peab riigihangetel laskma tegutseda nagu 90ndatel, on küsitav.”

Selliste juhtumite vältimiseks võiks Rannu sõnul tellija võtta projekteerimise tegevust valikul aluseks pakkujate tehnilise ja kutsealase pädevuse, varasema sarnaste projektide elluviimise kogemuse ja nägemuse, kuidas ta kavatab teha. “Hankija peab olema veendunud, et väljavalitud pakkuja suudab teha edukalt ja vastavalt tellija seatud eesmärkidele,” sõnas ta.

Maanteeameti õigusosakonna riigihangete talituse juhataja Andry Palu sõnul on maanteeamet kasutanud eelnevatel aastatel mitmetes projekteerimishangetes ka teisi kriteeriume peale hinna, kuid see ei ole andnud sisuliselt mingit efekti. “Oodatud kvaliteeditõusu sellega ei tulnud, lihtsalt maksime rohkem,” ütles ta. Samuti on Palu sõnul maanteeameti hinnangul projekteerimishangete sisu arusaadavalt ja üheselt määratud.

↑ TALLINNAS Majaka tänaval rekonstrueerimistööd venivad, kuna Kelprojekttas ei suutnud projekti õigeaks ajaks esitada. Uue hankega otsib linna kommunaalamet leedukate tööle lõpetajat. FOTO: RAUL MEE

90%

ehitise kogukuludest määravad Eesti Ehituskonsultatsiooniettevõtete Liidu juhi Merike Rannu sõnul projekteerimisel tehtud otsused, projekti elukaare kuludest moodustab konsultatsiooni-teenus koos projekteerimisega aga vaid 1-2%.

Liiga odav pakkumine

Kelprojekttas võitis Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa maantee Kose-Võõbu teelõigu projekteerimise hanke 625 000 eurose pakkumisega.

Äripäeva andmetel algasid konkurentide pakkumised 800 000 eurost ning ulatusid üle miljoni euro. Küsimuse peale, kuidas Kelprojekttas konkurentidest nii palju odavamat pakkumist sai endale lubada, vastas ettevõtte Leedu haru pressiesindaja Ingrida Birziene, et nende esialgsete arvutuste põhjal oli ka sellise hinnaga hange ettevõttele kasumlik.

Birziene sõnul nad aga ei teadnud, et Eestis pole teede projekteerimiseks teravilklikke ja ühtseid norme. “Seetõttu pidime sellesse projekti suunama

rohkem aega ja tööd, kui kavas oli,” ütles ta.

Maanteeameti õigusosakonna riigihangete talituse juhi Andry Palu sõnul tundus Kelprojektase ning konkurentide pakkumiste hinnavahe ka neile kahtlane. “Maanteeamet küsis pakkujalt selgitusi, kas tegemist ei ole põhjendamatult madala maksumusega. Pakkuja aga selgitas põhjalikult ning ammendavalt, et nii ei ole,” sõnas Palu.

Äripäevani on jõudnud informatsioon, et ka see projekt ei saa tähtjaks valmis. Kelprojekttas andis teada, et arutab tekkinud probleeme maanteeametiga. “Meie ülim huvi on projekt õigeaks ajaks valmis saada,” sõnas Birziene. Maanteeameti teatel see töö aga graafikus ei ole.

Ksab valusalt kätte

← Üks Kelprojekta-
se probleemsetest
hangetest - Uhti
liiklussõlm Tartu-
maal. Üleval Tallin-
na-Tartu-Luhamaa
maantee ja Ülenur-
me alevik. Ligi 116
000 eurot maksnud
projekt küll esitati
maanteeametile,
kuid hilinenult.
PROJEKT: MAANTEEMET

Ä Kommenteer

KONKURENDID Teeme nendega koostööd

MIKK REIER
OU Reaalprojekt tegevjuht

Minul pole ilus teemat kom-
menteerida, kuna Reaal-
projekt teeb Kelprojektase-
ga koostööd Rail Balticu han-
kel. Selle hankega on asjad kor-
ras, 3. juulil Postimehes ilmu-
nud artiklis toodud arvutusvi-
gade puhul oli tegu väikse ap-
suga, mida võib igal ettevõttel
juhtuda. Mingeid pretensioo-
ne või kaebusi meil Kelprojekta-
sele ei ole.

Tee-ehituses kipuvad teistele ka tööd venima

MARGUS NIGOL
OU Stratium juhatuse esimees

Kelprojekta ei ole ainus ette-
võtte, kellele asjad venima kipu-
vad. Kaugelt vaadates võib tun-
duda, et "Ahaa, ei viitsi tööd te-

ha", kuid päris nii lihtne see ei
ole. Minu arvates nad selle poole
pealt teistest ettevõtetest ei
erine. See ei ole kindlasti nor-
maalne, kuid on teedeehituses
küllaltki sage.

Oleme osalenud Kelprojek-
tasega samadel hangetel ning
nendega ka koostööd teinud.
Takkajärgi võib öelda, et oleme
klaarid ja neile mingeid preten-
sioone ei ole.

Kelprojekta saabus Eestisse naiivselt

RIHO MILVA
Roadplan OU tegevjuht

Kelprojekta oli turule tulles
liialt naiivne. Kui neil ei ole per-
sonali, kes võidatud hankeid
n-ö vedama hakkavad, siis sealt
head nahka tulla ei saagi, pro-
jekteerimisturg on selliseks as-
jaks liialt karm. Nende teguviis
ei olnud kindlasti õige. Meie et-
tevõttes hinnatakse kahte asja –
kvaliteeti ja tähtsust. Kui meie

ettevõtte näeb, et me ei suuda
hanget korralikult täita, ei hak-
ka me kandideerimagi. Maante-
eameti hanke tingimused on
muutunud Kelprojekta altime-
nekute tõttu üha karmimaks.
Nad on neid olukordi loonud
nii palju, et see on turul kõiki
mõjutanud.

OMANIK

Eesti turgu ei tehtud endale selgeks

SIMONAS GUSTAINIS
Kelprojekta suurusosaku BaltCap'i juhtivpartner

Oleme Kelprojekta Eesti ha-
ru probleeme murega jälgi-
nud. Kaldume järeldama, et
mitmeid olulisi Eesti turu as-
pekte ei hinnatud piisavalt
põhjalikult. Koos juhtimisalas-
te probleemidega on just see et-
tevõtte ebaedu põhiliseks põh-
juseks. Kahetseme, et Kelprojek-
tasega on nii läinud, ning aitame
firmal leida kõiki osapooli
rahuldavaid lahendusi.

OTSE PÕLLULT SINU HEAKS
Kodumaine puu- ja köögivilja Rimist

Just praegu on meie kodumaine
puu- ja köögivilja valik kõige
rikkalikum.

Eelista kohalikku!

Rimi

A Mis on mis Vändra Ökopagar OÜ

Eesti kapitaliga perefirma, ainuke tunnustatud leibade mahetootja Eestis. Alustas tööd 1994. aastal. **Omanikud ja juhatuse liikmed** Krista Assi (98,97%) ja Tiina Paltser (1,03%). **Töötajaid** 21. **2001. aastal** alustas tavatootmise kõrval maheleibade tootmist, kuid lõpetas, sest tarbija teadlikkus ökotoodetest ei olnud veel kõrge. Uuesti alustas mahetoodetega 2006 sügisel. **2009. aastal** alustas mahejahu-de tootmist omaenda traditsioonilises kiviveskis. Vili jahude sees vastab mahetootmise ja GMO-vaiba toodangu Euroopa Liidu sertifikaadi standardile. Mahedad lisaained, mida Eestis ei ole (seemned, suhkur, linnas), toob sisse Saksamaalt. **2013. aastal** muutis ärinime – Vändra Leib OÜ asemele tuli Vändra Ökopagar OÜ.

ALLIKAS: VÄNDRA ÖKOPAGAR, ÄRIREGISTER

← **VÄNDRA Ökopagaril on praegu tootmisvõimsust kõvasti rohkem, kui Eesti turul on nõudlust.** FOTO: URMAS LUIK/PÄRNU POSTIMEES/SCANPIX

TOIDUTÖÖSTUS

Vändra Ökopagar võitleb raskustega. Väljapääsu nähakse müügis piiri taha

A VIRGE HAAVASALU
virge.haavasalu@aripaev.ee

Eelmisel aastal moodsa tootmishoone avamisega 20 tegusemisaasta möödumist tähistanud Vändra Ökopagar on majandusraskustes, kuid ettevõtte kauaaegne juht ja omanik Krista Assi näeb väljapääsu eksordis.

Pärast uue tootmishoone valmimist ja seadmete soetamist on Vändra Ökopagarit nimetatud üheks moodsamamaks pagari-tööstuseks Eestis. Kuid turusituatsioon ei ole nende olukorda soosinud ja suur investeering on toonud kaasa makseraskused.

Ettevõttel on maikuust saadik üleval 80 000eurone maksuvõlg, mille tagasimaksegraafik on jaotatud kahele aastale. Ka pangalaenu makseteks on Assi sõnul variante, näiteks laenu refinantseerimine. Assi sõnul on üheks lahenduseks ka ekspordi alustamine Läti ja Soome.

Vändra pärl. Mullu oktoobris Vändra alevi serval PRIA toetuse, pangalaenu ning omanifinantseeringu abil rekonstrueeritud ja üle 2 miljonit euro maksanud tootmishoone avanud Pärnu maavanem Andres Metsoja nimetas toona kohalikkude pagarietevõtet lausa päriliku ja kiituse piirkonna üht suuremat töödandjat. Praegu ei osanud nüüd juba riigikogu liige Metsoja ettevõtte käekäigu kohta midagi öelda, nentides, et tehase rekonstrueerimine oli suur investeering.

Ka Pärnu maavanem Kalev Kaljuste ei olnud ettevõttes toimuvaga kursis. Vändra alevivanem Toomas Sontsi ei olnud samuti probleemidest midagi kuulnud, ta avaldas lootust, et kui on probleemid, siis on need ajutised. Pealegi uskus Sontsi, et kui ettevõtte seis

oleks väga kehv, ei oleks PRIA ega pank neile raha väljastanud.

Küsimusele, kuidas läheb praegu Vändra Ökopagaril, ütles pagarietevõtte kauaaegne juht ja omanik Krista Assi, et läheb keeruliselt, mida nad kahtlemata ette ei näinud.

“Eks me nägime ikka ette midagi muud. Ehituse ja seadmete käikupane ei lähe täpselt nii, nagu tahad. Seadmete paigaldus võtab kauem aega, ja ega turg tule ka nii ruttu taha, kui võiks. Turg on küll kasvanud, aga mitte sellises tempos, nagu on meie võimsus, mida suurendamise viis korda. Eks seal raskused tekkisidki. Meil olid ka pangaga probleemid. Püüame ka sellest välja tulla,” selgitas Assi.

Kaasasid abiväge. Pagarietevõtte juht rääkis, et ettevõtte on saanud nii juriidiliselt kui ka finantsiliselt tugevad abilised, kes aitavad miinusest välja tulla. “Küll me sellest välja tuleme. Septembrist on meil plaan ka sügavkülmpagaritöötoidet välja saata. Läti lähedused tavatooted. Riiga on peaaegu sama maa mis Tallinna. Lätiga on eellepingud olemas. Ja Soomega on meil päris mitu lepingut,” oli Assi optimistlik.

“Eks me kiikame ikka Rootsi ja Taani poole ka. Sügavkülmtöötoidet annab välja viia. Meie võimsus on 10 tonni toodangut kaheksa tunniga. Plaan on selline, et üks kolmandik jääb Eesti turule, kaks kolmandikku läheb välja. Mahetoodang on kallim, midagi ei ole teha. Suurtöötjad on hinda nii hoolega alla peksnud, et poes on leiva hind tõsiselt madal. Kel rahakotis pisku, ei mõtle tervislikkuse peale,” lisas ta.

Vändra Ökopagar ei ole seni suures koguses eksporditud, mõni partii on läinud Soome ning jahu ja jahusegusid Venemaale ning Saksamaale.

Taheti 1 euro eest ära osta. “Pankrot meid küll ei ohusta,” oli Assi kindel. “Meil on va-

A Kommentaar PRIA-l pretensioone pole

MARIS SARV-KAASIK
PRIA pressiesindaja

OÜ Vändra Ökopagar on saanud PRIA-l tootmishoone rekonstrueerimiseks ja sinna seadmete soetamiseks toetust kokku 1 028 277 eurot. Toetus on välja makstud, objekt ja dokumentatsioon enne lõplikku väljamakset kontrollitud ning meie silmis on toetust saanud projekt sellega lõpetatud 2015. aasta jaanuaris.

Äriregister ei näita Ökopagari maksuvõlga, küll aga mak-

suameti koduleht (80 281,58 eurot, võlg on ajatatud). Tagasimaksed pole kuhjunud ja on seega tasutud graafiku järgi. Seega ei ole PRIA-l alust maksevõlga seoses toetust mitte maksta või praegu sellega seoses samme astuda.

PRIA jälgib oma investeringuobjektide käekäiku viis aastat pärast toetuse väljamakset ja teeb pistelisi kontrole, sest toetusega tehtu peab olema sihipäraselt kasutus viis aastat pärast valmimist.

”Kurb on, et ilmusid välja investeerimispankurid, kes tahtsid meid 1 euro eest ära osta.

Vändra Ökopagari juht ja omanik Krista Assi

rasid nii palju, et see meid ei ohusta. Kurb on aga, et ilmusid välja investeerimispankurid, kes tahtsid meid 1 euro eest ära osta. Nad nägid meis ahvatlevat kasumitükki, kust hakata teenima. Sellega ma ei olnud nõus,” oli kogunud pagarietevõtet nõrduinud.

“Pangalaenu tagatised on meil kõvad. Pangal ei tohiks mingit muret olla, kui peaks midagi juhtuma. Aga me loodame, et meiega ei juhtu midagi, et me saame tugevaks tagasi,” lausub Assi.

Assi loodab aasta lõpuks kasumisse jõuda. “Oleme praegu ka kasumis, aga aasta lõpuks tahaksime ikka normaalsemat kasumit saada,” märkis ta.

Ta tunnistas, et eks vahel tuleb väsimus peale, kuid ei saa 21 aastat tehtud tööd vastu maad visata. “Tuleb võtta ennast kokku. Meeskond on tugev ja aitab,” toonitas ta. “Sügisest läheb meie ettevõtte tõsiselt tõusuteed, sest oleme hoolega ettevalmistusi teinud,” oli pagarietevõtte perenaine lootusrikas.

Segadus aruandega

Vändra Ökopagaril on esitamata 2014. aasta majandusaruande, kuigi omaniku ja juhi Krista Assi sõnul on aruanne koos, aga ootab audiitori töö lõpetamist ja äriregistrisse ülespanemist. 2013. aasta aruandele jätis audiitor kokkuvõtte tegemata, kuna aruandes esitatud andmed ei olnud õiged.

2013. aasta aruande kohta ütles Assi, et kuna neil oli sel aruandeperioodil raamatupidaja vahetus, siis tekkis probleeme andmete kajastamisega. Ettevõtte käive oli 432 892 eurot ja kasum 254 999 eurot.

Eelmise aasta lõppes Assi sõnul kahjumis, kuna käivitati uut tootmist. “2014. aastal me samal ajal ehitasime ja tootsime, tulid uued seadmed ja vanad läksid välja. See oli keeruline aeg, sest kolisime samas hoones jupikaupa ja jupikaupa häälestasime uusi seadmeid. Ja siis jupikaupa tootsime, kuna tootmine ei tohtinud seisma jääda. Sellele vaatamata meil käive kasvas 70%, aga kuna kulutus tuli nii palju peale, siis jooksime ikkagi kahjumisse,” rääkis Assi.

2013. aasta aruande järgi võttis ettevõtte viieks aastaks veidi üle 1 miljoni euro laenu, millest pidi pangale tagastama samal aastal pea 300 000 eurot. Laenuintress on 2,95% + 6 kuu Euribor.

Kuidas Apple'i suurinvesteering Taani meelitati? Peateema maksud

Koodnime all "Projekt orkaan" töötas Taani mitme ministri ja maksuametite esindajatest kokku pandud töögrupp kokku neli aastat selle nimel, et maskeerida USA tehnoloogiahiidu Apple oma andmekeskust kõrge maksutasemega Taani rajama.

Pingutused kandsid vilja – tänava veebruaris tuli otsus, et Apple investeerib 6,3 miljardit Taani krooni (ca 845 mln eurot) andmekeskuse rajamiseks Taani Viborgi, mis saab valmis 2017. aastaks.

Taani majandusleht Börsen avas oma eilses kaaneloos tagamaid, kuidas sellise tehingu jõuti.

Asi sai alguse 2012. aastal, kui Taanis saadi teada, et Apple otsib Euroopas kohta, kuhu rajada andmekeskus.

Nagu ilmselt, huvitasid tehnoloogiahiidu eelkõige maksud. Nii töötatigi aastaid võimalike maksulahenduste kallal ja kaaluti isegi seadusemuutusi, et kõrge maksutasemega Taani siiski tihedas rebimises teiste riikidega Apple'ile atraktiivne oleks.

Tuginedes dokumentidele ja ministri ümber kirjavahetusele, kirjutas leht, kuidas kaalumisel oli näiteks ettepanek lisada Apple energiamahukate et-

← APPLE'I kasutajate andmeid hakatakse 2017. aastast hoidma Taanis, kus valmib uus andmekeskus. FOTO: EPA

töötete nimekirja, mis on vabastatud CO₂ maksust. Reeglina on sellistes nimekirjades suured tööstusettevõtted, nagu tsemenditootjad. See oleks tähendanud IT-hiule suurt kokkuhoitu.

Sobiv lahendus. Palju sõltus sellest, kuidas Apple'i andmekeskust maksutehniliselt määratleda. Kui tegemist oluks lihtsalt andmekeskusega, mis tarbib jahutuseks energiat, oleks maksud kõrged. Kui aga mingi soojapump pumpaks soojendatud jahutusvee edasi kaugküttesüsteemi, siis oleks maksustamine sootuks teine. Nii pakutigi Apple'ile välja kontseptsiooni muutus, kus

andmekeskus oleks osa integreeritud süsteemist.

Taani riigil õnnestuski oma maksusüsteem "poksida" sellisesse vormi, mis Apple'i huvi äratas. Kõige kaasnud diplomaatia ministrite tasandil ning visiidid Apple'i USA peakontoris.

Tagantjärele tunnistavad Taani ametnikud, et Apple'i maaletoomiseks tehti erakordseid pingutusi.

Nii toimides balansseerib riik noateral, hindavad majanduslehe küsitlused eksperdid.

"Kui teatud liiki ettevõtetele tehakse Taani üldises maksutasemes erand, siis on oht, et nii käivitatakse või aidatakse kaasa

rahvusvahelisele konkurentsile, kus riigid teevad võidu alapakumisi, et sellist ettevõtet oma riiki saada," ütles Kopenhaageni majanduskõrgkooli professor Christian Geisler Asmussen.

"Kahju, et riigid selle peale välja lähevad. Meil on selle kohta välja kujunenud termin – oodatud kuulekus. Riik kaupleb maksudega, ehkki see ei ole alati tingimata see kõige tähtsam ja isegi kui firma pole seda ise küsinud. See on pokker, mida firmad, nagu Apple, mängivad," ütles Markus Meinzer rahvusvahelisest organisatsioonist Tax Justice Network.

ÄRIPÄEV.EE

KODU STUUDIO

S I S E V I I M I S T L U S K A U B A M A J A

Lase oma fantaasial lennata!

Tallinn

Peterburi tee 46, 11415 Tallinn
Tel 613 9770, Faks 613 9773
E-post tallinn@kodustuudio.ee

Tartu

Riia tn 130, 51014 Tartu
Tel 5615 3251
E-post tartu@kodustuudio.ee

www.kodustuudio.ee

BÖRS

Pro Kapital emiteerib 6,5 mln eest võlakirju

AS Pro Kapital Grupp emiteerib teises märkimisperioodis 64 võlakirja väljalaskehinnas kokku 6,48 miljonit eurot. Börsifirma teatel märkis ettevõtte asutaja Ernesto Preatoni perekonna liikme kontrollitav OÜ Svalbork Invest võlakirju 5,88 miljoni euro eest. Iga võlakirja nimiväärtus on 100 000 eurot, intress on 8%. Võlakirjade lunastamistähtaeg on 2020. aasta 1. juuni. Samuti kavatakse ettevõtte taotlema võlakirjade kauplemisele võtmist Nasdaq Stockholm võlakirjade nimekirjas.

SKP

Rootsi majanduskasv oodatust parem

Rootsi teise kvartali majanduskasv tuli ekspertide prognoosist tugevam tänu eelkõige teenusesektori ekspordile. SKP kasvas 1% võrreldes esimese kvartaliga, teatas eile Rootsi statistikaamet oma esialgse hinnangu. Agentuuri Bloomberg küsitlused analüütikud olid oodanud kvartali baasil 0,7% suurust majanduskasvu.

Colonna
KINNISVARA

www.colonna.ee

Tartu mnt 14, Tallinn Tel: +372 646 1004

LIIKURI

MÜÜK ja EHITUS ON ALANUD! WWW.LIIKURI41.EE

Uusarendus Lasnamäe veerel, Liikuri tn 41.
Lasnamäe linnasuunaline arenduspiirkond, kuhu on uue Lasnamäe üldplaneeringuga väljaarendamisel uus kaasaegne linnaosa, Lauluväljakust 1 km kaugusel. Uusarenduse läheduses, Smuuli teel, avatud uus Maxima XX.

Teise kortermaja, Vana-Kuuli 15/2 ehitus ja müük on alanud!
Ehitatakse kuus 8-kordset, 33 korteriga korterelamut, milles on kokku 198 korterit, soklikorruusel garaaz ja väliparkimiskohad. Kortermajade ehitus on plaanitud etapiviisiliselt, aastatel 2014 - 2017. Korterelamud ehitatakse kaasaegsed, energiasäästlike B-energiaklassi hoonetena. Igas korteris autonoomne kõrge kasuteguriga soojusvahetiga sundventilatsioon. Korterite viimistluseks kasutatakse kvaliteetseid materjale, itaalia tootja „Ballardini“ keraamilised plaadid, laudparkett, puitspoon ukсед.

Müügis on 1-, 2-, 3- ja 4-toalised korterid.
Korteriomandid moodustatakse koos rõdu ja lahuspinnana 1 korruusel paikneva panipaigaga.

Korteriomandite müüghinnad alates 1500 -1700 eur/m²
Soklikorruuse garaazi parkimiskoha hind 6000 eur
Parkimine hoovis, parkimiskoha hind 3000 eur

Müügikorraldus: Colonna Kinnisvara OÜ
Müügiinfo: www.LIIKURI41.ee ja www.colonna.ee
Martin Sillandi, martin@colonna, +372 511 9962

LAADAPEALINN ANTSLA 2015

8. AUGUST kell 9-18 **9. AUGUST kell 9-15**

HAUKA TULLAAT

LAADARAADIO ANTSLAS 91,8 MHz

VÄIKELASTEHOID • LENNUSÕIDUD
LAADALOOS • ATRAKTSIOONID

INFO
www.antslatu.ee

REEDEL 7. augustil	staadionil LAADA AVAPIDU: PATUNE POOL, KARL MADIS, KARL-ERIK TAUJAR väravad avatakse kell 20.00 staadionil kell 24.00 ILUTULESTIK
LAUPÄEVAL 8. augustil	laadalaval kell 12.00 / 14.00 mustkunstnik MEELIS KUBO laululaval kell 17.30 ROMURALLI staadionil HELLAD VELLER, SMILERS, SMOKIE (UK) väravad avatakse kell 18.00
PÜHAPÄEVAL 9. augustil	laadalaval kell 10.30 / 12.00 / 14.00 TOOMAS ANNI
7. ja 8. augustil	Vana-Antsla mõisa aidas kell 19.00 POLYGON TEATER "PALJU ÕNNE ARGIPÄEVAKSI!"

ANTSLA VALD LAADA KORRALDAJA ANTSLA TARGIJATE ÜHISTU

Tugev dollar võib vallandada kriisi

USA dollar on muutunud mõne riigi jaoks liiga tugevaks ja varajased ohumärgid viitavad järgmisele arenevate turgude rahakriisile, kirjutab CNN Money.

Brasilia rahaühik reaal on kukkunud 12 aasta põhja ja Kagu-Aasia valuutad langenud madalaimale tasemele alates 1990. aastate lõpu finantskriisist. Mehhiko ja Lõuna-Aafrika valuutakursid on Capital Economics'i andmetel aga USA dollari suhtes ajaloo madalaimal tasemel.

Dollari tugevnemine 1980. aastate alguses aitas vallandada Ladina-Ameerika võlakriisi ning 15 aastat hiljem rasis dollari kiire tõus halastamatult Kagu-Aasia majandusi.

Uudistekanalil hinnangul võiks suuremahuline rahakriis anda praegu globaalsele majandusele tugeva löögi ning sellest ei pääseks ka USA.

Seega võib Hiina börsikrahh olla kõigest arenevate turgude hädade algus. Potentsiaalse kriisi võib vallandada kolme teguri koosmõju: dollari tugevnemine teiste peamiste valuutade suhtes, USA Föderaalreservi võimalik otsus septembris intressimäärasid tõsta ning arenevate turgude majandusmootori ehk toorainete hinna jätkuv langemine.

ÄRIPÄEV.EE

Kasahstan saab WTOsse

Pärast ligi kaks kümnendit väldanud läbirääkimisi on Kasahstan nüüd lõpuks Maailma Kaubandusorganisatsiooniga (WTO) liitumise lävel.

WTO kiitis esmaspäeval ametlikult heaks Kasahstani taotluse organisatsiooniga liituda. Kui ratifitseerimisprotsess ühele poole jõuab – mida loodetakse aasta lõpuks –, saab Kasahstanist WTO 162. liikmesriik, vahendas Deutsche Welle.

1996. aastal alanud kõneluste edenemist on takistanud muu hulgas nii reformide takerdumine majanduse liberaliseerimisel kui ka liikmelisus Venemaa juhitud Euraasia Liidus.

ÄRIPÄEV.EE

TOITLUSTUSÄRI

Edukad restoranid linnakärast kaugemal. Käive kasvab

Ä MERILIN SARAPUU
merilin.sarapuu@aripaev.ee

Mitmed Eesti tipprestoranid tõestavad, et maitsev toit ja edukas majandamine on võimalik saavutada ka väljaspool rahvarohkeid piirkondi, meelitates hoopiski ise kliente linnast kaugemale.

Üks Eesti edukamaid restoraniärisid on Kaberneemel ja Tallinna-Viimsi piiril toitlustust pakkuv OKO Restoranid OÜ. Ettevõtte restoranid OKO ja NOA on valitud Eesti restoranide paremiku ning edukas majandamine toob juba ka omanikutulu. Tõnis Siigurile, Martti Siimannile ja Marko Zukkerile kuuluvad OKO ja NOA kasvatasid mulle käivet neli korda ning maksid omanikele dividende 126 000 eurot. Ettevõtte majandusaruandest selgub, et lõppenud aasta eest plaanivad omanikud võtta dividende 180 000 euro jagu.

Ettevõtte juhtkond selgitab aastaaruandes, et hetkel on äri suurimad riskid ebakindlus majanduses: tarbijate kõhklevam käitumine ja turistide vähesus just Venemaalt pärit reisijate vähenemise tõttu. Sellegipoolest pole OKO Restoranidel külastajatepuudust kurta, kuna nende restoranid on suunatud peamiselt sisetarbijatele. Ja kuna kliente on rohkem, kui vastu võtta suudetakse, plaanitakse isegi üldiste turumahtude vähenedes müüginumbrite kasvutamist.

Töötajate leidmine raske. Äsja avasid OKO Restoranid OÜ omanikud ka kolmanda toitlustuskoha, renoveerides Pirita tee ääres legendäärsel kohvikul Tuljak. Ettevõtte juhatuse liige Martti Siimanni sõnul on Tuljak osutunud ootamatult kiiresti sedavõrd populaarseks, et kõiki kliente ei ole võimalik töökäte puuduse tõttu vastu võtta. "Me ei arvanud, et kohe nii suure hooga esimesest päevast käima läheb. Mingis mõttes lootsin, aga mingis mõttes arvasin, et äkki läheb rahulikult, aga ei, ikka täiega," ütles Siimann.

Siimann tõdes, et ootamatult palju külastajaid on küll hea, kuid võib pahandada neid, kes jäävad ukse taha või peavad ootama. "Mõned nagu saavad aru, et alguse asi,

» Mingis mõttes lootsin, et äkki läheb rahulikult, aga ei, ikka täiega.

OKO Restoranide üks omanikke Martti Siimann äsja avatud restorani Tuljak populaarsusest

aga mõned mõtleavad, et mis vahet seal on – algus või lõpp, kogu aeg peab olema tase- mel," lausus ta.

Töötajaid ei ole Siimanni sõnul aga lihtne leida. Ta ütles, et keerulisem on leida teenidajaid, kuid kokkade leidmisega on asi mõnevõrra lihtsam peakokk Tõnis Siiguri tõttu. "Tema nime peale tulevad paljud – kes pike- malt, kes lühemalt, kes lihtsalt tahavad tema- ga koostööd teha," lausus ta.

Siimann nentis, et kokatöö on selline, mis nõuab harjutamist. Tema sõnul leiab maailmast palju restorane, kus kokad töötavad koguni tasuta, et saada kogemusi. "Viimati käisin heas restoranis, kus 40 kokast palgalisi oli vist 15, ülejäänud olid kõik kas teiste restoranide kokad või peakokad, kes tulid sinna kuuks ajaks või pooleks aastaks praktilise lihtsalt õppima ja töötama," kirjeldas Siimann. Ta avaldas arvamust, et selline praktika ka Eestis peagi areneb.

Tööturu olukorra üle kurtis ka Põhjaka restorani üks omanikest Märt Metsallik. OÜ Põhjaka Mõis töötajate arv jäi mullu samaks, kuid ettevõtte palgakulu suurenes ligi 37 000 euro võrra. "Olemasolevate töötajate hoidmiseks ja uute leidmiseks, ega siin midagi ei ole teha, turg dikteerib," põhjendas Metsallik palgakasvu.

Usuvad käibe kasvu. Metsallik ütles, et tänavu on hoolimata kehvale ilmale Põhjaka ootuspärase käibe täitnud. "Oleme ikkagi

enam-vähem samal tasemel kui eelmisel aastal, väikese plussiga, 5–10 protsenti on kasv suurem kui eelmisel aastal," lausus ta. Ettevõtte mõeldud aasta käive oli ligi 497 000 eurot, ületades aasta varasemat ehk 2013. aasta käivet ligi 1,3 korda.

Käive suurenes Metsalliku sõnul mitte ainult restorani pidamiselt, vaid olulisel määral just ettevõtte lisatoodete tõttu. "Me siin oleme alustanud kulinaariaga, näiteks leivad, lisaks pasteetid, sinepid – kõik need asjad aitavad meil püsida hea joone peal," ütles ta.

Kõue Mõisa tegevjuht Vahur Mäe ütles, et mõisa restoranil Kaheksa Jalga on võrreldes eelmise aastaga näha käibe märgatavat kasvu.

Mäe sõnul tegi ettevõtte mõeldud aastal turundust nii palju kui võimalik. Lisaks töötas ettevõtte välja uue restorani kontseptsiooni. "Mõisa kunagine omanik oli tuntud maailmarändur Otto von Kotzebue. Sel aastal on meie restoran kunagise maailmaränduri ümbermaailmareisi jälgedes ehk iga kuu on meil uus eksootiline menüü eri maailma nurgast ja see on väga head tagasisidet saanud nii klientide kui ka kriitikute poolt," ütles Mäe.

Selle aasta kasvuprognoosi Mäe välja öelda ei sõandanud. "Eelmise aasta majandusaruanne on avalik ja sellest kogu mõisa kui ettevõtte kasv on ikkagi märgatavalt suurem," kinnitas ta.

- Metsa ja põllumaa ost
- Raieõiguse ost
- Metsamaterjali ost
- Metsamaterjali raie ja väljavedu
- Metsamaterjali transport
- Kasvava võsa ost ja lõikus
- Hakkepuidu tootmine ja müük
- Metsamajanduskavade koostamine
- Ettemaksu võimalus

ÄSJAAVATUD Tuljak Tallinnas Piritale ei saa omanike sõnul külastajate nappuse üle kurta, pigem vastupidi.

FOTO: ANDREAS JUPITS

Lemminkäinen kõhnub

Põhjamaade suurimate hulka kuuluv universaalehitusfirma ja Soome juhtiv tee-ehitusettevõtte Lemminkäinen OY on kõhnumiskuuril, kust edukaks dividendide maksjaks on veel pikk maa minna, kirjutab Kauppalehti oma börsianalüüsis.

Esimeses kvartalis oli firma kahjum maksude järel 13,7 miljonit eurot. Firma müüb varasid – muu hulgas on tänava kahjumiga müüdud mitu krunti ning kahjumlikud olid ettevõttele ka elamuehituse müük Rootsis ja hooldustööde ettevõtte müük Norras.

Tellimused on kahanenud 20%, 1,67 miljardile eurole.

Lemminkäineni tegevjuht Casimir Lindholm tunnistas, et mitu suurprojekti Soomes ja mujal Põhjalla riikides on firmast "mööda läinud".

Lemminkäineni netovõlatase on 125%, mis ei tööta dividendide ka sel aastal – dividendide ei makstud ka 2013. ja 2014. aastal.

ÄRIPÄEV.EE

TEHNOLOGIA

Nokia siseneb virtuaalmaailma

Nokia tuli välja professionaalsetele filmitegijatele ja sisutootjatele mõeldud uude virtuaalreaalsuse kaameraga, sisenedes meedia- ja meelelahutusarisse.

Pallikujuline kaamera on kinnitus, et Nokia ei kavatse piirduda võrguseadmete tootmisega, vaid sihib mobiiltelefonide tootmise lõpetamise järel naasmist tarbeelektronika turule.

Uus kaamera Ozo jõuab müüki eeldatavasti neljandas kvartalis, teatas Nokia.

"See on Nokia taassünd, mida me oleme firma 150aastase ajaloo jooksul korduvalt näinud," tsiteeris ajaleht Financial Times Nokia Technologies presidenti Ramzi Haidamust.

"Ozo on meie disainitud ja Soomes toodetud," ütles Haidamus.

"See märgib meie naasmist tarbeelektronika turule, kuid seekord sisu poolel."

IN MEMORIAM

Suri Poola rikkaim inimene

Kolmapäeval suri Poola rikkaim mees Jan Kulczyk, kes teenis oma varanduse valitsuselt firmasid ostes ja neid seejärel erainvestoritele edasi müües, kirjutab Bloomberg.

65aastane Kulczyk suri tema investeerimisfirma pressiesindaja kinnitusel operatsioonijärgsetesse tüsistustesse. Forbesi rikkaste edetabelisse kuuluv miljardär rajas oma äriimpeeriumi 1990ndate üleminekuperioodil kommunistlikult majanduselt kapitalistlikule.

Tema kemikaalidesse, energiasektorisse ja infrastruktuuri investeerivat valdusfirmat juhib poeg Sebastian Kulczyk.

Muu hulgas omab Kulczyk 51% suurust osalust Poola keemiatoodete valmistajas Ciech, mille aktsia kukkus surmateate peale Varsavi börsil 5,3%. Tema nafta- ja gaasiettevõtte Serinus Energy aktsia langes 2,2% võrra.

Poola miljardäri vara hinnatakse kokku 16 miljardile zlotile ehk ligi 4,3 miljardile dollarile. Samuti on tal 0,9% suurune osalus maailma ühes suuremas joogitootjas SABMiller.

Ä Mis on mis OKO Restoranid OÜ

Asutatud 2011

Omanikud Martti Siimann, Tõnis Siigur ja Marko Zucker

Omab kolme restorani: Tuljak Tallinnas Piritale, OKO Harjumaal Kaaberneemes ja NOA Viimsis.

Käive mullu 2,9 mln eurot, kasv aastaga 3,9 korda

Äriksus mullu 0,35 mln eurot, kasv aastaga 2,5 korda

Põhjaka Mõis OÜ

Asutatud 2007

Asub Järvamaal Paide vallas Mäekülas

Omanikud Joel Kannimäe, Märt Metsallik ja Ott Tomik

Käive mullu 0,5 mln eurot, kasv aastaga 26%

Äriksus mullu 17 407 eurot, kasv aastaga 1,9 korda

Kõue Mõis OÜ

Asutatud 2006

Omanikud Erik-Niiles Kross ja Mary Kross

Asub Harjumaal Kose vallas

Omab restorani Kaheksa Jalga

Käive tootlustusest mullu 248 208 eurot, kahanes aastaga 7%

63

töötajat oli OKO Restoranidel eelmisel aastal, keskmine brutokuupalk oli 790 eurot. Aasta varem töötas ettevõttes vaid 20 inimest.

Hittrestorani loojal kuhjaga pakkumisi

Hittrestoranide NOA ja OKO üks omanikke Martti Siimann vandus endale eelmisel aastal, et ühtegi uut restorani tema enam ei ava. Endale antud lubadus tuli aga üsna pea tagasi võtta, sest äsja avati keti kolmas toidukoht Tuljak.

Kuidas Tuljakul läheb – milline on rahva huvi? Tundub, et on päris suur. Me oleme nüüd nädal aega lahti olnud ja praegu on ilusad ilmad olnud paar päeva, päris hullult on rahvast käinud. Vaata, et ei jõuagi kõiki vastu võtta. Me ei ole kõiki kohti veel välja pannud, me ei jõuaks kõiki ära teenindada. Korraga on kusagil sada inimest.

Mille järgi valisite uuele restoranile asukohta? Kinnistuomanikud on samad, kes NOA-l, ja Tuljak on seega kogu aeg silme ees olnud. Kunagi ta oli selline legendaarne koht, ma ise olen seal Carina aegadel käinud. Ma ise Tartu inimesena Tuljakut ei näinudki, aga kuna see NOA krunt oli meil ka mitu aastat soolas ja vahepeal olid seal mingid teised tahtjad, siis me hakkasime Tuljakut vaatama. Siis tuli NOA kaela ja me jätsime selle pooleli. Tuljak mädanes tühjana edasi. Tegime NOA valmis ja ma vandusin, et ma elu sees enam ühtegi restorani ei tee, et aitab küll, enam ei jaks. Kaks kuud hiljem siis kirjutasin Tuljaku lepingule alla.

Tegelikult on vahva projekt. Eks me alguses kartsimise, et teeme endale konkurentsi, aga minu arust see maja ja see olemi-

ne on nii teistmoodi kõik, et see nostalgia moment seal juures ja kõik muu on ikka äge.

Nii NOA, OKO kui ka Tuljak on kesklinnast eemal. Kas Teie arvates ei olegi üldse vaja kesklinna trügida, vaid tuleks hoopis ise rahvast kaugemale meelitada? Ei ole küll vaja. Ütleme nii, et me ei ole nii palju turistidele orienteerunudki. Eks me saime OKOga maitse kätte, et inimesi leiab igalt poolt üles.

See oli vahva, et jälle hakkasid inimesed väljas käima, just perede ja suurte seltskondadega. Kuna mina ja Marko – üks kolmest omanikust – oleme Viimsi elanikud, siis meil on linna suhteliselt harva asja. NOA mõte oligi alguses see, et Viimsis ei ole kusagil väljas käia, teeme...

Iseendale koht? Iseendale ka, aga ka peredega käimiseks ja oma sõpradele, kes meil seal elavad. Pigem ongi trend tänapäeval sinna, et kes see kesklinna ikka neid kohti teeb, rohkem on need turistikohad, aga vanalinnas elab minu arvates vähem inimesi kui Piritale või Viimsis. NOA pealt me nägime, et ka aasta läbi saab restorani ära täita linnast eemal olles. Vanalinnas minekut üldse ei mõtlegi.

Nüüd kui Tuljaku avamine on seljataga, kas on juba plaane ka uuteks investeeringuteks? Sama vastus nagu NOA puhul, et nüüd ma enam ühtegi restorani ei tee (naerab). Pakutakse küll kogu aeg, aga me oleme väga kindlalt "ei" öelnud.

PIRITA KESKUS MERIVÄLJA TEE 24, TALLINN

2016 aasta kevadel valmib Tallinnas, Piritale uus
2-korruselise Pirita Keskus aadressil Merivälja tee 24.

ÜÜRIME KESKUSES RUUME

kaubanduspindadele, toitlustamisele ja muudele äripindadele

Info : Heiki Virronen • heiki@viimsihaldus.ee • 5093332

FLINT.

OÜ FLINT KAUBANDUS,
Viljandimaa, Kõo 70501,
telefon 56 358 972
janar@flint.ee,
www.flint.ee

TYM

Ideaalne kodumajapidamise traktor!

Eripakkumine TYM TS traktoritele
koos 150cm muruniidukiga!

- Mootor YANMAR 23-25hj
- Võimalus lisada laadur, ekskavaator ja niiduk
- Garantii 2 aastat või 2000 töötundi
- Kvaliteetne tehnika parima hinnaga!

23hj: 8250 € + km

25hj: 8500 € + km

Lisaks võimalik paigaldada laadur ja palju muid erinevaid lisaseadmeid. Masinad laos kohe olemas!

TYM traktorid on Eestis enim müüdud traktorite edetabelis kõrgel kohal püsivad juba 4 aastat. TYM traktorite edu märksõnadeks on kõrge kvaliteet, kvaliteetne järelteenindus ja hea hind.

KAUBANDUS

Anttila lõpetab Eestis tegevuse.

E-kaubanduses tuleb tormijooks

Ä ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Ajal, mil postimüük ja internetikaubandus jõudsasti kasvavad, suleb selle valdkonna üks märgilisi ärisid ukсед. Anttila tegevus likvideeritakse Eestis täielikult.

Anttila Asi juhatuse liikme Tauno Tuula sõnul lõpetab ettevõtte Eestis tegevuse. Otsus tehti teatavaks ülele. "Miks, on omanike küsimus. Ma ei oska seda selgitada," ütles ta ja lisas, et rohkem ta Anttila käekäiku kommenteerida ei soovi.

Anttila Asi tulemused on olnud mitu aastat järjest languses. Mõõdunud aastal kahanes käive 7,4% ja kasum vähenes koguni pea poole võrra. Tunamullu kahanes ettevõtte käive 22% ja kasum 36%.

Kuigi jaemüük posti või interneti teel kasvab üha kiiremini ja haarab enda alla aina suurema turu, ei suutnud Anttila käivet ja kasumit suurendada. Näiteks kasvas mais eelmise aasta sama ajaga võrreldes postimüük koguni 5%.

Ootamatu uudis. Hansaposti juhatuse liikme Mait Voodri sõnul on uudis konkurent Anttila lahkumisest Eestist ootamatu. "Täielik üllatus. Iseenesest väga kahju – Anttila oli esimene kaugmüügiettevõtte ja nad olid selle valdkonna veduriks Eestis," ütles ta. "Olime sõbralikud konkurendid."

Anttila lahkumine jätab Voodri hinnangul turule rohkem kliente, kellele teised kaugmüügiettevõtted hakkavad tormi jooksma. "Nüüd hakkab kogu aur järelejäänud klientide peale kulumaa," ütles ta. Konkurents on Voodri sõnul tihe – üha enam ettevõtteid kolib veebi.

Sellel põhjal pole tuntud kaubamärk Anttila suutnud aastaid kasumit suurendada. Vooder ütles, et üheks põhjuseks võis olla

Ä Mis on mis Anttila

Asutas Kalle Anttila 1952. aastal. Esimesed kaks aastat tegutses vaid postimüügis, seejärel rajati esimene kauplus Helsingis.

Omanikeringi kuuluvad Holger Kowarsch, Markus Roschel ja Markus Zöllner

Müüb riideid ja kodukaupu kataloogi, e-poe ja esinduskaupluse kaudu.

Kontserni kuuluvad Soome kauplusekett Kodin1, netikaubamajad NetAnttila ja Kodin1Com ning tütarfirmad Eestis ja Lätis.

Töötajad umbes 1500.

Märtsis müüs Soome kaubanduskontsern Kesko Anttila ühe miljoni euro eest Saksa investeerimisfirmale 4K Invest.

Anttila Eesti

Eesti postimüügituru liider

Juhatusse kuulusid Tauno Tuula ja Tuula Irmeli Juvonen.

Töötajaid 29

Käive 2013. aastal 4,89 miljonit eurot ja kasum 0,04 miljonit eurot. Aasta varem oli käive 6,26 miljonit eurot ja kasum 0,06 miljonit. Tulemused on mitu aastat olnud langustrendil.

5%

oli e-kaubanduse liidu hinnagil Anttila turuosa Eesti jaemüüguturust posti ja interneti teel.

↑ **ANTTILA** postipakkide vinnad meie postkontorites jäävad peagi minevikku. FOTO: JULIA-MARIA LINNA

see, et paljud kataloogikauplejad ei kolinud Anttilaga koos veebi üle. "On inimesi, kellele meeldib paberi pealt rohkem osta. Ent see on vaid kõrvaltvaataja spekulatsioon," rääkis ta.

Vooder lisas, et Hansapostil on see-eest viimastel aastatel läinud päris hästi ja ettevõtte on jätkuvalt kasvutrendis. Ka selle aasta esimeses pooles on käivet kasvatatud üle 40 protsendi. "Kena number küll, kuid kuna oleme endale seadnud kõrged eesmärgid, on see siiski ootuspärane tulemus," ütles ta.

Uus omanik. Märtsis sai Anttila uueks omanikuks Saksamaa investeerimisfond 4K Invest. Soome kaubanduskontsern Kesko sai kahjumis Anttila ükskuse müügi eest miljon eurot. Ettevõtte president ja tegevjuht Mikko Helander ütles ametlikus müügiteates, et tehing annab Anttila edasisele arengu hea aluse.

Ä Kommentaar Vesi konkurentide veskile

SIGNE KÕIV
Eesti E-kaubanduse Liidu juhatuse esimees

Uudis Anttila otsade kokkuvõtte kohta Soomes ulatub mõõdunud aastasse. Kuigi Anttila ei olnud kahjumis ja müügitulu vähenes aastaga vaid 7,4%, on tegemist omanike strateegilise otsusega.

Anttila oli kaugmüügi teerajaja Eestis ja ühest vastust, miks e-kaubanduse tõusulainel tuli omanikel vastu võtta sulgemisotsus, kahjuks anda ei saa. Vastavalt tänavu liidu tehtud tarbi-

jauuringule otsib klient e-poest soodsaid hindu, aja kokkuhoidu, ööpäev läbi avatud teenust ja mugavat ostuprotsessi. Võimalik, et konkurendid suutsid oma tegevusega paremini tarbijate ootustele vastata. Oluliselt on kasvanud ka piiriüleline e-kaubandus, mis võimaldab laiemat kaubavahetust ja/või hinnasäästu.

Anttila lahkumisest võidavad eelkõige konkurendid, kes kliente oma tiiva alla hakkavad aktiivselt püüdma.

Tallinn nõudis reklaamimaksu jänese ja konna foto eest

Juulis jõustus Tallinna halduskohtu otsus, mis tühistas Tallinna ettevõtlusameti trahvinnõude ettevõttele, mille loomakaupluste vaateaknal oli jänese, hamstri, kassi, kalamehe, koera, papagoide ja konna pilt.

Tallinna ettevõtlusamet käsitles neid pilte reklaamina ning nõudis reklaamimaksu tasumist, kuid halduskohus leidis, et poe akendele pandud loomapildid ei kujuta endast reklaami, mille eest kaupluse peaks reklaam-

mimaksu tasuma, selgitas kohtuotsus.

Halduskohus märkis, et kunstfoto tunnustega pildid ei kujuta endast sedavõrd intensiivset üleskutset poes osta, et neid saaks määratleda kui reklaami. Kohus lisas, et vastupidisele seisukohale võiks jõuda siis, kui akendel oleks viidatud konkreetsetele toodetele, mis saaksid ka juhuslikus möödakäijast tekitada huvi kauplust külastada. Kaebuse esitaja OÜ Variant

Seitse peab loomapoodi Lasnamäel ja Öismäel. Kuna halduskohus langetas otsuse ettevõtja kasuks ja ettevõtlusamet otsust tähtajaks edasi ei kaevanud, siis peab linn tasuma menetluskulu.

Olulisem on aga selle kohtuotsuse tähendus, rõhutas kaubandus-tööstuskoda. Kuna konna poole on pöördunud mitu ettevõtjat, kellel on samuti tekkinud küsimusi vaateaknal oleva info maksustamisega, siis teigi koda Tallinna ettevõtlusame-

tile ettepaneku, et vaateaknal olev hinnakiri võiks olla reklaamimaksuvaba, sest ettevõtjal on seadusest tulenev kohustus anda tarbijale oma tegevuskohas asjakohast teavet kauba või teenuse kohta.

Ettevõtlusamet ei pidanud seda aga vajalikuks. Seega on kõnealune kohtuotsus olulise tähtsusega, kuidas tõlgendada, kas vaateaknal olev teave on reklaam või mitte, märkis koda.

ÄRIPÄEV.EE

Endine kriisiriik kasvu teel

Iiri keskpanga värske prognoosi järgi kasvab euroala endise nn programmiriigi majandus tänavu 4,1% ja tuleval aastal 4,2%. Keskpanga varasem prognoos visandas selleks aastaks 3,7 ja tulevaks aastaks 3,8 suurust SKP kasvu. Prognoosi tõstmise tingis tugev eratarbimise kasv.

Läinud aastal kasvas Iirimaa SKP 4,8%, mis oli parim näit 2007. aastast ja Euroopa Liidu riikide seas kiireim kasvunumber, vahendas agentuur Reuters.

Keskpanga prognoosi järgi kasvab eratarbimine sel ja tuleval aastal 2,3%, mida toetab samas suurusjärgus palgakasv. Järsult suurenevad investeeringud. Tugeva taastumise on kriisijärel teinud ehitussektor, nõudlus uute elamispiindade järele on suurem, kui jõutakse ehitada.

Keskpanga manitses, et praegu ei vaja majandus eelarvest täiendavat stiimulit, keskenduda tuleks võla vähendamisele.

ÄRIPÄEV.EE

Naisinvestor tahab rakette ehitada. Arvamusfestivalil esinejad

ÄRIPÄEV 31. juuli 2015
vilja.kiisler@aripaev.ee

Äripäevaga koos astub arvamusfestivalil üles õpetajast investor Kristi Saare, kes tahaks tulevikus Elon Muski eeskujul rakette ehitada. Äripäev arutleb Paides selle üle, kuidas rikkaks saada.

Kristi Saare tunnustab, et kaotust kardab iga investor, aga närvikõdi ja põnevus just ongi see, mis investeerimise huvitavaks teeb. "Ilus on muidugi, kui kontol on numbrid rohelised," rääkis ta. "Aga eelkõige on oluline see emotsioon, mida suuremaks investeringud kasvavad, seda rohkem võid tunda vabadust." Saare on seadnud eesmärgiks lähema kümne aasta jooksul jõuda finantsvabaduseni. See tähendab, et palgatöö järele enam vajadust pole.

Nii rõõm kui ka õudus. Investor Raivo Heinal on finantsvabadus juba käes ja praegu ootab ta omakapitalile rahulikku tootlust vahemikus 5–10% aastas. Investeerimise juures on tema meelest kõige hirmsam ja ilusam asi graafik. "Olenevalt positsioonist (pikk ost või lühike müük) võib olla tõusev aktsia hinna või kinnisvaraindeksi graafik nii õdukas kui ka rõõ-

← **PAIDE** Arvamusfestivalil osalev investor Kristi Saare on seadnud eesmärgiks saavutada finantsvabadus.

FOTO: TERJE LEPP

muhetk," kõneles ta. "Kõik oleb muidugi majandustsüklis, ajaperiодist, investori ahnuse ja hirmu tasemest."

Hirm kammitseb. Pankur ja investor, Eduka Eesti arvamuskonkursi kahekordne võitja Tar-

mo Tanilas on seadnud eesmärgi jõuda tasemele, kus ta suudab alati investeerida sama palju kui kulutab ehk poole sissetulekust. "Hirmsat ei ole investeerimises midagi, kui sa tead, mida teed," lausub ta. "Nii mõnigi inimene ei alusta investeerimist kunagi,

sest hirm raha kaotada ületab ratsionaalsuse."

Investori kõige paremat tunnet on võimalik Tanilase sõnul tunda siis, kui saavutad oma portfelliga taseme, mis suudab vajaduse korral ära katta kõik jooksvad kulutused ehk siis tagab finantsilise sõltumatuse. "Loomulikult valmistab rõõmu ka see, kui oled teinud palju kodutööd, sooritanud selle põhjal investeringu, mis hiljem sinu investeerimisteesi kinnitab," lisab Tanilas.

Äripäev kutsub arutlema. Äripäev otsib koos Saare, Heina ja Tanilasega Paide Arvamusfestivalil vastust küsimusele, kuidas rikkaks saada. Üks käepärane ja tegelikult igapäevasele kättesaadav võimalus on investeerimine. Räägime sellest, missugused tegevused eelnevad investeerimisotsuse tegemisele ning mida peab teadma riskidest. Arutleme, kuidas tulla emotsionaalselt toime õnnestumiste ja ebaõnnestumistega, kelle nõu kuulda võtta ja kelle jutt kõrvust mööda lasta, kust leida inspiratsiooni ja kust ammutada teadmisi.

Äripäeva arutelu "Kuidas rikkaks saada" algab Paide Vallimäel 15. augustil kell 18 ettevõtluslaval.

MAKSUD

USA hiid on kehvad maksumaksjad

Vähe on valdkondi, kus Rootsi firmad Ameerika tehnoloogiahiidudele silmad ette annaksid, kuid üks selliseid on maksud, kirjutas Rootsi majandusleht Dagens Industri.

Rootsi jaekaubanduskett Jula maksis Rootsi riigile mullu üksi rohkem makse kui Apple, Facebook, LinkedIn ja Google Rootsis teenitud kasumilt kokku. Nelja tehnoloogiahiid maksupanus ettevõtte tulumaksuna oli vaid 22 miljonit Rootsi krooni.

See on võimalik tänu maksude optimeerimise süsteemile, kus USA firmad suunavad oma kasumid lirmaale ja sealtkaudu edasi maksuparadiisi, kirjutas leht.

TOORAIN

Kuld pole enam moes

Vähe sellest, et kulla hind on langustrendis, on kollane metall paljude jaoks ka oma karisma kaotanud, kirjutas Bloomberg. Uudistekanalil küsitletud investorite ja kauplejate hinnangul kukub kulla unts veel enne jaanuari praeguselt 1095,30 dollarilt 984 dollarile. See teeks kukkumiseks üle 10% ja oleks madalaim tase alates 2009. aastast.

Londonis asuva Societe Generale'i analüütik Robin Bhar leidis, et tõenäoliselt ei varise kulla hind küll kokku, ent võib juba üsna pea madalamale langeda. "Kuld on moest ära nagu alt laienevad püksid: keegi ei taha seda," resümeeris ta.

TULEMUS

Glaxo kasum ületas ootusi

Suurbritannia suurim ravimitootja GlaxoSmithKline teatas, et nende teise kvartali tulemused kahanesis vähem, kui analüütikud olid prognoosinud, vahendas Bloomberg.

Head tulemused tulenesid ettevõtte aidsiravimi ning firma kõige paremini müüva astmaravimi Advairi heast müügist. Ettevõtte kasum oli 1,3 miljardit naela ehk 17,3 penni aktsia kohta. Eelmisel aastal oli ettevõtte kasum 19,1 penni aktsia kohta, Bloombergi küsitletud analüütikud prognoosisid kasumiks 16,9 penni aktsia kohta.

Glaxo aktsiad tegid seepeale 4% kasvu.

Ettevõtte tegevjuht Andrew Witty püüab vähendada ettevõtte sõltuvust Advairist, mis eelmisel aastal tõi sisse ligikaudu 20% müügitulust, ning leida stabiilsemaid tooteid selle asemele.

Firma sõlmis märtsis lepingu Novartis AGga vaktsiinide tootmiseks ning uute ravimite väljatöötamiseks.

Hüpe tavavoodist järgmisele tasemele.

LEVEL 2
-25%
Pakkumine kehtib
8.7.-9.8.2015

LEVEL 2 on kindlate tsoonidega madrats. Tihe pakitud vedru sobib terve seljaga kliendile. Annab head tuge seljale.

UNIKLAB testide/küsitluse põhjal tehase füsioterapeut valib valmistusoneeritud vedrustustüüpidest sobivama

www.unikulma.ee
Kuidas teil magatakse?

Järve Keskus, Pärnu mnt. 238,
11624 Tallinn, tel. 666 1106,
unikulma@unikulma.ee

Sõida kiirelt
puhkama
koos naabritega

→
Üks suund
alates
19 €

↔
Päevakruis
alates
29 €

👤
Pilet
lapsele
2 €

Linda Line
EXPRESS

Kiireim mereteek kesklinnast kesklinna - kuni 12 väljumist päevas

tel. 16 100 (0.80€/kõne + operaatoritasu) www.lindaline.ee

INNOVATSIOON

Kombinatsioon lennukast ideest ja soodsast keskkonnast. Teaduspargid

KAIRI OJA
kaasaautor

Tänases maailmas mängib geniaalsete leiutiste ning loova mõtte arengul tooteks või tehnoloogiaks olulist rolli innovatsiooni toetav keskkond.

Eestis on mitu eri suuniluse ning olemusega teadus- ja loomelinnakut, mis pakuvad tuge ja turvalist stardirada paljudele suure potentsiaaliga ettevõttele. Eeskätt koonduvad selliste linnakute alla kiire arenguga start-up'id ning tehnoloogia arendajad, kelle potentsiaal saab sel moel jõudsalt välja areneda, enne kui täiesti iseseisvalt tegutsema asutakse.

Tartu Teaduspark - kiirendusrada tehnoloogiafirmadele

SA Tartu Teaduspark väärtustab eeskätt füüsilist keskkonda, lähtudes oma tegevuses nägemusest, et loovus ja uued ideed tekivad inimestevahelisest suhtlusest.

Innovatsioon sünnib firmades ja tihti just tootmisettevõttes, rääkis SA Tartu Teaduspark projektijuht Vaido Mikheim. "Ka koostöös ülikoolidega sünnib palju innovaatilist, aga see osakaal on meie kogemuse põhjal kuini 10% juhtudest," sõnas ta ja jätkas: "Lõviosa innovatsioonist sünnib ettevõtetes ülikoolide lõpetajate, ettevõtete töötajate ja eelkõige inseneride töö tulemusena." Innovatsioon on Mikheimi sõnul eelkõige uus toode või teenus turul ning edu toob see, kui toode või teenus on müüdnud.

Kuna keskkond on nii füüsilises kui ka inimeste-ettevõtete koosluse kontekstis innovaatilise suunaga äriprojektide arenguks vaieldamatult oluline, on seda Tartu Teaduspargis järjest enam arendanud, lähtudes avatud keskkonna põhimõttest.

Igal pargil oma fookus. Tartu Teaduspargis on suund tehnoloogiafirmadele. "Eelkõige pakume tuge riistvara-, IT-, materjalitehnoloogia- ning insenerifirmadele. Veidi on ka biotehnoloogiat," selgitas Mikheim ja lisas, et nende parim edulugu on Metec Grupp, mis alustas Tartu Teaduspargis 1994. aastal. "Praeguseks on neil Tartus tehased, mis toodavad veoautode detaile ja meditsiinitehnikat." Ettevõtte annab tööd ligi 300 inimesele.

Tartu Teaduspargi juhatuse liikme Toomas Noorema sõnul pakub park alustavale ettevõttele ennekõike labori-, töökojana ning kontoriruumi. "Pakume ka konsultatsioone ja abi firma loomisel, äriplaani koostamisel, ka raamatupidamis- ja finantstehnikuseid," loetles ta ja lisas, et ju-

riidilist abi saab ka dokumentide koostamisel ja töökaitse alal. Teaduspark pakub tootearenduse teenuseid oma majas Protolab-i, Nanolab-i ja Tartu Regiooni Energiaagentuuri baasil. "Teaduspargis tegutseb 100 firmat 400 töötajaga, neist 200 on inseneriharidusega, kümme-kond teaduste doktorit," selgitas Mikheim. Noorem lisas, et tänu Builditi ärikiirendi mentoritele on paljud ettevõtted rahvusvahelise kaliibriga, viies potentsiaalsed koostööpartnerid omavahel kokku.

Soovijaid enam kui ära mahub. Juunis ilmus National Geographic Eesti ajakirjas artikkel Tartust kui Lõuna-Eesti innovatsioonipesast. Firmsade huvi on vägagi suur ning kõiki soovijaid ei suudetagi ära majutada. "Eelkõige valime oma profiiliga sobitavate firmade, kellel on kasvupotentsiaal ja uued tehnoloogiad," lausus Noorem. Ühist turundustegevust kohtab teadus- ja loomelinnakute vahel suhteliselt vähe. Peamiselt koordineeritakse suurüritusi ja levitatakse infot üksteise meediakanalites.

Puudus laboritest. Mikheimi sõnul on Eestis puudu nn pooltööstuslike laboritest. Nii tootearenduse kui ka testimisvõimalused peaksid olema vähemalt Tallinnas, Tartus ja Narvas ning Kohtla-Järvel. "Eriti suur puudus on sertifitseeritud testimislaboritest, sest ilma katsetuste ja sertifikaatideta ei saa me tooteid rahvusvahelistel turgudel müüa," ütles Mikheim.

Riigi poolt on inkubaatorite rahastus lõpetatud ja nii Tartu kui ka Tallinna teaduspargid seisavad valiku ees – mida teha edasi? Tartu Teaduspargis on seetõttu viimastel aastatel aktiivselt arendatud riistvarakiirendit Buildit.

→ **TALLINNA** Teaduspark Tehnopol juhataja Jaak Raie sõnul loovad nemad võimalusi teaduse ja ettevõtluse koostööks. FOTO: TERJE LEPP

Tehnopol: eksportööride inkubaator

TTÜ ja SA Tallinna Teaduspark Tehnopol targas linnakus asuvad peale peakontori ja Start-up Inkubaatori ärihooned, laborid, tootmispinnad, teadusasutused ning Tallinna Tehnikakooli ja IT Kolledži.

"Siin tegutseb ligi 200 tehnoloogiaettevõtet, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), tervisetehnoloogia, rohetehnoloogia ja mehhatroonika valdkonnast," loetles SA Tallinna Teaduspark Tehnopol juhataja Jaak Raie.

Nendes valdkondades loob teaduspark Raie sõnul ettevõtete vahelist sünergia ja koostöövõimalusi, pakub ekspordivõ-

rustikku ning motiveerib koostööle ülikoolidega.

Kohe eksporditurule. Tehnopol Teaduspargi ettevõtete puhul tehakse ligi 80% käibest välisriigis. Raie selgitas, et üldjuhul on Eestis alustavatel tehnoloogiaettevõtetel võetud eesmärgiks välisriigis jõudmine.

"Start-up-inkubaatorisse jõudvad ettevõtted on eksporditurgudel juba esimesest tegevuspäevast alates," rääkis ta ja lisas, et üldiselt on trend siiski see, et tehnoloogiaettevõtted lähtuvad globaalsest turupotentsiaalst."

Raie on seisukohal, et inno-

vatsioon tekib siiski peamiselt inimeste peas, mistõttu on olulisim just vaimse ruumi kujundamine uute võimaluste tekkeks ja märkamiseks.

"Süsteemselt ja pidevalt motiveerime inimesi koostööle, loome võimalusi ettevõtluse ja teaduse kohtumiseks – linnakus on mitu teadusarenduskeskust ja laborit. Lisaks korraldame igal kuul inspireerivaid sündmusi ja koolitusi nimekate kodumaistening välisesinejatega.

Investeeringud täies hoos. Lähiaastatel on Raie sõnul plaanis Tehnopol linnakus teha olulisi arendusi, mis on koondatud

projekti Tehnopol 2.0 nimetuse alla ning mille käigus saab värske ilme kogu teaduspargi linnak ning paraneb side TTÜ ülikoolilinnakuga.

"Planeeritud on investeeringud Küberneetika Maja renoveerimisele. Lisaks alustame tõenäoliselt 2015. aasta sügisel koos Astlandaga täiesti uue ärihoone Tehnopol II ehitamist."

Raie sõnul on iga linnak üldiselt ikkagi eraldiseisev ning ühiselt reklaamikampaaniaid ei korraldata. "Sel sügisel oktoobris toimub TTÜ ja TÜ eestvedamisel teaduse ja ettevõtluse festival, kus oleme ühiselt väljas Tartu Teaduspargiga," ütles Raie.

”**Lõviosa innovatsioonist sünnib ettevõtetes ülikoolide lõpetajate, ettevõtete töötajate ja eelkõige inseneride töö tulemusena.**

SA Tartu Teaduspark projektijuht Vaido Mikheim

300

TÖÖKOHTA on loonud Tartu Teaduspargist sirgunud Metec Grupp, mis toodab veoautode detaile ja meditsiinitehnikat.

DUROC MACHINE TOOL

- Doosan treikeskused ja töötlemiskeskused
- Hartford töötlemiskeskused
- FACCIN rullvaltspingid
- Microcut teach-in treipingid
- Baykal painutuspingid ja giljotiinid
- Fermat sisetreipingid
- Mitsubishi laserlöikepingid

Meie laos on üle 100 uue ja kasutatud pingi, vaata lisa www.duroc.ee

DOOSAN Doosan Infracore Machine Tools Baykal MACHINE TOOLS Hartford SUE HONG FACCIN Microcut Fermat MITSUBISHI ELECTRIC

Duroc Machine Tool OÜ Tel 736 6648 info@duroc.ee www.duroc.ee

Mektory panustab kõrgtehnoloogiasse

TTÜ Mektory peamine eesmärk on luua sünergilist koostööd üliõpilaste, teadustöötajate ja ettevõtete vahel ning arendada kodumaist kosmose- ja satelliiditehnoloogiat.

TTÜ innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuses Mektory on kõige laiemalt esindatud IT, mehhatroonika ja elektroonikaga seotud start-up'id, mida ühendab IT rakendamine. "Tähtis ei ole niivõrd tehnoloogia sektor, kuivõrd meeskond, ärimudel ning idee ise," ütles TTÜ innovatsiooni ja rahvusvaheliste suhete prorektor ja Mektory direktor Tea Varrak. Tähtis on ka prototüüpimiseks loodud keskkond ja võimalused – erinevaid testlaboreid on ülikoolis enam kui 40," märkis ta.

Ideed sünnivad Varraku sõnul aktiivsete, paljude teadmisega ja loominguiliste inimeste peas ning need inimesed vajavad tuge ideed rakendamiseks. "Meie abi on väga laiapõhjaline, alates seadme kasutamisest kuni investori leidmiseni," lisas ta.

Mektory on teiste hulgas edukad start-up'id, nagu 3D-printimise operatsioonisüsteemidega tegelev 3D Printer OS, maapealse vastuvõtujama süsteemi ehitav CubeHub, IT-lahendusi pakkuv AddGoals ning SmartLoad, kes tegutseb energia optimeerimise vallas.

Varraku sõnul vaatavad üli-

Tähtis ei ole niivõrd tehnoloogia sektor, kuivõrd meeskond, ärimudel ning idee ise.

TTÜ innovatsiooni ja rahvusvaheliste suhete prorektor ja Mektory direktor Tea Varrak

koolidega seotud linnakud oma strateegias tugevalt ülikooli prioriteetsete suundade poole. Lisaks sellele avatakse Mektorys visiooniprojekte, et suurendada Eesti kompetentsi teatud sektorites. "Meil on käimas kosmosesatelliidi projekt, kus üliõpilased ehitavad töötavat satelliiti. Sinna on ka erasektori kaastamine oodatud."

Kosmose- ja satelliiditehnoloogiad saavad tuule tiibadesse. TTÜ Mektory Kosmoskeskuse kosmosevaldkonna juht Mart Vihmand ütles, et kõige olulisem erisus TTÜ Mektory puhul võrreldes teiste tehnoloogiaparkidega on see, et nad püüavad leida ja ühendada TTÜ teadus- ja inseneeriaalaste saavutuste parimad tahud noorte tudengite õpikohaga ning ettevõtlusvõimega. "See näib meie juures inkubeeritavate kosmosettevõtete CubeHub ja Radius Space näol ka toimivat.

Ä Tasub teada

Eestis leiutati ainulaadne mikrotilkade tekitamise tehnoloogia

TTÜ Tehnopolit toetusel töötasid TTÜ teadlased välja maailmas ainulaadne mikrotilkade tekitamise tehnoloogia, mida hakatakse kasutama kaasakantavate analüüsiseadmete jaoks erinevates valdkondades sisejulgeolekust keskkonnaseire ja kosmosuuringuteni.

Mõte selline tehnoloogia välja töötada kasvas professor Mihkel Kaljuranna sõnul välja pragmaatilisest vajadusest. "Kemikaalid, mida eriti keemilises analüüsis kasutatakse, on tihti mürgised ja/või kallid, seega püüeldak-

se selle poole, et vajaminevaid koguseid miinimumini vähendada," rääkis ta.

Leiutus kuulub mikrofluidika valdkonda, mis tähendab miniaturse te kemikaalilike liikumise programmeerimist. "Sisuliselt on tegemist mikroprotsessori "keemilise" analoogiga. Nii nagu mikroprotsessorid töid kaasa infotehnoloogia arengu uue taseme, loodame meie, et ka analoogne areng kemikaalide käitlemises toob kaasa kvaliteedihüppe bioloogilistes ja keemilistes eksperimentides," selgitas Kaljurand.

Sigade katk jõudis Tartu- ja Järvamaale

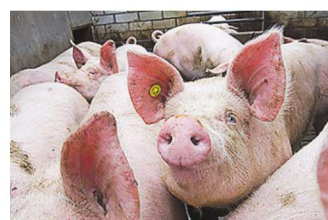
Veterinaar- ja toiduamet avastas Tartumaal asuvas seafarmist ning Järvamaa mahefarmist viirusetekiitaja.

Ameti teatel kehtestati Rämisi külas asuvas taudipunktis karantiin ja farmi 1200 siga hukatakse. Järvamaal Roosna-Alliku vallas Valasti külas on mahepidamisel 385 siga, kellest esimesed on juba katku surnud ning ülejäänud hukatakse samuti.

Paar päeva varem avastati katk Raplamaal metssealt.

Lähiajal kehtestatakse Eestis III astme ehk karantiinitsoon, mis lõeb valusalt Eesti seatootust. Isegi kui suurfarm Ekseko pääseb täielikult sulust, toob ka osaline piirang ettevõttele kahju.

Maaeluminister Urmas Kruuse korraldusega kontrollib veterinaar- ja toiduamet erakorraliselt üle 900 farmi ja majapidamist. Amet kontrollib taudistu-

↑ SEAD tuleb nakatunud farmides hukata. FOTO: RAUL MEE

nud aladel asuvaid seakasvatust kord kuus.

Esimesed sigade Aafrika katku leiud kodusigadel avastati eelmisel nädalal Viljandimaal kahes farmis ja ühes Valgamaa majapidamises. Veterinaar- ja toiduamet kinnitas ametlikult diagnoosi 20. juulil. Kokku hukati üle 500 sea.

Sigade Aafrika katk on väga nakkav ning ägedalt kulgev kodu- ja metssigade viirushaigus.

ARIPAEV.EE

Ka SINA - võid liituda HAAS "perekonnaga".

jaan@abplanalp.ee
tel. 510 3725

Haas Automation
Simple. Innovation.

ENERGIA

Gazpromi tootmismahud rekordväärt

Maailma suurima maagaasitootja Gazpromi tootmismahud jäävad tänava rekordmadalale, prognoosis Venemaa valitsus.

Majandusministeeriumi prognoosi järgi võib Gazpromi tootmine väheneda 7%, vahendas agentuur Bloomberg.

Gazpromi tootmismahud jääb ministeeriumi prognoosi järgi 414 miljardile kuupmeetri võrreldes 444 miljardiga läinud aastal, mis oli samuti rekordmadal tase. Maikuu langetas Gazprom oma selle aasta prognoosi varasemalt 485 miljardilt kuupmeetrit 450 miljardile kuupmeetri.

Gazpromi peamine eksporditur Euroopa Liit püüab sõltuvust Venemaa gaasist vähendada. Maikuu saadik on tärnen Euroopasse madalama hinnaga küll kasvanud, kuid see ei korva tühikut, mis tekkis tootmise 13%-lisest langusest aasta esimesel kuul kuul.

AUTOTÖÖSTUS

General Motors investeerib Indiase miljardi

USA autotootja General Motors teatas, et investeerib lähiaastatel Indiase miljard dollarit eesmärgiga suurendada müüki kiiresti kasvavatel arenevatel turgudel, vahendas Reuters.

"General Motors ei saa jääda globaalseks liidriks, tegemata olulisi investeeringuid kasvavatel turgudel, nagu India, kohaloleku laiendamiseks," märkis ettevõtte tegevjuht Mary Barra New Delhis peetud sõnavõtus.

India autoturg on viimastel aastatel olnud siiski üsna loid, aastane müük on jäänud alla 3 miljoni auto.

PROTECT 5
Extended Warranty for GD Compressors

GD
COMPRESSORS

KÜSI LISA: 615 5550 VÕI INFO@KOMPRESSORIKESKUS.EE

ENERGIASÄÄSTLIKUD SAGEDUSMUUNDURIGA KRUVIKOMPRESSORID

Kompressorile võimalik lisada soojusvaheti.

Jääsoojusena võimalik ära kasutada

kuni 72%
kompressori võimsusest!

RÕHUME ÕHULE
KOMPRESSORIKESKUS

Tööstusuudised

www.toostusuudised.ee

FUNKTSIONAALNE
MOOS
MUSTIKAST & VAARIKAST
Kiudainetega

VALMISTATUD VALGAMAAL EESTI MARJADEST

www.moos.ee tellimine@moos.ee

DS
Smith

Kõik lainepapist pakendilahendused

Küsi pakkumist:

estonia@dssmith.com või 613 8555

The Power of Less®

SNUUKER

Džentelmenide mõttesport.

Iseõppija raske tee eduni

PILLE IVASK
kaasautor

Kes arvab, et 16. sajandisse ulatuvate juurtega Inglise džentelmenide mäng snuuker pole sport, peab pettuma, sest ühe matsi ajal kõnnitakse maha umbes 10 000 sammu.

Just sellise mõõtmise tegi reklaamitootmisettevõtte OÜ Reklaam ja Disain üks omanikke Ville Pärn koos oma mängukaaslastega. Pistisid sammulugeja taskusse ning mängisid snuukrit. Nii neli-viis tundi järjest, sest vähema ajaga selles mängus läbi ei saa.

Tokyo olümpiale. Snuuker on võrreldes klassikalise piljardiga üpris noor spordiala. Oma moodsal kujul tekkis ta alles 19. sajandil Indias Jabalपुरi linnas, kus selle leiutas Briti armee.

Nime snuuker (inglise keeles *snooker*) andis mängule noor leitnant Neville Chamberlain (endise Briti peaministri nimekaim), kes "kohandas" mängu *black pool*'i mängiti 15 punase ja ühe musta palliga, Chamberlain vis-

10 000

sammu kõnnitakse maha neli kuni viis tundi kestva snuukrimängu jooksul.

» Kui sa näed telekast, et mängijad löövad 147, vot siis tuleb selline mänguisu peale, et ei oskagi seda kohe kirjeldada.

hobimängija OÜ Reklaam ja Disain üks omanikke Ville Pärn

kas sinna teisi värvilisi palle sekka ning tegi ettepaneku mängida. Seejärel sai Chamberlain teada, et kõiki neid, kes Woolwichi Kuninglikus Militaarakademies noored kadedid olid, kutsuti *snooker*'iteks. Selgus, et kõik kes parasjagu laua ümber, olid *snooker*'id ning nii mäng endale sellise nime saigi.

Tänapäeval viiakse üha enam turniire Aasiasse ja Lähis-Idasse ning mäng kogub suurt populaarsust nii mängijate kui ka televaatajate seas. Kui Eurospordi vahendusel tundub snuuker väga lihtne mäng olevat, siis

tegelikult on tegu tõsise spordiga, kus saavad vatti nii füüsilis kui ka vaim.

"Muidugi on snuuker sport," märkis ettevõtja Ville Pärn. "Peab olema piisavalt heas füüsilises vormis: tavalises matsis, mis Eesti meistrivõistlustel kestab nelja võiduni, peab neli-viis tundi püsti olema," alustab ta. Tõsi, vahepeal on küll väikesed kümneminutiliseks pausid. "Asend, hoiak, löögi viis, sa oled pinges all. Lisaks on see ka peasport, mõttesport, kuidas sa vastast murrad või ei murrad," jätkas ta.

Snuuker tahetakse lisada Tokyo 2020. aasta olümpiamängude nimekirja. "Vaadates statistikat, kui palju praegu snuukril vaatajaid on, siis kohe kindlasti oleks see teretulnud nähtus. See ei ole üldse nii lihtne, kui paistab," märkis Pärn. "See on ikka väga raske töö, et sellisele tasemele jõuda. Päevas tehakse ilmselt neli-viis-kuus tundi trenni, sellele lisaks treeneriga treenimine, veidi nõrgema psüühilise poolega mängijad vajavad ka psühholoogi," kirjeldas Pärn elukutseliste snuukrimängijate päevaplaani. Pärn ise on hobimängija ning jääb oma saavutustest rääkides väga tagasihoidlikuks, rõhutades, et see on vaid mõnus ajaviide, mis ometi suudab pidevalt üllatada ja kütkestada.

Snuukrini jõudmine. Nagu ilmselt enamiku mängijate puhul, jõudis ka Pärn snuukri-

ni piljardi kaudu. Kümme aastat tagasi mängis Pärn koos sõpradega Vene piljardit, mis lõpuks mängukaaslaste puuduse tõttu ammenus. Seejärel ei puutunud ta mõnda aega kiid ega mängulauda üldse, kuni elu ta paar aastat tagasi snuukri juurde viis.

"Tuli välja, et ühed sõbrad käivad snuukrit mängimas. Mänguna oli see täiesti teine maailm," meenutas Pärn, kes on osalenud kolmel viimasel Eesti meistrivõistlusel. "Mitte liiga edukalt," nagu ta ise arvab. "See omal käel õppimine on, nagu on. Õnneks on meil fanaatikuid, kes viitsivad kaks kuni neli korda nädalas mängimas käia."

Kuulus 147. Mis on snuukris eriti kütkestavat? "Esiteks, kui sa näed telekast, et mängijad löövad 147 (snuukri maksimumbreik - toim), vot siis tuleb selline mänguisu peale, et ei oskagi seda kohe kirjeldada. Kui telekas on turniirid, siis pärast seda on saal alati rahvast täis," rääkis Pärn. Ülejäänud snuukri kütkestavad omadused on tema jaoks breigi ehitamine, kuna mängus on väga olulisel kohal täpne löök, lisaks strateegia, kuidas breigi ehitamiseni jõuda. Trenni motiveerib Pärna minema mõte, et ehk on just täna see päev, mil ta lööb trenni suurima breigi. "Olen ammu endale piiriks pannud 50 punkti," märkis ta ja lisas, et siiani on tema parimad 38 ja 42.

Ä Mis on mis Eesti snuukrist ja snuukrimängijatest

Eestis on snuukrit mängitud juba pea 20 aastat, mil tekkis esimene piljardiklubi, kus oli võimalik ka snuukrit mängida. Aastate jooksul juurde tekkinud snuukriklauasid ja mängukohati - praegu on üle Eesti 15-20 kohta, kus on võimalus mängida.

Harrastajate arv on koos kasvavate mänguvõimalustega just eriti viimastel aastatel kasvama hakanud. MTÜ Eesti Snookeri Föderatsioon hinnangul on Eestis 200-250 aktiivset snuukrimängijat ning järgneva paari hooaja jooksul see arv ilmselt kasvab.

Snuuker võistlusspordina tekkis Eestis 2008. aastal. Ametlike Eesti meistrivõistluste korraldamiseks loodi MTÜ Eesti Snookeri Föderatsioon. Nüüdseks on välja kujunenud täispikk hooaja võistluskalender.

Kõige edukam snuukrimängija on 18aastane Andres Petrov, kes saavutas tänavustel Euroopa meistrivõistlustel 3. koha. Lisaks on ta viimasel kolmel aastal võitnud Eesti meistrivõistlused. Eesti Snookerispordi kodulehe andmeil on Petrovi mitteametlik maksimumbreik 147, ametlik maksimumbreik 124.

Ä Tasub teada Snuukri reeglid

Snuukrit mängitakse inglise piljardi laual. Mängida võib nii kahekesi kui ka mitmest mängijast moodustatud võistkondadega. Mängu keskne idee on palli auku löömine ja positsioonimäng.

Punkte saab õigest sisselöökidest ja vastase vigadest. Võitja on mängija või võistkond, kes kogub kõige rohkem punkte.

Kõik mängijad kasutavad sama valget löögipalli. Mängu juurde kuulub 21 sihitavat palli, millest 15 on punased ja kuus muud värvi. Pallide punktiline väärtus on järgmine: punane - 1 punkt, kollane - 2 punkti, roheline - 3 punkti, pruun - 4 punkti, sinine - 5 punkti, roosa - 6 punkti, must - 7 punkti.

Punaseid ja värvilisi palle lüüakse vaheldumisi. Selline löögijärjekord kehtib seni, kuni punased pallid otsas saavad. Seejärel hakatakse lööma alates väiksema väärtusega muud värvi pallist ehk alustatakse kollasest, viimasena lüüakse must pall.

ALLIKAS: EESTI SNOOKERISPORDI KODULEHT

← **ETTEVÕTJA** Ville Pärna kannustab snuukrit mängima võimalus, et ehk täna teeb ta oma kõige parema tulemuse. FOTO: EIKO KINK

Pärn räägib, et harjutab snuukrit kolm-neli korda nädalas. Viimase paari kuu jooksul on trenni teinud veidi vähem, sest kodus kasvab väike laps.

Hobi maksumusest rääkides lausus Pärn, et üks kord snuukrit mängimas käia läheb maksma umbes paarkümmend eurot. Lisaks mängule tavaliselt ka juuakse midagi - vett või kohvi. Kui nälg näpistama kipub, siis üldjuhul ostetakse ka midagi hamba alla. "Umbes 200 eurot kuus läheb," arvutab ta. "Kui nii võtta, siis on see suhteliselt kallis hobi," jääb ta mõtleks. Mõni muu spordiala oleks ju odavam, näiteks õues jooksmine on tasuta.

Snuukriklaua soetamise peale on Pärn enda sõnul isegi mõelnud, ent tegu on suure ja kalliga ostuga. Tavaline Aasia päritolu kasutatud snuukriklaua maksab 2000-3000 eurot, sinna juurde läheb mõistagi ka pallikomplekt.

Õpib staaridelt. Neile, kellele snuuker südamelehedaseks saanud või tundub lihtsalt huvitav, on hea uudis: juba teist aastat järjest korraldatakse Riias rahvusvahelist snuukrivõistlust, kus kohal ka maailmanimed, sealhulgas edetabeli esinumber inglase Mark Selby. Turniir kestab 29. juulist 2. augustini.

Ka Pärn käib koos "snuukribandega" Riias omadele ja staaridele kaasa elamas. Kui kü-

sisin talt, kas ta vaatab praeguseid maailma tippe, nagu Judd Trumpi, eelpool mainitud Mark Selbyt või Shaun Murphyt ka selle pilguga, mida võiks ise paremini teha, jääb ta veidi mõttesse. "Loomulikult üritan mõelda, kuidas neid asju võiks enda peale kanda," arutles ta ja lisas, et televiisori vahendusel snuukrit vaadates on kaamera nurk pahasti selline, et löögist on raske aimu saada.

Pärn ei oska kindlalt öelda, millest tal paremaks mängijaks saamisest puudu jääb. "Me ju ise õpime ja see on kõige aeglasem õppimise viis. Kõige halvem on see, kui oled juba algusest peale valesti õppinud, siis mingil hetkel ei lähegi enam paremaks," nendib ta.

Muud mured tuleb kõrvale heita. Mida on staaride pealt hea vaadata? "Robertsoni ja Trumpi *backspinn*'id ehk tagasitõmbamised: löövad pika löögi üle laua ja toovad valge palli tagasi porte juurde. Ja olenevalt päevast breigi ehitamine ja see, kuidas nad 77 käiku läbi mõtlevald," jutustas Pärn, tuues eraldi välja praeguse aja kuulsaima mängija Ronnie O'Sullivan, keda peetakse ajaloo andekaimaks snuukrimängijaks. "Psühholoogia peab väga hea olema, ei tohi murdu- ja pead vastu mängima," sõnas ta ja kor- das taas, et üks mitmetahulise snuukri põhi- aspekte on korras psühholoogia ning muu- de murede unustamise oskus.

SPORTLANDI KLIENDILE 1.07-31.07

ÖÖJOOKSUL OSALEMINE

-20% SOODSAMALT!

OSTA ÖÖJOOKSU
TREENINGVARUSTUS SPORTLANDIST!
REGISTREERIMINE JOOKSU KODULEHEL
ALLAHINDLUSKOODI **SPORTLAND** ALUSEL

TÄPSEM INFO JA REGISTREERIMINE WWW.ÖÖJOOKS.EE

SPORTLAND **ÖÖJOOKS**
NIGHT RUN ESTONIA 2015

ÖÖJOOKS 15. AUGUST RAKVERES

DISTANTSIDELE 5 JA 10 KM ANTAKSE ÜHISSTART KELL 21.30

adrenaliin.ee

- ÜRITUSTE KORRALDAMINE - firmapäevad, Konverentsid/seminarid, motivatsiooniüritused, sünnipäevad, tähtpäevad, pulmad
- SEIKLUSED - militaarimatkad, paintball, välilaserlahing, airsoft, motor paintball, romuralli, kõitega laskumine, vibu
- PEO- JA ÖHTUJUHUD
- LAVADE, PEOTEELKIDE ja SAUNADE RENT
- CATERING, TRANSPORT
- ILUTULESTIKE KORRALDAMINE JA MÜÜK

www.adrenaliin.ee
554 1666

Adrenaliinirohked seiklused kõikjal Eestis!

Kogemused aastast 1998!

ÄRIPÄEV 31. juuli 2015
toimetaja Kertu Ruus, tel 667 0251, e-post kertu.ruus@aripaev.ee

ÄRILAUSE

Teet Soorm:
Võin nutta, naerda või jalgadega trampida, aga mis sest kokkuvõttes kasu on.

Baltimaade suurima seafarmi Ekseko juht kirjeldab meeleheitlikku teadmatust seakatku tingimustes.

PÄEVARÜSİMUS

SA Tehvandi Spordikeskus on riigi rahaga spordikompleksi kõrval arendanud ka majutus-, toidlustus- ja konverentsiteenust, kohalikud ettevõtjad peavad sellist tegevust kõlvatuks konkurentsiks.

Kas teie arvates on riigi tegelemine äriäri õigustatud?

VLADIMIR VAINGORT
majandusteaduste doktor

Kui jutt käib ebaausast konkurentsist, siis see on korruptsioon. Aga turu arendamise eesmärgil võib riik vabalt äris osaleda, näiteks luues äriinkubaatoreid või võimaldades ausat konkurentsi mingis piirkonnas, kus valitseb kohalik monopolist.

LEON GLIKMAN
vandeadvokaat, Advokaadibüroo Glikman, Alvin ja Partnerid

Kuna ma ei tea täpseid asjaolusid, siis on raske vastata. Eestis valitseb eraomandi võrdsuse printsiip. Kui juriidilise isiku vormistamisel kasutatakse riiklikke vahendeid, pole selles midagi halba.

Aga nende vahendite kasutamise kaasnep alati oht konkurentsiolekorda rikkuda.

LEONID KARABEŠKIN
Euroakadeemia professor

Võib-olla, et see konkreetne investeering viib kvalitatiivse läbimurdeni majutusteenuse osutamisel ääremaal ja sellel on positiivne mõju. Aga üldiselt on riikide sekkumine majandustegevusse aktuaalne probleem.

JELENA MASLI
OU RGR Metall juhataja liige

Kui riik looks näiteks ettevõtte, mis hakkaks metalliga kaupleva, siis see mulle ikka kohe üldse ei meeldiks. Praegusel juhul olen ma ettevõtjate poolel.

LUGEJA ARVAB

„Arenenud majanduste võlatase on väljunud igasuguse kontrolli alt, paljud varaturud on mullis ja majanduskasv alla igasuguste ootuste. Ühel hetkel saabub korrigeerimine ja kuld muutub jälle populaarseks.

Lugeja kommentaar David Einhorni kaotustest rääkivale loole „Miljardär sai kullale panustades valusa hoobi“. LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetust:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levitamine:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid. Äripäev veebis: www.aripaev.ee Trükk: AS Kroonpress

Toimetust võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikud, poliitilised või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Euroopast sõltub, kas **võidab** uus Ukraina või Putin

Venemaale kehtestatud sanktsioonidest ei piisa Ukraina aitamiseks. Ukraina liitlased peavad olema ka valmis tegema kõik, et aidata Ukrainal reforme ellu viia.

Sanktsioonid on vajalikud, kuid nad kahjustavad Venemaa kõrval ka Euroopa majandust ja toetavad Vene presidendi Vladimir Putini juttu Venemaast kui lääne vandenõu ohvrilt.

Seevastu Ukraina majanduse õitsengust võidakse Ukraina kui ka Euroopa. Ka Kremli propagandale saab kõige paremini vastu Ukrainale abi osutada. Kui Ukraina areneb ja Venemaa teeb vähikäiku, siis on propagandal võimatu kinni mätsida, et tegelik süüdlane on Putini poliitika.

Kahjuks on Euroopa liidrid valinud teise tee. Nad kohtlevad Ukrainat nagu veel üht Kreekat, finantsraskustesse sattunud riiki. See on viga. Ukraina teeb praeguse valitsuse all läbi revolutsioonilisi muutusi. Ukraina on üks vähesid riike, kus protestid on muutunud konstruktiivseks üldrahvalikuks ehitustööks. Isegi mina, kes ma nendes muutustes osalesin, alahindasin uue Ukraina vastupidavust.

Putin teab, et tema ise on teinud Ukrainast oma vaenlase, ja on võtnud sellest alates eesmärgiks riiki destabiliseerida. Ajutiselt on teda ka edu saatnud – Putin on sõjaks valmis, samas kui Ukraina liitlased on selgelt näidanud võimetust kiirelt reageerida ja soovimatust Venemaaga sõjalisse konfliktis minna. Kuna Putin teab, et tema režiim ei pruugi praeguse nafta hinna juures enam kaht-kolm aastatki kesta, on tal tuli takus.

Ukraina vajab kaitset. Kuid Euroopa juhivad alahindavad Ukraina tähtsust. Kui Putin destabiliseerib Ukraina, võib ta kasutada sama taktikat ELi lõhestamiseks. Ukraina langedes peab EL juba iseennast kaitsma, mis läheb palju kallimaks. Seepärast peaksid ELi liikmed vaatama Ukrainale antud abi kui oma kaitsekulutusi. Selles kontekstis muutuksid praegused abisummad tähtsusetuks.

Viimase Minski leppe suhtes neutraalseks jäädes ja Ukrainale nõudmisi esitades aitavad Euroopa juhivad tahtmatult kaasa Putini eesmärgile tekitada Ukrainas poliitiline ja finantskriis. Pisisummadena abi saamine on viinud Ukraina majanduse kokkukukkumise äärele. Noateral

GEORGE SOROS
investor ja filantroop

„Ukraina on üks vähesid riike, kus protestid on muutunud üldrahvalikuks ehitustööks.

püsiva finantsstabiilsuse hinnaks on kiirenev majanduslangus, ja kuigi reformid jätkuvad, on nad jõudu kaotamas.

Hiljuti Ukrainas käies nägin, kui suur erinevus valitseb aina halveneva tegelikkuse ja „uue“ Ukraina reformiinnu vahel. Kui president Petro Porošenko ja peaminister Arseni Jatsenjuk koostööd teevad – tavaliselt välisabi küsides, näiteks IMF-i programmi tingimustele vastati kahe päeva –, suudavad nad veenda ka parlamenti. Kuid see koostöö muutub aina harvemaks ja liiati lähevad Porošenko ja Jatsenjuk vastamisi oktoobrikuistel valimistel, kus ka oligarhodega seostatud opositsiooniparteidele edu ennustatakse.

Vargustele piir. See oleks tagasilöökk, sest just viimastel kuudel on tehtud olulisi edusamme, et takistada oligarhe riigieelarvest raha varastamast.

Pangastüsteem on endiselt taaskapitaliseerimata ja haavatav, kuid Ukraina keskpang teeb head tööd olukorra kontrolli all hoimiseks. Mõningaid edusamme on tehtud ka e-valitsuse loomisest ja riigihangete läbipaistvaks muutmiseks. Kahjuks on nõrgaks jäänud õigussüsteemi reform ja võitlus korruptsiooniga.

Majandusreformide keskmes asub gaasisektor. Selle radikaalne muutmine tagaks energiasõltumatuse Venemaast, juuriks välja kulukaima korruptsioonikolde, annaks riigieelarvele suurt tulu ja panustaks Euroopa ühisele gaasiturule.

Kõik reformijad tahavad võimalikult kiiresti üle minna turuhindadele. See eeldab aga otsetoetuste andmist abivajavatele peredele enne järgmise kütteperioodi algust. Minu meelest oleks mõistlik anda erandkorras üheks kütteperioodiks abi kõigile taotlejatele, et vältida segadusi, kuid see vajab eelarvest lisaraha.

Reformiväsimus muutub Ukrainas seda tõenäolisemaks, mida kauem EL senisel kursil jätkab. On oht, et gaasisektori reformid peatuvad, puhkeb uus finantskriis ja valitsusliit kaotab rahva toetuse. Halvimal juhul ei saa välistada relvastatud ülestõusu puhkemist, mis üjutaks Euroopa üle ka Ukraina põgenikega.

Teisalt on „uus“ Ukraina korduvalt kõiki oma vastupidavusega üllatanud. Ukraina liitlased saavad oma kursimuutusega kindlustada, et uus Ukraina võidab.

© PROJECT SYNDICATE, 2015

REPLIIK

Müüja, kes sai müügile **saatuslikuks**

Olen elu jooksul leidnud end rohkem kui korra olukorrast, kus lähen poodi, mis mulle meeldib, kus esindatakse brändi, mis mulle meeldib, et osta toodet, mis mulle meeldib – ja see lõpeb fiaskoga, sest müüki vormistav inimene on täiesti vastuvõetamatu.

Hiljuti juhtus see ühes tehnikabrändi poes, kus ajasin taga juhtmeta kõrvaklappe. See olnuks lihtne müük. Müüja andis aga mitu korralikku hoopit, et seda müüki eales ei toimuks.

Esimene asjana väitis ta, et juhtmeta klapid on halvad. Ja

ALMONDI ESCO
BestSales.ee juht

„Müüja andis mitu korralikku hoopit, et ostu eales ei toimuks.

siinkohal ei maksa seda väidet ajada segamini eksperthinnangu. Seejärel suunas ta mind jõuliselt toodete juurde, mille vastu mul igasugune huvi puudus. Ja et i-le täpp panna, otsustas ta isiklike mõnituste läbi seda olematut huvi kasvatada.

Mind huvitab, mis alustel see inimene tööle võeti. Sama hästi võiks palgata vetelpäästjaks kellegi, kes ei oska ujuda. See tekitab tunde, nagu oleks müük lihtne, mida oskab igaüks. Aga see pole nii.

Miks võetakse tööle müüja, kelle müügivõimekus on kõige

suurem siis, kui ta tööle ei tule? Kui too müüja poleks tagaruumist välja tulnud, oleksin ma lahkunud poest ostuga.

Müüja pingutused panid põntsu. Tänu müüja aktiivsetele pingutustele ma mitte üksnes ei ostnud midagi, vaid käin nüüd suure kaarega kauplustest mööda, kartes järgmise sarnase „müügispetsi“ otsa sattuda.

Ja kui ma poleks viisakusest poe nime nimetamata jätnud, oleks ühe halva müüja negatiivne mõju juba palju suurem.

ALLIKAS: BEST SALES! BLOGI

Türgi veebipoe juht jagas töötajate vahel 27 miljonit dollarit. Nevzat Aydin müüs oma toidukaupade e-poe 589 miljoni dollariga, millest maksis 114 töötajale preemiadena 27 miljonit.

Evelin Ilves hakkas ettevõtjaks. President Toomas Hendrik Ilvese endine abikaasa Evelin Ilves asutas ligi kaks kuud tagasi osaühingu Evelini Eluköök.

Heiti Hääl: ülikooli rektori amet ei ole avariilennuväli. Suurettevõtja Heiti Hääl kirjutas pöördumises TTÜ kuratooriumi liikmetele, et rektori amet ei saa olla läbikäiguhoov poliitiku CV täiendamiseks või avariilennuväli poliitikast väljumisel.

Kuld pole enam moes. Vähe sellest, et kulla hind kukub, on see paljude jaoks kaotanud ka oma karisma, kirjutas Bloomberg.

TOIMETAJA VEERG

Hea ettevõtja ja kuri **hunt**

Igati näib teadvat, mida maksuamet tohib ja mida mitte. Igati on maksuseadustes ekspert ja teab, et mis tahes ettevõtjale harjumatu muudatus on saatanast. Maksuameti kolkimisest on saanud sport, mida sobib igati harrastada iga ilmaga.

Ametit esitatakse kurja hundina, kes süütuid kitsaltalekesi või häid pörsakesi ülekohtuselt kimbutab, hirmutab ja muud ei teegi, kui püüab sõbralikelt loomakestelt elu võtta. Maksuameti ja maksuseaduste sõimamine toob populaarsust, soojendab ettevõtja südant ja võimaldab ennast näidata vaba ettevõtluse eest seisjana.

Möödutundetu kisa. Nüüd olevat käes lausa Orwelli ennustatud ajad. Suure Venna silm piiluvad intiimseimasse ruumi, kohemaid minevat lahti lausjälitamine. Loomulikult haavab see ettevõtja hella südant ja rõõvib viimsegi tahtmise midagi ette võtta ses poliitseiiriki kalduvas Eestis.

Maksuametil on kohustus makse koguda ja teha seda seaduste raames. Kui senised seadused on kehvad, siis on arusaadavasti mõistlik kaaluda nende täiendamist. Viimast on rahandusministeerium mak-

VILJA KIISLER
Aripäeva arvamusetoimetuse juht

Maksuametnik pole pervers, kellele ettevõtja kolkimine lõbu pakub.

sukorralduse seaduse muudatuse eelnõu kujul teinud ja idee poolest on tegu mõistliku asjaga. Idee poolest mõistlik oli ka autode käibemaksumuudatus, ehkki mitu asja läks metsa ka.

Kisa üks põhjus nii firmaautode maksustamise muutmisel kui ka nüüd firma telefonide kasutamise kontrollimisel on tõsiasi, et võimalused seaduste halli ala oma huvides ära kasutada on ahenemas. Võib juhtuda, et erakasutuses oleva ettevõtte kinnisvara ostmisel kasutatud summa pealt enam sisendkäibemaksu tagasi ei saagi. Missugune taevani kisendav ülekohtus!

Loomulikult tasub seadust muutes ettevõtjatega nõu pida-

da, aga iga kisa järgi ei saa ka painduda. Maksud tuleb maksta, kõik. Maksude maksmise kontrollimine ongi maksuameti ülesanne. Kreeka puhul on igamees nõus, et makse tuleb korralikult koguda, aga meil on kohe poliitseiiriki ja appikarjed. Hea küll, meie pole Kreeka, aga kehtima jääb see, et makse tuleb maksta.

Tegelikult on see ka ettevõtja enda huvides, et makse maksaks ja et need riigikassasse laekuksid. Maksude maksmata jätmise loob ebaausa konkurentseelise, mis peaks ausat ettevõtjat häirima. Kodanikuna kasutab ettevõtjagi teenuseid, mida riik maksuraha eest pakub.

Õige hõlma ei hakka keegi. Maksuametnik pole pervers, kellele ettevõtja kottimine lõbu pakub. Kui Eesti ettevõtja on nii ausaks hakanud, et 1000euroste arvete deklareerimine ülearuseks muutub, küll see siis ka kaotatakse. Lisatöö ju ametnikele.

Aga põhimõte, et töökõnesid pea töötelefoniga ja tööasju aja tööautoga, võiks olla vere ringesse imbunud. Ei sind jälita siis keegi, ja kui ka korra põhjuse aru päritakse, andesta. Ehk võeti just sellel ringil rajalt maha sinu ebaaus konkurent.

KOMMENTAAR

Riigihangete süsteem soosib "sõbralikke" pakkujaid

Avalik võim ja hüved on Eesti riigis endiselt korruptiivselt kaubeldav ressurs. Läbipaistmatu ja ainult "sõbralikke isikuid" soosiv süsteem ei ole arenenud riigile omane ega jätaksuutlik.

Uuringute järgi arvab 49% ettevõtjatest, et riigihangetel petmine on levinud riigi tasandil, ning 44% usub sama omavalitsuste kohta (korruptsioonivastane strateegia 2013–2020). Koguni 4% küsitletutest oli kokku puutunud korruptsiooniga riigihangete korraldamisel.

Korruptsioonivastane võitlus on Eestis ja ka mujal maailmas liikunud "piitsalt praänikule": korruptantide karistamise asemel pannakse rohkem rõhku korruptsioonijuhtumist teatajate kaitsmisele ning nn *whistleblower*-süsteemi ehk illegaalsest tegevusest teatamise arendamisele.

Reeglid kohustuslikuks. Kuid läbipaistvust ja vaba konkurentsi propageeriv riigihangete seadus peaks pöörama roh-

KAIDO KÜNNAPAS
Advokaadibüroo LMP partner ja vandeadvokaat

Hankijal tekib võimalus kõrvaldada menetlusest talle "ebasobivad" pakkujad.

kem tähelepanu korruptsioonienetamisele, mida saab teha hankel läbipaistvuse tagamisega. Igal hankijal võiks olla kohustus töötada välja asutusesisene korruptsioonijuhtumireeglistik ning luua elementaarne korruptsioonijuhtumisteavitamise süsteem.

Riigihangete seadus annab hankijale õiguse küsida pakkujalt selgitusi ja tõendeid, kui ta leiab, et pakumuse maksumus on põhjendamatult madal. Ent säte on hankijale õigust an-

dev, mitte aga kohustust panev. Kuna soodsuse põhjendatuse eelhinnangu tingimused seaduses puuduvad, siis on hankijad otsuste tegemisel küllaltki vabad.

See tähendab, et kui hankija arvates on mõni pakkuja põhjendamatult madala hinnaga, kuid hindamisprotsess pole piisavalt reguleeritud, tekib hankijal võimalus olukorda kuritarvitada ja kõrvaldada menetlusest talle "ebasobivad" pakkujad.

Selgemad juhised. Pakkumuse soodsuse asjaolude uurimine peaks olema hankijale pigem kohustus kui õigus. Alapakkumiste probleem on suur ja eeldab seadusandja poolt selgemate juhiste andmist.

Pakkumuses peaks olema kohustus hinnad võimalikult detailselt lahti kirjutada. See annaks hankijale märksa realistlikumad võimalused saada juba pakumusele esimest korra otsa vaadates jälile võimalikele alapakkumustele.

Äriteenused

reklaam

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

Lepingud töös ja eraelus. Riskid ja nende maandamise võimalused.

Lepingute käsiraamat
www.kasiraamat.ee

Britta Oltjer
advokaadibüroo Aivar Pilv vandeadvokaat, partner

Karin Ploom
advokaadibüroo Aivar Pilv advokaat

Tambet Laasik
advokaadibüroo Aivar Pilv vandeadvokaat

Lepingute käsiraamatut koostab

ADVOKAADIBÜROO AIVAR PILV
AIVAR PILV LAW OFFICE

Üle 20 aasta usaldusväärset õigusabi

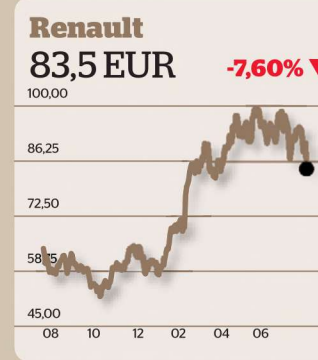
Äripäeva käsiraamat

Tellimisinfo telefonil 667 0099

ÄRIPÄEV 31. juuli 2015
toimetaja Birjo Must, tel 667 0442, e-post birjo.must@aripaev.ee

TÕUSJA
Nokia võrguseadmete äri kasumlikkus teises kvartalis paranes.

LANGEJA
Investorid ja analüütikud ootasid Prantsuse autotootjalt paremaid tulemusi.

TULEMUSED

Baltikal väike käibe kasv. Teine kvartal lõppes napilt plussis

BIRJO MUST
birjo.must@aripaev.ee

Baltika käive kasvas teises kvartalis aastaga paar protsenti, kuid firma lõpetas kvartali napilt 67 000 euroga kasumis. Mullu samal ajal oli puhaskasum jätkuvalt tegevusvaldkondadest 0,405 miljonit eurot.

Esimese kuue kuu arvestuses ollakse siiski 1,07 miljoni euroga kahjumis. Firma juhtkond kinnitas börsile, et Baltika tegutseb selle nimel, et kohaneda 2015. aasta tulemust mõjutavate negatiivsete väliste faktoritega. Üheks teguriks on juhatuse esimehe Meelis Milderi sõnul dollari ebasoodsalt tugev kurss euro suhtes, mis mõjutab kauba sisseostukulu. Lisaks Venemaa majanduse olukorrast tulenev jaetu-ru kokkutõmbumine, Soome ja Ida-Euroopa turistide arvu vähenemine ja kulutused Baltimaades.

“Tootedivisjoni protsessides optimaalsema kaubavarude taseme nimel tehtud ümberkorraldused mõjutavad tulemust seoses sisseostu pika tsükliga peamiselt alles järgmisel aastal,” teatas Milder. Siiski on tema sõnul esimesid tulemusi juba näha materjalivaru vähenemises, sest võrreldes eelmise aasta juuniga on saldo vähenenud 19%. Lisaks on juhtimisstruktuuri lihtsustamise tulemusel vähenenud ematöötajate arv poole aastaga kümne võrra.

Venemaa tõmbas jaemüügi alla. Teises kvartalis näitasid suurimat müügi kasvu e-kaubandus ning hulgi- ja frantsiisimüük, mis kasvasid vastavalt 246% ja 39%. Müük nendes kanalites suurenes aastaga 0,47 miljoni euro võrra ja küündis 1,35 miljonile eurole.

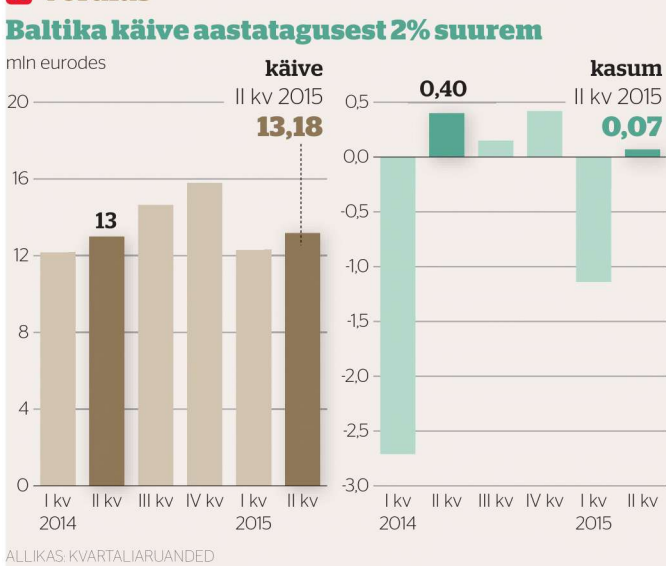
Samal ajal vähenes aga jaemüügitulu kvartaliga 2%, 11,79 miljonile eurole. Kuigi Balti riikides oli kasv 6% ja saavutati viimase viie aasta parim teise kvartali tulemus, siis jätkab müük Venemaal langust. Baltika keskmine müügipind on seal vähenenud neljandiku võrra. Lisaks oli ka mai-kuu tulemus nõrk ning kvartali müük kokku kukkus koguni 44%. Müügitulu vähenemist mõjutas ka nõrgenenud rubla.

Ettevõtte teatel on Venemaa äri riskide vähendamiseks suletud kahjumlikke poode ning Venemaa osatähtsus firma jaemüügis on aastaga vähenenud 16%-lt 9%-le.

Kasumlikkus väheneb. Baltika brutokasumi marginaal oli teises kvartalis 52,1%, mis on mulluse sama perioodiga võrreldes 4,4 protsendipunkti madalam.

“Brutokasumi marginaali languse peamised põhjused olid dollari tugevnemise tõttu tõusnud kauba keskmine sisseostuhind ning idatürgude hulgipartnerite tellimuste vähendamise tekkinud kauba ülevaru realiseerimise vajadus Balti jaeturgudel,” põh-

Ä VÕRDULUS

ALLIKAS KVARTALIARUANDED

Ä HIND

ALLIKAS BLOOMBERG

jendas Milder marginaali vähenemist. Lisaks mõjutasid tema kinnitustel marginaali ka sulgemismüükide allahindlused Venemaal, devalveerunud rublast tulenev üldine jaemarginaali kaotus ning hooajakaupade allahindlused, mis olid seotud tavalisest jahedama suve algusega.

Keskendutakse jätkuvalt e-poele. Röivafirma juhatuse kinnitustel jätkatakse plaanipäraselt lisaks jaekanalile teiste müügikanalite arendamist. Möödunud poolaastal suurenes müügi osakaal hulgi- ja frantsiisipartneritele aastatagusest 7%-lt 11%-le ja e-poe müügi osakaal vastavalt 0,6%-lt 2%-le.

Lisaks tugevale müügikasvule e-kanalis on juhtide kinnitustel jaemüügi toetamisel oluline roll e-keskkonnal. “Aina rohkem kliente teeb oma valikuid eelnevalt pre-shopping’u vormis e-kanalis ja realiseerib ostu tavapoes või vaatab e-kanalist järele, kas tema lemmikpoe on sobiv toode ja suurus ka müügisaalis olemas. E-kanali ja tavapoe integreerimine kliendi mugavust silmas pidades on jätkuvalt oluline tegevussuund,” teatas Milder.

Sündmused teises kvartalis:

Uus aktsioptionsiooniprogramm. Aprilli lõpus toimunud aktsionäride koosolekul kinnitati Baltika juhatuse liikmetele uus aktsioptionsiooniprogramm. Üldkoosolekul otsustati suurendada tingimuslikult Baltika aktsiakapitali, emiteerides täiendavalt kuni üks miljon nimelist lihtaktsiat nimiväärtusega 0,20 eurot ja väljalaskemahuga 0,20 eurot. Aktsioptionsiooniprogrammi õigustatud isikuteks on Baltika juhatuse liikmed, kes on ametis 2015–2016. Nendega sõlmitakse optioonileping. Juhatuse võib suurendada aktsiakapitali kuni 200 000 euro ulatuses ning aktsiakapitali uus suurus võib olla kuni 8 358 970 eurot.

Kohtuvaidlus lõppes. Mai keskel teatas Baltika, et ei kavatse esitada kassatsioonkaebust Tallinna ringkonnakohtu otsusele, millega tunnustati osaliselt kehtetuks Baltika 2012. aasta aprilli H-võlakirjade väljastamise otsus. Ringkonnakohtu tsiviilkolleegium rahuldab tänavu 10. aprilli otsusega osaliselt Clearstream Banking S.A. apellatsioonkaebuse. Kohus ei tuvastanud aktsiaseltsil selliseid kaalukaid huve, mis võimaldaksid suunata emissiooni vaid ühele aktsionäriks. Kohus jättis rahuldamata hageja nõude tunnustada kehtetuks üldkoosoleku otsus lasta välja 2 350 000 l-võlakirja, suunatuna kontserni juhtkonnale.

Ä KOMMENTAAR

Tulemus valmistis veidi pettumust

SHANA GAVRON
LHV vanemanalüütik

Me teadsime Baltika müüginumbreid juba varem tänu igakuistele teadetele ning firma brutokasum vastas meie ootustele. Sellegipoolest jäi äri- ja puhaskasum oodatust suuremate jaotuskulude tõttu allapoole meie prognoositud 0,3 miljonit eurot. Kuigi tulemus valmistis veidi pettumust, siis suutis firma kvartali kokkuvõttes jääda väikesesse plussi ja me oleksime rohkem mures, kui oleks jäänud kahjumisse. Kuna aga esimese poolaasta kokkuvõttes ulatub puhaskasum 1,1 miljonile eurole, oleks keeruline oodata, et 2015. aasta kokkuvõttes jäädaks kasumisse.

11
protsenti kasv Baltika II kvartali käive aastatagusega võrreldes Eestis turul, Leedu oli kasv 4 protsenti. Samas Venemaal kukkus käive 44%.

TUGEV dollar ja müügi kahenamine Venemaal on peamised tegurid, mis Baltika juhi Meelis Milderi sõnul ettevõtte tänavust tulemust kujundavad.

FOTO: EIKO KINK

Balt
FASHIO

it uudised

20. oktoobril

IKT AASTA-
KONVERENTS
2015

Original Sokos Hotel Viru Konverentsikeskus

PÄEVAKAVA

08.45 Registreerimine ja hommikukohv

09.20 Moderaatori avasõnad, sissejuhatus ja päevakava tutvustus.**09.30 Äripäeva IKT TOP võitjate väljakuulutamise ja autasustamine. Vestlusring TOPi võitjatega.**
Vestlust juhivad Äripäeva peatoimetaja **MEELIS MANDEL****10.30 Eesti IKT sektori tervis: ülevaateuuring ja analüüs.**
Uuringut kommenteerib Eesti IKT juhtide vestlusring (esinejad kinnitamisel)

12.00 Lõuna

13.00 Tehnoloogia kui ettevõtete kasvu peamine mootor. Maailma edukate ettevõtete näited. McKinsey & Company direktor ja seniorpartner **JACQUES BUGHIN** (Belgia)**14.00 "Aasia Skype" case study: mida on Eesti IKT sektoril õppida Aasia idufirmadelt?**Gentay Communications & Nanu asutaja ja tegevjuht **MARTIN NYGATE** (Singapur)

15.00 Kohvipaus

15.30 Ettevõtete tippjuhtide vestlusring: kuidas IKT spetsialistid saavad aidata ettevõtetel kasvada?Ragn Sells'i juhatuse esimees **RAIN VÄÄNA**,
Inbanki juhatuse esimees **PRIIT PÕLDOJA**,
(teised esinejad kinnitamisel)**16.15 Piiriülene IT äri ja Eesti IKT ettevõtjate võimalused maailmas. Ühtne EU digital economy.**
(esinejad kinnitamisel)**17.00 Konverentsi lõpetamine**it uudised **Äripäev** Täpne ajakava www.ituudised.eeSoodushind registreerumisel **17. augustini 219 eurot** (km-ga 262,80 eurot).

Hind 18. augustist 21. septembrini 239 eurot (km-ga 286,80 eurot).

Tavahind alates 22. septembrist 279 eurot (km-ga 334,80 eurot).

Korraga rohkem kui ühe osaleja registreerimisel ühest maksaettevõttest kehtib allahindlus 5%.

Lisainfo ja registreerimine: Merlin Mägi, telefon 667 0302 või e-post merlin@ituudised.ee

KONVERENTS
SÄÄSTLIK
AUTOPARK

27. augustil • Tallinna Botaanikaaias

Tule kuulama säästlike lahendusi,
kuidas efektiivsemalt autoparki hallata!

Osaledes konverentsil saad teada:

- Millise säästliku masinaga sõidab eestlane?
- Millised on piirid ja lahendused ettevõttega seotud sõidu ja isikliku sõidu vahel.
- Millist kütuseaktsiisi peaks riik soosima ja mida vältima.
- Kuidas päästa ettevõtte kütuseaktsiisi tõusust?
- Milline on CNG tanklate arenguplaan aastani 2020.
- Millal valida ettevõtte CNG või elektri autopark?
- Kuidas vähendada autopargi kütusekulu 20%.
- Kuidas panna ettevõtte seisvad masinad raha teenima?
- Millal vahetada autoparki?

Soodushind registreerumisel **31. juulini on 199 eur + km.**

1. augustist on konverentsi hind 209 eurot + km.

Konverentsi tavahind on 299 eurot + km.

Kahe või enama isiku korraga registreerimisel ühest ettevõttest kehtib hindadele 5% soodustus.

Registreerimine: Martin Kivimäe, mob 56 66 7056,
e-post martin@logistikauudised.eeKonverentsi esinejate ja
täpse kavaga tutv**logistikauudised.ee** **Äripäev**

sekretar.ee

23. oktoober

Radisson Blu Hotel Olümpia

Praktiline bürootöö
aastakonverents 2015MÄRKA
VÕIMALUSI!

- 11 inspireerivat esinejat
- Presentatsioonid töökeskkonna parimatest praktikatest
- 3 praktilist töötuba
- Mess rohkete eksponentidega
- Üllatused ja auhinnaloosid

Täpne ajakava üleval portaalis WWW.SEKRETAR.EE alates augustist.**Pane konverentsi kuupäev kalendrisse kirja ning kasuta suvist eelregistreerumise hinda!**Soodushind kuni augusti lõpuni **119 eurot** (km-ga 142,80 eurot). Kasuta märksõna "suvi".

Täishind 179 eurot (km-ga 214,80 eurot). Registreerumiseks saada e-kiri oma kontaktandmetega registreerimine@aripaev.ee või helista telefonil 667 0411.

Superservice.eu
Innovaatilised kontori- ja esmaabitarbed.**Äripäev**
sekretar.ee

TEGIJA TURUL

99 Robin Bhar:

Kuld on moest ära nagu alt laienevad püksid: keegi ei taha.

Londonis asuva Societe Generale'i analüütik leiab, et tõenäoliselt ei varise kulla hind küll kokku, ent võib juba üsna pea madalamale langeda.

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Portfell Kuidas läheb Toomase investeringutel?

päevane muutus
+0,96%

väärtus
238 976,64 €

34,6% raha
65,4% aktsiad

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetuse, investeerimismõtteid jagab Investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

aktsiate päevane muutus, protsentides

Microsoft	2,1
ABB	1,4
Leroy Seafood	1,09
iShares Europe Stoxx 600	0,62
Burberry	0,45
Tallinna Vesi	0
Berkshire Hathaway B-aktsia	-0,21
Apple	-0,32
Olympic EG	-0,52
Apranga	-1,09

Viimased tehingud

ostis: 8. juunil 1400 Tallinna Vee aktsiat hinnaga 14,5 eurot tükk. Tehingusumma oli 20 300 eurot. Aktsiate komisjonitasu oli 20,3 eurot.

müüs: 18. märtsil 200 Leroy Seafoodi aktsiat hinnaga 244,5 Norra krooni aktsia. Komisjonitasu oli 14 eurot. Kasum 1500 eurot.

Sinu arvamus

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

Kuidas surm enda heaks tööle panna?

Ehkki suitsetamine kujutab tervisele surmaohtu, võivad sigarettitootjate aktsiad olla investori portfellile tõelised elupäästjad. Üleile raporteeris Marlboro tootja Altria (MO) tugevatest müügitulemustest ja kasumi kasvust ning ettevõtte aktsia on tänavu kerkinud enam kui 10%. 12 kuu lõikes on see rallinud aga juba 30%, mis ületab turu keskmist mäekõrguselt. Nurisemiseks pole põhjust ka neil, kes on otsustanud panustada Altria peamise konkurendi Reynolds Americani (RAI) aktsia tõusule. Suitsusõpradele peamiselt Cameli ja Pall Malli margiga assotsieeruv börsifirma avaldas teispäeval tugevad kvartalitulemused ning hiljuti jõudis lõpule ka ühinemine Lorillardiga.

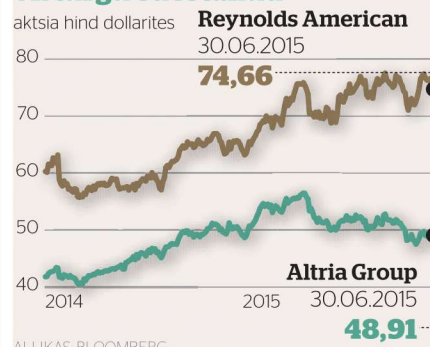
RAI aktsia rallis teispäeval tulemuste peale ligi 7% ja ainuüksi tänavu on see investoreid kostitanud enam kui 30% tootlusega. Kuidas on säärane tootlus võimalik ajal, mil suitsetamist keelatakse igal sammul ning mõni suur jaekett on koguni tubakatoodete müümisest loobunud?

Jäme ots suitsufirmade käes. Tegelikult on vastus lihtsamast lihtsam: et nikotiin on äärmiselt tugevat sõltuvust tekitav aine, on hinna kujundamisel jäme ots kindlalt suitsufirmade peos. Tarbijad, kes pole suutnud tapvast harjumusest loobuda, maksavad oma lemmiksigarettide eest aina kõrgemat hinda. Hinnatõusust kõnelesid ka Altria ja Reynolds'i viimased kvartalirüanded. Altria teatel kerkis paki Marlboro keskmine hind aastatagusega võrreldes 2% ehk ligi 13 dollarisendi võrra. Reynolds'i tubakatoodete hinnad tõusid aga lausa 6% jagu. Tagatipuks on ookeani taga müügile kaasa aidanud üha tugevamad tööturu näitajad.

Altria tegevjuht Martin Barrington märkis värsked majandustulemused kommenteerides, et tubakatoodete müügile aitavad kaasa kukkuvad kütusehinnad – et raha jääb rohkem kätte, saavad suitsumehed

Võrdlus

Suurte tubakafirmade aktsiad on turgu edestanud

ilma sente lugemata oma pahele rahuliku südamega järele anda.

Peadpöörivad dividendid. Samuti investeerivad mõlemad tubakakontsernid jõuliselt kasvavale e-sigarettide turule. Sellegipoolest kirjutas CNN Money, et vaatamata sektori liidrite headele tulemustele on peadpöörivad kasvuaastad suitsutootjate jaoks tõenäoliselt siiski jäädavalt ümber.

Sellele vaatamata võivad investorid, kellele ei ole probleem pista oma portfelli mõni patuaktsia, endiselt sektorist suurt tulu lõigata. Müügitulemused on tugevad ja stabiilsed ning dividenditootlused teevad nii mõnelegi teisele sektorile silmad ette. Nii Altria kui ka Reynolds'i dividenditootlus on enam kui 3% ja Philip Morris'e (PM) dividenditootlus 4,7%. Reynoldsis enam kui 40% osalust omav British American Tobacco (STI) rõõmustab aktsionäre 5,5% suuruse dividenditootlusega. Väga suur dividenditootlus (6,6%) on ette panna ka meie tarbija jaoks ehk veidi vähem tuntud väiksemal USA sigarettitootjal Vector Groupil (VGR). Vähe sellest, täna kvartalitulemused avaldava ettevõtte aktsia on tänavu ralinud juba 16%.

TULEMUSED

Nokialt julgustav signaal

Nokia võrguseadmete äri kasumlikkus paranes teises kvartalis tänu suurema marginaaliga tarkvara müügile. Ettevõtte aktsia rallis eile pärastlõunal Helsingi börsil 8,45%. Nokia võrguseadmete üksuse äri kasumi marginaal tõusis mulluselt 11 protsendilt 11,5 protsendile ja kerkis viimase kolme kuuga 3,2%. Kogu aasta võrguseadmete üksuse ärirentaabluseks oodatakse 8–11%.

Nokia müük kasvas aastatagusega võrreldes 9%, 3,2 miljardile eurole. Bloombergi küsitluse analüütikute konsensus ootas 3,32 miljardi euro suurust müügitulemust. Nokia puhaskasum oli 347 miljonit eurot. Soome börsifirma aktsia hind on enam kui kahekordistunud alates sellest, kui ettevõtte nõustus 2013. aastal müüma oma raskustes mobiiliäri Microsoftile.

PANE TÄHELE

Sony kasum hüppas. PlayStation 4 konsoolide ja kaamera sensorite müügitulemus aitas puhaskasumi kolmekordistada.

Naftasektoril ees suurkoondamised. Royal Dutch Shell teatas, et koondab madala nafta hinnaga toimetulemiseks tänavu veel 6500 töökohta.

Facebook üllatas. Facebook teatas teise kvartali tulemused, mis ületasid analüütikute ootusi, ent panid aktsia langema.

Loe veebist

Värsked börsiuudised
www.aripaev.ee/bors
Turgude ülevaade
investor.aripaev.ee

Äripäeva Akadeemia

Koolitajad on
MARE PORK JA HEITI PAKK

Kahepäevase koolituse hind **999 eurot + km**

Äripäev

Info ja registreerimine: **Renate Steinberg**, telefon **667 0282**, e-post renate.steinberg@aripaev.ee

17. septembril ja 15. oktoobril PEATA KOOSOLEKUD

- Kuidas korraldada koosolekuid, kus kõigil pea töötaks ja meel oleks virge?
- Kuidas võita aega mõttetute koosolekute arvelt – milliseid koosolekuid on mõistlik ära jätta ja mida nende asemel teha?
- Koolitus aitab muuta koosolekud samaaegselt kirglikuks ja korrastatuks ning vältida olukordi, mis inimesi vihastavad või tüütavad.

Täpsem programm aadressil akadeemia.aripaev.ee

Puhkepäev

14.

ja 15. augustil on kõik ärksa meelega eestlased oodatud Paidesse Arvamusfestivalile osalema ja kuulama.

Nädalalõpulisa |

MEENUTUS mulluselt Arvamusfestivali. Mõtteid vahetasid Sven Mikser, Urmas Reinsalu ja Taavi Rõivas.

FOTO: ANDRES HAABU

Arvamusfestivali üha paisub

Paides kolmandat korda toimuv Arvamusfestival on tänavu eelmistest festivalidest suurem kõigi näitajate poolest. Rohkem on nii aruteludes osalejaid kui ka kaasa löövaid partnerorganisatsioone. Suurem on ka kultuuriprogramm, mis üritusega kaasas käib.

MARI HIEMÄE
kaasautor

Paidesse Arvamusfestivalile tasub tulla mitmel põhjusel. Kõik ärksa meelega Eesti inimesed on oodatud Arvamusfestivali vestlusringidesse. Samuti on oodatud festivalile ka need, kes tahaksid lihtsalt kuulata, vaadata ja kaasa mõelda, ilma ise sõna seka ütlemata.

Liis Kängsepp festivali korraldusmeeskonnast hajutas kartuse, nagu poleks neil, kes ei tahagi üldse millegi kohta midagi arvata, festivalile asja. "Mitte kellelgi, kes tuleb festivalile, pole kohustust suud lahti teha, mitte kedagi ei sunnita oma arvamust avaldama. Aga võimalus oma mõtted välja öelda on kõigi kohaletulnutel. Ja just seda Arvamusfestival tahabki pakkuda: keskkonda, kus erinevad inimesed saavad tulla kokku ja omavahel mõtteid vahetada. Kohta, kus saab tutvuda uute põnevate inimestega, olgu nende vaated sarnased või siis hoopis väga erinevad," rääkis Kängsepp.

Populaarsus kasvab. Igatahes näib festivali populaarsus külastajate hulgas üha kasvavat. Samuti on Arvamusfestivali ideest vaimustatud partnerorganisatsioonid, kelle kanda on suurema osa arutelude festivalile toomine.

"Kui mullu korraldas Arvamusfestivali tiim arutelud ainult Mäe- ja Orualale, siis tänavu on festivali korraldatud arutelusid veelgi vähemaks jäänud. Ise korraldame ainult Oruala arutelud, neid on kaheksa. Kogu ülejäänud mahuka arutelude programmi toovad inimesteni üle saja erineva organisatsiooni ja aktiivse eraisiku, kes on kuid oma aega panustanud, et oma alade aruteluprogrammid kokku panna ja mõnus aruteluala üles ehitada," kirjeldas Kängsepp festivalile kaasaelavate abiliste aktiivsust.

Korraldajad sisustavad tänavu endiselt ka küll Mäeala programmi, kuid see muutub uuendusena pelgupaigaks neile, kes arvamise virvarrist puhata soovivad – seal saab nautida vaikust, tutvuda teiste toredate festivalile tulnud inimestega, teha joogat ja unistada tuleviku Eestist.

Kirju kultuuriprogramm. Festivali kultuuriprogramm on tänavu tunduvalt mitmekesisem kui varasematel aastatel. Näiteks mängitakse kahe päeva jooksul kaheksa korda Labürintteatriühendus G9 rännak-lavastust "Ajaproov". Festivali lõpuürituseks on aga stand-up komöödiatendus "Fopaa!", mis on Arvamusfestivali kultuuriprogrammi kuratori Ott Karulini sõnul mõnus väljajuhatus arvamusrallist, aga sugugi mitte vähem arvamus avaldav kui eelnevatel päevadel teemaaladel kõneldu. Koomikud lahkavad etenduses erinevaid teemasid, alates Suurest Paugust kuni sotsiaalmeedia viimaste trendide-

Ä Fookuses
Arvamusfestival

14.-15. august Paides
www.arvamusfestival.ee

Ä Pane tähele
ÄP aitab vastata
küsimusele, kuidas
saada rikkaks.

Äripäev kutsub huvilisi Arvamusfestivali teisel päeval osalema arutelu "Kuidas rikkaks saada?". Arutlevad investor Raivo Hein, pankurist investor Tarmo Tanilas, õpetajast investor Kristi Saare ja arutelu hoiab vormis arvamusstomatuse juht Vilja Kiisler. Koos Äripäevaga leiad enda jaoks vastuse küsimusele, kas investeerimine on sinu jaoks. Vastus on "jah, muidugi!"

ni, nõnda et saab kaasa mõtiskleda ja naerda enda üle ja teistega koos.

Arvamusfestivali kohvikualale kolib kaheks päevaks Jazziklubi Philly Joe's. Lisaks plaanilistele muusikutele on seal ootamas ka "varukitarr" neile, kes tunnevad endas piisavalt julgust ja oskust mängida, et laval muusika kaudu oma arvamus avaldada.

Lisaks on festivalikavas kino Sõprus filmiprogramm, õised peod, maailmamuuksika õpitoad lastele, noorte tänavagraafika konkurss ning mitu kontserti.

Rohkem melu. Kängsepa sõnul on lisaks sisukatele aruteludele olulistel teemadel tänavu rohkem tähelepanu pööranud just tõelise festivalimelu loomisele. "On mitu korda rohkem kohvikuid ja söögikohti, mõlemal päeval saab nautida muusikat, teatrit ja kino ning mõlema päeva viivad õesse tantsupeod," märkis Kängsepp ja lisas, et Arvamusfestivalile võib julgelt kaasa võtta ka lapsed ja koerad.

Kuna üritusi on rohkem, on festival enda alla hõivanud ka suurema maa-ala. Tänavu ei piirdu Arvamusfestival ainult Paide Vallimäega, vaid ulatub ka linna keskvaljakule ja selle ümbrusesse. "Tallinna maantee muutub mängude alleeks, kus saab mängida näiteks lauatennist ja malet. Keskvaljaku võtavad laupäeval üle noored," märkis Kängsepp.

Paide keskvaljak ja selle ümbrus on tänavu festivali ajaks autodele suletud, liigelda saab seal ainult jala.

Ä Tasub teada
Festival arvudes

3.

korda toimub tänavu Arvamusfestival.

600

aruteludes osalejat on tänase seisuga kinnitanud, et nad on festivalile tulemas. Eelmisel aastal oli aruteluosalejaid üle 500.

200

ja rohkemgi arutelu toimub tänavu. Mullu oli neid umbes 160, esimesel aastal 50.

40

erinevat ala, kus toimuvad arutelud ja mõttevahetused, on tänavu Arvamusfestivalil.

110

erinevat organisatsiooni ja inimeste ühendust aitavad festivali programmi kokku panna.

170

ja rohkemgi vabatahtlikku aitavad Arvamusfestivali korraldada.

4000

ja rohkemgi inimest käisid eelmisel aastal Arvamusfestivalil.

PUHKEPÄEV 31. juuli 2015

toimetaja Mari Hiimäe, tel 667 0218, e-post aripaev@aripaev.ee

RESTORANIDE TOP 10

Heidi Vihma hinnang viimase kahe aasta külastuste põhjal

1. Tchaikovsky , Vene 9, Tallinn	30	6. Horisont , Tornimäe 3, Tallinn	28
2. Põhjaka , Mäeküla küla, Paide vald	30	7. Dominic , Vene 10, Tallinn	28
3. Noa , Ranna tee 3, Tallinn	30	8. Umami , Kadaka tee 141, Tallinn	28
4. Neh , Lootsi 4, Tallinn	29	9. Kärme Kütülik , Karja 5, Haapsalu	28
5. Cru , Viru 8, Tallinn	28	10. Fellin , Kauba 11, Viljandi	28

TOIMETAJA VEERG

Kas täna räägime õige jälle ilmast?

MARI HIIMÄE
Puhkepäeva toimetaja

Tänavune suvi liidab inimesi. Ausalt. Lõpuks ometi on meil üks teema, mille suhtes on kõik enamjagu ühte meelt. Nimelt: jahe suvi ja kehvad ilmad. Sel suvel pole suurt keegi volilt ujuda saanud ja puhkused on möödunud vaguramalt kui muidu.

Ilmajuttu kohtab igal pool, kuhu ka ei läheks. Kui olen küsinud oma tuttavatelt elamuste kohta erinevatelt suveüritustelt, siis algab kommentaar kirjeldusega, kas vihma sadas või mitte ning kas oli jahe või päris külm. Elamused ise tunduvad samuti olevat kallutatud vastavalt ilmale.

Võib üldistada, et jahe suvi eestlastele ei meeldi. On küll ka neid, kes mainivad, et neile palavus ja päike ei sobigi, aga need sõnavõttud jäävad selgelt vähemusse. Enamus loeb.

Ma ei taha just öel olla, aga arvan, et tegelikult eestlastele kulub võib-olla ära natuke aega ühise mütsi all olla ja asjadesse samamoodi suhtuda. Jahe suvi aitab sellele kaasa, sest kõik ühiselt kogitud ebatavaline ja ebameeldiv kokkuvõttes ühendab. Mäletan varasemastki elust mitut seika, kus looduse vingerpussid inimestele ühist jututeemat on pakkunud, olgu selleks siis äikese- või lumetorm, liiga palju vihma või üleujutus. Nüüd on meil siis jahe suvi, millest rääkida. Ühtlasi on see üsna neutraalne ja ohutu teema, mida võib vabalt ka võhivõõraga jagada.

Ühest küljest tüütav see ilmajutt lõpuks ära, sest elu läheb ju edasi ning kui õues ei meeldi, ei maksa lõputult vihma käes viriseda, vaid võib toas näiteks raamatuid lugeda. Teisalt omandab aga ilmasteema rutiinse viisakuse mõõtme, mille erilisteks meistriteks on inglased ja iirlased, kes suudavad ilmajutuga eriti kenasti täita tühjust, mis muidu suhtluses valitseks.

Nii et kas räägime täna jälle ilmast? Jah, aga samal ajal läheme siiski suve nautima.

PUHKEPÄEV SOOVITAB

Festival: Tuleefektid ja klassikaline muusika

Täna ja homme toimuvatel Leigo järve muusika kontsertidel saab nautida terviklikku emotsiooni, mille tekitab elamus kaunist loodusest koos klassikalise muusika programmi ning meelde jääva elava tule etendusega. Klassikalisele muusikale keskenduv festival on hea näide sellest, et klassikat ei pea kuulama ainult sirge seljaga saalis istudes, vaid võib nautida ka vabas õhus teki pikutades. Leigol naudid klassikalist muusikat ka need, kes seda iga päev ei kuula. www.leigo.ee

Festival: Kodumaine Positivus

Eesti Positivuseks ristitud Intsikurmu muusikafestival propageerib intellektuaalset ja kultuurset ajaveetmise võimalust ürgses Põlva metsapargis. Märksõnadeks on kvaliteetne muusika, professionaalsed pillimehed nii meilt kui ka mujalt ja mõnus atmosfäär. www.kurmu.com

Kontsert: Vaatame, kas kuu paistab!

Just sel õhtul, kui taas saab nautida täiskuud, algab Laura ja Joel Rømmeli kontsertsari, mis kannab pealkirja "No Moon At All". Sarja kandvaks ideeks on poole sajandi vanuse džässmuusika esitamine praeguse hetke võtmes. Kontserdid leiavad aset Eesti mõisates ja kaunites paikades. Täna kontsert algab Vihula mõisas kell 16. www.moonwalk.ee

↑ PÄRNU Kalamajaka kohvik on pisike ja lihtne, kuid maitseelamuste poolest ületab see nii mõndagi restorani. FOTO:EIKO KINK

RESTORANITEST

Turudemokraatia Pärnu moodi

Kalamajaka kohvik Pärnu turul on tõenäoselt Eesti kõige demokraatlikum söögikoht, kus noolid pealinnadaamid istuvad sõbralikult kõrvuti kohalike topsisõpradega ja kõik paistavad rahul olevat.

Ühes lauas juuakse õlut ja tehakse suitsu, teises nauditakse austreid ja mekitakse selle kõrval šampanjat.

Demokraatia siiski kõigile ei sobi: naaberlauast tõusev suitsuving ei meeldinud ühele pealinna kunagisele seltskonnadaamile ja ta üritas meest minema ajada, öeldes et mis see seal passib, kui midagi ei söö. Mees oli visa ega andnud alla. "Ma jõin viina. Kallist viina," kinnitas ta ja sai ka turvamehelt kinnituse, et kui tuhatos on laual, võib suitsu teha küll.

Olen ikka imestanud, miks meie muidu nii mõnusat turgude ümber ei ole sama mõnusaid söögikohti tekkinud. Tõsi, ühes Keskuru kioskis pakutakse suurepäraselt seljankat, siin-seal on mõni pelmennaja, aga need pole ju Eesti toidukultuuri kandjad, vaid pigem jäänukid Suurest Nõukogude Sulatuskatlast. Uuema aja söögikohad on aga enamasti tavalised keskpärased kukliputkad.

Kalaroad tõmbavad tähelepanu. Kalamajaka turukohvik aga äratas tähelepanu kohe, kui avati: värsked kalaroad, eriti kohalikust kalast road on haruldus restoranideski, mis siis veel turukohvikust rääkida. Või peaks asjale hoopiski teistpidi lähenema: kust siis veel värskeid kalarooget otsida kui turult, ühe Eesti rikkalikuma valikuga Kalamajaka kalapoe kõrvalt.

Kalamajaka kohviku menüüs on rohkem kui tosin kala- ja mereannirooga: austreid, angerjas, angersäga, tügerkrevetid, heeringas, saida, sini-

HEIDI VIHMA
kaasautor

Ä Maitseelamus Kalamajakas

Address: Suur-Sepa 18, Pärnu
Telefon: 56854800
Avatud: TP 9-2111-22

25

Toit ja jook

●●●●●●●●

Teenindus

●●●●●●●●

Interjöö

●●●●●●●●

Põhiroogade hinnavahe-
mik: 8,5-12 €

Ä Loe veebist

Äripäeva restoranitestid
[www.aripaev.ee/
restoranitest](http://www.aripaev.ee/restoranitest)

sed rannakarbid, vikerforell, huntahven, kuldmerikoger, suitsulatikas, tursk, tuunikala ja linnask – no kas pole luksuslik valik! Proffide värk – et kõik selge oleks, oli lisaks eesti ja inglise keelele kalad ja mereloomad kirjas ka ladina keeles: *Anguilla anguilla*, *Clarias gariepinus*, *Penaeus vanamei*, *Clupea harengus* jne.

Kõik, mis tellisime, oli aus kaup: tummis puljongiga uhhaas oli ohtralt kala; angersäga, tõenäoselt küll lihtsalt purgist võetud, anti lauale koos musta leiva, värske hapukurgi ja näpuotatäie roheline; lihtne saida oli saanud suurepäraselt krõbeda panko-katte ja lisandiks lopsaka kartuli-krevetitambi ning nägi oma kuldsete kastmetäpikete ja punaste rediserõngastega välja kaunim kui nii mõnegi noobli restorani disainroog.

Kõik oli värske, värviline ja kaunilt serveeritud, meie arusaamade ja seniste kogemuste järgi pigem korraliku restorani kui turukohviku stiilis.

Elust ja olust. Kohvik on pisike, sees paarkümmend kohta, teist samapalju terrassil. Hommik algab kell üheksa kalavõileibade ja -pirukatega ning kohviga ja päev lõpeb samuti kell üheksa – väga oluline suvitajale, kel lisaks lõunale kusagil vaja ju ka hommikust ja õhtust süüa. Kuna koht on väike ja oma noorust arvestades väga kuulus – ikkagi Eesti 50 parima söögikoha hulga valitud! – tasuks kohad eelnevalt broneerida.

Teenindus oli malbe ja armas, aga nagu Pärnus ikka, mitte just kõige professionaalsem. Meie ettekandja küll teadis, et valget veini on, aga millist, seda mitte. Arvas alguses, et küllap Itaaliast, aga tegelikult pakuti sel päeval klaasikaupa hoopiski riislingit. Head riislingit.

ÜTLES

Mait Maltis: 20kraadine temperatuur on väga priima! Liiga kuum ei ole üldsegi hea.

Iaulja, ÖHTULEHT, 29. JUULI

FESTIVAL

Viljandi folgi vabaduseteema ühendas üsna eripalgelisi ettevõtmisi.

TANEL JAANISOO
kaasautor

Nädalatagune 23. Viljandi Pärimusmuusika Festival tõi Viljandisse kokku üle 20000 folgisõbra.

Festivalil kohatud tuttavatega vesteldes tekkis tunne, et Viljandis toimus ühel ajal terve hulk väikseid festivale. Tõsisem maailmamuusika sõber sihtis kaugemalt tulnud esinejate ülesastumisi – alustades Friggist (Soome), kes on staažikamatele folkijatele juba vana tuttav aastast 2007 ning lõpetades USAst kohale tulnud Casey Driesseniga. Omamaise muusika austajad ummistasid lavasiseid teada-tuntud esinejate kontsertidel – Curly Strings, Trad.Attack!, Nikns Suns, Zetod, Svjata Vatra ning Paabel.

Kokkusaamise koht. Oli neidki, kes tulid festivalile lihtsalt vanade tuttavatega kohtuma, tantsima ja lustima, käima mõnel enimmeeldinud kontserdil, veetma aega Pärimeetris, Toidutänaval ja Rohelisel Laval, kus üsna ootamatult võis sattuda musitseerima ka piletiga kontserdipaigas esinenud artiste.

Ootamatus ja spontaansus tundus tänavuse festivali teemaga "Vabadus" kokku klappivat nagu sukk ja saabas. Korraldajad olid võtnud seekord vabaduse eksperimenteerida uute suundadega ja loobuda mõnest traditsioonilisest kontserdist –

← **AN-SAMBLI**
Curly Strings kontsert oli festivali üks rahvarohkemaid sündmusi.
FOTO: ÜLAR MANDMETS

Ä Hinnang Viljandi pärimusmuusika festival

●●●●●●●●●●
23-26. juuli Viljandis

Ando ja Sõprade kontserti traditsioonilise lõpuüritusena seekord kavas polnud.

Muusikalise poole pealt võiks veel nentida, et kui meenutada varasemate aastate festivale, kus festivali teemaks oli mõni kindlat tüüpi pill või laul, siis tänavuse vabaduseteemalise folgi puhul võis poolnaljatasid instrumentide väljapakkuva elektroonika.

Mind ennast võluskis esmalt see, kuidas ja kui efektselt saab

kombineerida traditsioonilisi instrumente erinevate elektrooniliste efektidega. Kajaadega mängiv Warsav Village Band, luuperitega iseenest täiendav ameeriklane Casey Driessen (muuseas, mängis ta Lõpumuusika ilma elektroonika abita). Omamaistest esinejatest Puuluup Hiiu kannedel ja Silver Sepp fantaasiapillidel olid need, kes mulle tõsiselt meeldisid – saab ka nii.

Lisaks veel Meisterjaan, kelle esinemisel oli küll minu maitse jaoks liialt palju sãmplereid ja süntesaatorit ning parmupilli kasinalt, kuid paljudele just selline kombinatsioon meeldis. Olgu veel öeldud, et ka folgi viimasel õhtul toimunud Pimekohtingu kontserdil pääs-

ts elektroonika nii mõnegi eksrompt kokku sattunud muusikutepaari esinemise.

Uutest programmistest muudatustest jäi silma alguse rongkäik, mida enne pole toimunud ning kapibändid – erinevates kohtades toimunud ootamatud muusikute, kunstnike ja näitlejate ülesastumised.

Õpeod. Põnevaks ideeks olid Lennukitehase maailmamuusika DJ-de programmid, samal ajal Aidas toimuva tantsumajaga elava muusika saatel.

Ruumilises mõttes võeti taas endale vabadus mängida eelmise aastaga võrreldes ürituste erinevate toimumispaikadega. Roheline Lava oli tänavu lauluväljakul, Jaani Kiriku hoovis aga Käsitööpesa ning Pillilaat.

TEATER

Film, mis meelitab teismelised arvuti tagant kinno

KAROLIINA VASLI
kaasautor (Öhtuleht)

"Paberlinnad" on hoogne noortefilm, mida tasub vaadata ka neil, kel teismeiga ammu möödas. Tõsi, mingit väga sügavat moraali oodata ei tasu.

Aasta eest jõudis kinodesse kirjanik John Greeni menukil põhinev film "Stüi on tähtedel", mis oli nii edukas, et kohe võeti Hollywoodis ette ka tema teine raamat "Paberlinnad".

Hiljuti kinolevisse jõudnud noortedraama räägib koolipoisist nimega Quentin (Nat Wolff) ja tema naabermajas elavast Margost (Cara Delevigne), kes armastas müsteeriume nii väga, et otsustas ise selleks saada. Pärast õist seiklemist nende kodulinnas kaob Margo ootamatult, jättes maha terve hulga salapäraseid niidiotsi, et segadusseasetud poiss need järgemööda lahti harutaks. Otsingud viivad Quentini ja tema taibukad sõbrad seiklustesse, mis panevad proovile nende sõpruse.

Uus Kate Moss. Olen sihtgruppi kümme aastat vanem, ent mind paelus filmi juures ennekõike Cara Delevigne, kes tuntud maailma moelavadel. Teda on nimetatud uueks Kate Mossiks ja mitte asjata.

Ta on tippdisainerite lemmik ja tema metsik elustiil – peod, flirtimine narkootikumidega, suhted nii meeste kui ka naistega – annab igapäevast kõneainet kõmumeediale. Ent neiu üritab saada jalga ka näit-

lemismaailma ukse vahele. Paari aasta eest tegi ta debüüdi filmis "Anna Karenina" ja suutis seal üllatada.

Ka Margoti osa mängib Delevigne hästi. Ilmselt ka seetõttu, et see on kohati temalik roll. Neiu, kes ei taha piiridest midagi teada ja kellele pole igasugu argistambid meeltemööda. Huvitava rolli teeb peategelast kehastav Nat Wolff, kes suudab head naabripoissi mängides vaataja endast hoolima panna.

Ä Hinnang "Paberlinnad" - 2015

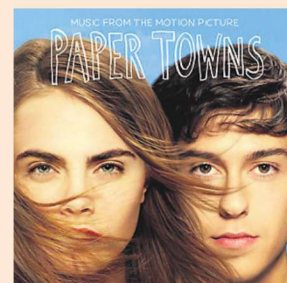
●●●●●●●●●●
Lavastaja: Jake Schreier
Osatäitjad: Nat Wolff, Cara Delevigne, Halston Sage jt.
Kinodes alates 24.07

↑ **PEATEGELASED** Quentin (Nat Wolff) ja Margo (Cara Delevigne). FOTO: TOOTJA

PLAAT

Hea taustamuusika

Vahel harva läheb nii, et mõne filmi muusika saab populaarsemaks kui film ise. Filmi "Paper Towns" soundtrack'iga võib see nii juhtuda. Tegemist on teismeliste suunatud filmiga, mis täiskasvanute silma alla eriti sattuda ei pruugi ning kuna selles sügavam mõõde puudub, siis pole selleks ka erilist põhjust.

Ä Hinnang Paper Towns - Soundtrack

●●●●●●●●●●

Muusikat tasub aga kuulata küll. Erinevate artistide sisse lauldud kogumik sobib rahulikuks lõõgastavaks taustaks, mis pakub mõnusat tuge väsinud mõistusele. Muusika on üllatavalt intelligentne ning sisukas, see ei väsita ega raputa, kuid samuti ei uinuta magama.

Suurem osa paladest jääb küll moodsa popmuusika raamidesse, kuid ei saa öelda, et lood oleksid üheplaanilised. Muusika kõigub retropopist elektroonilise tantsumuusikani ning pakub aina uusi meeldivaid üllatusi. Mõne üksiku hoogsama klubihiti kõrval on rida rahulikuma kulgemisega jutustavaid palasid, mis laua kutsuvad teravamalt kuulatama. Kui on tarvis rahulikult aeg maha võtta, siis sobib see plaat imehästi.

MARI HIIMÄE

KOOMIKS

Esietendub Vana-Antsla mõisa aidas Võrumaal Polygon Teateri esituses Jaan Tätte menutükk "Palju õnne argipäevaks". See on reaalsuse ja groteski ning komöödia ja draama piirimail kõikuv lugu nooremas keskeas paarist, kelle abielu on seitsmeteistkümne kooselatud aasta järel muutunud rutiinseks ja etteaimatavaks.
www.poly.ee/argipaev

PUHKEPÄEV 31. juuli 2015

toimetaja Mari Hiiemäe, tel 667 0218, e-post aripaev@aripaev.ee

31.07.-06.08**ALLE-SAIJA
TEATRITALUS**

31.07 kl 19 "Paradiisum"
01.08 kl 19 "Paradiisum"
Kanepe vald, Põlvamaa

ENDLA TEATER

31.07 kl 19 "Armastuse õigekiri"
31.07 kl 19 "Topeltelu"
01.08 kl 19 "Midagi tõelist"
01.08 kl 19 "Kõik naistest"
Keskvaljak 1, Pärnu

**KASSIARU
PUHKEMAJAS**

31.07 kl 19 "Trepikoda"
01.08 kl 19 "Trepikoda"
Õtsa talu, Vetepere küla, Albu vald

KELL KÜMME

31.07 kl 19 "Skandaalisalu" Ohtu mõisa tallisaalis
31.07 kl 20 "Preili Julie" Kõue mõisas
01.08 kl 19 "Skandaalisalu" Ohtu mõisa tallisaalis
01.08 kl 20 "Preili Julie" Kõue mõisas
www.kell10.ee

**KUKRUSE
POLAARMÕISAS**

31.07 kl 19 "Kui seda metsa ees ei oleks"
01.08 kl 19 "Kui seda metsa ees ei oleks"
Kukruse küla 20, Kohtla vald

**KURESSAARE
LINNATEATER**

31.07 kl 19 "Ekke Moor" Sadamaaidas
01.08 kl 19 "Ekke Moor" Sadamaaidas
Tallinna 20, Saaremaa

LIHULA MÕISAS

01.08 kl 19 "Armastus on päri!"
NUKU koori kontsertetendus
Lihula

POLYGON TEATER

31.07 kl 19 "Palju õnne argipäevaks!" esietendus Vana-Antsla mõisa aidas
01.08 kl 19 "Palju õnne argipäevaks!" Vana-Antsla mõisa aidas
Ravala 8 pk 49, korpus C, Tallinn

R.A.A.M

31.07 kl 19.30 "Imede aasta" Jäne-da Pullitalis
01.08 kl 15 "Libahunt" Viinistu Kunstmuuseumis
Süda 87a, Tallinn

REHE KÜÜNIS

01.08 kl 20 "Grace ja Glorie"
Üksnurme küla, Saku vald

**SAUEAUGU
TEATRITALUS**

31.07 kl 19 "Ingeland"
Läänemaa, Märtna vald, Ohtla küla, Saueaugu talu

SOERA SUVETEATER

31.07 kl 19 "Hundimõrsja" Soera Talumuuseumis
01.08 kl 05 "Hundimõrsja" Soera Talumuuseumis
Palade küla, Pühalepa vald, Hiiumaa

SUVEKOMÖÖDIA

31.07 kl 19 "Lahvka"
01.08 kl 19 "Lahvka"
Pääsna küla, Maarjalille talu, Rääpina vald

TÕSTAMAA MÕISAS

01.08 kl 19 "Skvottimine võhikutele"
Käli mnt 13, Tõstamaa vald

VANA BASKINI TEATER

31.07 kl 20 "Me ootasime teid pikisilmi" Suure Munamäe vabaõhulavalt
01.08 kl 20 "Me ootasime teid pikisilmi" Aruküla Laululavalt
Tärtu mnt 55/59, Tallinn

↑ **ÕNNEOTSINGUTEL** kohtab Ekke juhutõlisi, kel tööks kraavi kaevamine. FOTO: IRINA MÄGI

Kelmilugu "Ekke Moor" näitab nooruki meheks saamist

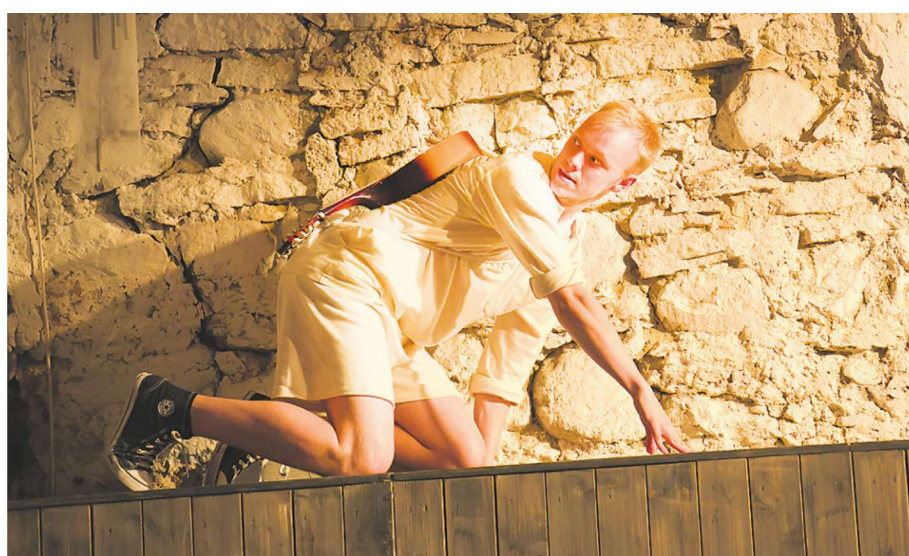
TÕNU LILLEORG
kaasautor

Eile esietendus Kuressaare Sadamaaidas lavastus "Ekke Moor", kus mängivad EMTA lavakunstikooli tudengid.

Lavastus põhineb August Gailiti romaanil, kus kirjanik kujutab romantilises ja realistlikus võtmes rannakülas sirgunud noormees Ekke õnneotsinguid. Romaani pani teatrikeelde ümber tüki lavastaja Aare Toikka, kes kirjutas Gailitist tõukudes täiesti uue loo. "Ma olen muutnud Ekke Moori õhkajast romantikust šarmantseks kaabakaks. Minu Ekke Moor on ikka Casanova," ütles Toikka.

Muinaslooline tähendamissõna. Lavastaja on vaimustatud poeesiast, mis Gailiti romaanis avaldub. "Vaadake tema lauset, kuidas ta naudib barokki, see on erakordne! Gailiti poesia on kindlasti olulisim tahk minu loo juures," lausus Toikka. "Olen püüdnud tõlkida tema literatuurse poeesia lavategevuste keelde, lootes tunda seda hõrku ja vürtsikat teatrimekki, mida ma kirglikult armastan," nimetas ta dramatiseerimise juhtidee. "Kelmilugu räägib sellest, kuidas küpseb mees," sõnastas Toikka uuslavastuse lühikokkuvõtte.

Kuigi romaanis rändab Ekke Moor reaalses paikades, nagu Peipsi rannik ja Lapi-maa, pole tema kodukohta Ingelandi siiski päriselt olemas. Lavastaja sõnul sündis tegevuspaik Ingeland Gailiti loovas kujutluses ja "Ekke Moori" maailm on ka ise kujundiloomes allikas. "Ingeland eksisteerib ideede maailmas. Ingeland eksisteerib samas reaalsuses,

„Ma olen muutnud Ekke Moori õhkajast romantikust šarmantseks kaabakaks.

Aare Toikka, lavastaja

kus materialiseeruvad unenäod. Ses mõttes pole Gailiti romaan mitte midagi muud kui muinaslooline tähendamissõna," rääkis lavastaja.

Tema sõnul on "Ekke Moori" maailm müütiline ja arhetüüpiline Eesti ning romaani võib nimetada eestlaseks olemise arhetüüpide koguks. Samuti võib "Ekke Moori" näha paralleele Ibseni "Peer Gyntiga".

Näitlejad tunnevad avastamisrõõmu. Näitemängu tegevustik on seikluslik ja sisutihed. Ekket tõmbab kaunite neidude ja kunstide poole ning ta elatab end oma rännul juhtööde, kauplemise ja muu säärasega. Pub-

lik näeb lavaloos värvikat tegelaste galeriid, mille esitamisel saavad kõik 11 noornäitlejat oma kolme õppeaasta jooksul kogutud oskused mängu panna.

Toikka sõnul on trupp töökas ja andekas. Ning uuslavastust ei tasu võtta kui tudengite koolitööd, vaid kui täiemõõdulist teatriteost, millel on lavastaja allkiri. "Näitlejatele on lugu mu taipamist mööda pakkunud avastamisrõõmu ja peamurdmist. Gailiti filosoofia haakub omal moel mingi uuspaneteismiga, mis noortele sümpatiseerib," tõi Toikka paralleeli uskumisviisiga, mille järgi ei asu jumal maailmast eraldi, vaid viibib kohal kõiges olemasolevas.

**Teater
Ekke Moor**

Esietendus 30. juulil Kuressaare Sadamaaias

Dramatiseerija ja lavastaja:
Aare Toikka

Osades: Jürgen Gansen, Markus Habakukk, Ester Kuntu, ↑↑Karl Laumets, Karmo Nigula, Saara Nüganen, Lauuli Otsar, Ott Raidmets, Christopher Rajaveer, Liisa Saaremäel ja Risto Vaidla
www.kuressaarelinnateater.ee

← **NIMITEGELAST** mängib Karmo Nigula. FOTO: IRINA MÄGI

TULEB

Pärnust saab järgmisel nädalalõpul peopealinn

6.-8. augustini Pärnu rannas toimuv Weekend Festival Baltic toob kolmel päeval suvisesse Pärnu randa hetke maailma tipud pop- ja tantsumuusikas. Lisaks rikkalikule programmile mitmel laval pakub festival küllastajale ka palju muid atraktsioone, samuti ei puudu välisümmusele omased telkimisalad. Festivali ajaks on käigus eritransport Pärnusse nii Tallinnast kui Riist. Festivalil astuvad üles: David Guetta, Hardwell, Tiesto, Example+dj Wire, Robin Schulz, Rudimental, Showtek, Felix Jaehn, Sub Focus, Chase & Status, Brennan Heart, Tungevaag & Raaban, Netsky, Syn Cole, Aron Chupa jt. www.weekendbaltic.com.

Augustibluusi telgitagused. Artistid pakuvad ennast ise ja aasta läbi

KAROLIINA VASLI, kaasautor (Ohtuleht)

Täna ja homme vallutab Haapsalu linna juba 22. Augustibluus, kus välismaa staaride kõrval kuuleb näiteks ka Evelin Võigemasti ja Jan Uuspõldu.

Festivali korraldaja Indrek Ditmann sõnas, et kokku on kavas 30 kontserti kaheksal laval. Esindatud on Aasia, Lõuna-Ameerika, Austraalia, Euroopa ja loomulikult bluusi sünnimaa USA. Viimati mainitu lipu hoiavad kõrgel Canye Kane ja Boney Fields. "Kindlasti tahaks esile tõsta aga Eric Claptoni bändi pikaajalist kitarristi Andy Fairweather Low'd, kes saabub Haapsallu oma sooloprojektiga," märkis Ditmann.

Kodumaine eriprojekt on pühendatud BB Kingi mälestuseks. Seal teevad kaasa Evelin Võigemast, Jan Uuspõld, Kristjan Kanakene ja Emil Rutiku. Neid saadab kaheksaliikmeline bänd, mis koosneb suuresti Compromise Blue liikmetest. "Laupäeval soovitaks kindlasti osa saada vanas raudteejaamas toimuvatest akustilistest kontsertidest," lisas Ditmann.

Neli-viis pakkumist päevas. Korralduse telgitagustesse piiludes võib öelda, et juba on paika pandud ka tuleva aasta festivalikuupäevad, samuti mõned esinejad. "Artistid pakuvad ennast ise ja aasta läbi. Arvan, et ei liialda, kui ütlen, et päevas tuleb meile neli-viis pakkumist. See teeb aastas umbes poolteist tuhat kirja ja telefonikõnet ning seda osa haldab meie programmitjuht Raul Ukareda," rääkis Ditmann. "Kuna festival toimub juba 22. korda, pole meil enam kuigi raske siia bluesimaailma tipp-tegijaid saada, kuid vahel harva jäävad meie unistused raha taha pidama."

Konkurents on tihed. Rahast ja populaarsusest rääkides tundub kõrvaltvaatajana, et üritusi on suviti toimumas rohkem kui küll. Raske on valida, kuhu üldse minna. Näiteks sel nädalavahetusel toimuvad ka Intsikurmu Muusikafestival, Leigo Järvemuusika ja palju muud. Ditmann nentis, et üritusi on palju, ent küllastaja on piisavalt tark, et endale meeldivad leida. "Viimastel aastatel on meie festivali küllastajate arv olnud umbes 12 000 ning suur osa neist inimestest on kvaliteetsest meelelahutusest lugupidavad kodanikud, kes oskavad lisaks heale muusikale lugu pidada ka kaunist paigast, heast söögist-joogist ja festivaliõhkonnast laiemalt."

Lisaks kontsertidele on Augustibluusi programmis ka õpitoad ja näitused. Varajaste hommikutundideni toimub jämm Haapsalu Kultuurikeskuses. Päevase ajal saab mõnusat muusikat nautida ka linnatänavail.

↑ ÜKS Augustibluusi esinejatest on Candy Kane USAst. FOTOD: KORRALDAJAD

↑ SOOLOPROJEKTIGA esineb kitarrist Andy Fearweather.

Ä Festival "Augustibluus"
31. juuli ja 1. august Haapsalus
Festivali passi hind kohapeal 45 eurot.
Kuni 14 aastastele (k.a.) lastele on sissepääs koos pileti ostnud vanemaga tasuta.
Üksikute kontsertide piletid on müügil kohapeal.
www.augustibluus.ee

→ TROMPETIST Boney Fields.

31.07-06.08

ALATSKIVI LOSS

02.08 kl 20 "Tormis üle maa"
ETV Tütarlastekoor
Lossi 10, Alatskivi vald

AMMENDE VILLA

03.08 kl 19 "Jaak Joala laulud" Koit Toome ja Jorma Puusaag
Mere pst 7, Pärnu

HAAPSALU

31.07 kl 15 "Augustibluus 2015"
01.08 kl 11 "Augustibluus 2015"
Haapsalu

HANSA HOOV

31.07 kl 21 Kaunimate aastate venenaskond
05.08 kl 20 "Nelgid Rapunzliile" Lenna & Epilk ühiskavaga
Aleksandri 46, Tartu

HEDON SPA HOTEL

01.08 kl 21 Laura & Joel Remmel "No Moon At All" Jazziklassika
Ranna piuestee 1, Pärnu

INTSIKURMU

METSAPARK

31.07 kl 14 "Intsikurmu Muusikafestival 2015"
01.08 kl 13 "Intsikurmu Muusikafestival 2015"
Põlva

KABLI RANNA LAVA

31.07 kl 22 "Kabli Päikeseloojangufestival 2015" Svjata Vatra ja Lea Dali Lion
Kabli rand

KEILA LAULUVÄLJAK

06.08 kl 21 Chris Norman
Keila

KULTUURIKATLA AED

06.08 kl 20 "Nelgid Rapunzliile"
Lenna & Epilk ühiskavaga
Kalasadama 6, Tallinn

KURESSAARE

LOSSIHOOV

01.08 kl 20 "Vallatu vestern" Vallatud Vestid - Ott Lepland, Tanel Padar, Jalmar Vabarna ja Karl-Erik Taukar
Lossihoov 1, Kuressaare

KÄRDLA LINNAPARK

31.07 kl 20 "Vallatu vestern" Vallatud Vestid - Ott Lepland, Tanel Padar, Jalmar Vabarna ja Karl-Erik Taukar
Kärbla, Hiiumaa

LEIGO TALU

31.07 kl 17 "Leigo Järvemuusika 2015"
01.08 kl 17 "Leigo Järvemuusika 2015"
Nõuni, Palupera

LUKE MÕIS

31.07 kl 21 Kõrsikud
Luke, Nõo vald

MOOSTE MÕIS

06.08 kl 20 Hendrik Sal-Saller & Smilers / Smilers'i unplugged
Mooste

MUSTPEADE MAJA

06.08 kl 20 "Suveõhtu kamermuusika"
Puhkpillikvintett Estica ja liivakunstnik Madli Luuk
Pikk-tn 26, Tallinn

NIGULISTE KIRIK

01.08 kl 16 "Tallinna XXIX Orelifestival"
01.08 kl 20 "Tallinna XXIX Orelifestival"
02.08 kl 16 "Tallinna XXIX Orelifestival"
03.08 kl 20 "Tallinna XXIX Orelifestival"
04.08 kl 20 "Tallinna XXIX Orelifestival"
01.08 kl 19 "Riho Sibul"
02.08 kl 19 "Riho Sibul"

PÄRNAÕIE TALU HOOV

02.08 kl 22 "Crazy Cellos" CJam päikeseloojangufestivali kontsert
Vissi küla, Nõo vald

PÄRNU ELIISABETI KIRIK

31.07 kl 20 "Tallinna XXIX Orelifestival"
01.08 kl 20 "Suveaaria. Kunstide süntees"
05.08 kl 20 "Tallinna XXIX Orelifestival"
06.08 kl 20 "Suveaaria. Kunstide süntees"

PÄRNU KUURSAAL

31.07 kl 20 "RetroSummer"
01.08 kl 21 "Suveaaria. Kunstide süntees"

PÄRNU REIU JÕE ÄÄRES

31.07 kl 20 "Nelgid Rapunzliile"
Pärnu

RAPLA KIRIK

31.07 kl 22 "Crazy Cellos"
Rapla

RAPLA LAULUVÄLJAK

02.08 kl 20 "Vallatu vestern"
Rapla

SAKU MÕIS

04.08 kl 22 "Crazy Cellos"
Saku

TARTU ANTONIUSE ÕU

31.07 kl 19 Dagö ja Inboiler
06.08 kl 20 "Õhtu filmimuusika kulilafondiga"

TALLINNA JAANI KIRIK

31.07 kl 20 "Tallinna XXIX Orelifestival"
03.08 kl 12 "Tallinna XXIX Orelifestival"
04.08 kl 12 "Tallinna XXIX Orelifestival"

TALLINNA TOOMKIRIK

31.07 kl 17 "Tallinna XXIX Orelifestival"
02.08 kl 20 "Tallinna XXIX Orelifestival"

VABA LAVA

01.08 kl 19 Dagö ja Inboiler
Tallinn

VALKLA RAND

01.08 kl 13 "Valkla Rannafest 2015"
Valkla

VESKIJÄRVE

06.08 kl 21 Jaan Sõõt
Tõrva

VIHULA MÕIS

31.07 kl 16 Laura & Joel Remmel "No Moon At All"
02.08 kl 19 Riho Sibul
Vihula

VÕSURAND

01.08 kl 12 "Võsu Rannafest 2015"
Võsu

PUHKEPÄEV 31. juuli 2015
toimetaja Mari Hiemäe, tel 667 0218, e-post aripaev@aripaev.ee

DVD

Pahupidi keeratud tuhkatriinulugu

Komöödias "Kuidas saada Broadway staariks" on kokku põimitud nii palju saatuse niite, et jääb mulje, nagu poleks siin ilmas midagi juhuslikku. Isabelle (Imogen Poots), kes meelitab ligi kentsakaid austajaid, tahaks olla kaunis muusa, paraku peab ta aga töötama lõbutüdrukuna. Ta unistab näitlejaametist ja ühel ilusal päeval paistab, et tema unistus täitubki, kui tema kliendiks osutub Broadway tuntud lavastaja. KUIDAS SAADA BROADWAY STAARIKS DVD SAADAVAL APOLLOS

EDETABEL

Apollo filmide TOP

1. Viiskümmend halli varjundit
2. Mina, Supervaras 1 & 2 + Lühi-filmid
3. Lammast Shaun. Film
4. 6 kangelast
5. Paddingtoni seiklused

31.07.-06.08

SOLARIS KINO

"Võimatu missioon: Salajane rahvas"
R, P, K ki 11.10, 16.20, 19.15, 20.50, 22.10;
L ki 11.10, 16.20, 19.15, 21.00, 22.10;
E-K ki 11.15, 16.10, 19.10, 20.45, 22.10
"Pulmakaos"
R, P, E, K ki 11.30, 18.50; L, T, K ki 18.50,
N ki 16.20
"Sõjale kaotatud noorus"
R-N ki 13.30, 16.15, 19.00
"Terminaator Genisys"
3D: R, P, E ki 13.45, 21.10; L, T, K ki
13.50, 21.10; N ki 13.45, 21.10
"Käsilased"
3D eesti keeles: R-P ki 13.30, 17.50;
E-K ki 14.10, 15.50, 17.50;
2D eesti keeles: R, P-N ki 11.20; L ki
11.10;
3D vene keeles: E-K ki 15.30;
2D vene keeles: R-P ki 11.00; E-K ki
11.10; N ki 11.40;
3D inglise keeles: R-K ki 16.40
"Eemal hullutavast ilmakärast"
R, P ki 15.50; L ki 15.40; E-K ki 15.45;
N ki 16.10
"Ted2"
R-P ki 14.10
"Jurassic World: Sauruste Maa-ilm"
3D: R, P, E ki 16.20; L ki 11.20; T, K ki
11.30; N ki 11.10
"Spoon"
R-K ki 21.15; N ki 19.15
"Suplinna Salaselts"
eesti keeles: R, P, E ki 17.30; L, T, K ki
16.30; N ki 14.00
"Sipelgamees"
2D: R-N ki 11.00;
3D: R-N ki 19.50, 22.20
"Super Mike XXL"
R, P ki 13.20, 18.40; L, E-K ki 13.10,
18.40
"Unistuste horoskoop"
R-E, N ki 12.00; T, K ki 11.40
"Paberlinnad"
R, P ki 14.00, 18.30, 21.45; L ki 14.00,
17.30, 21.45; E-K ki 13.20, 18.20, 21.50;
N ki 13.20, 21.40
"Pikslid"
2D: R-P ki 13.00; E-K ki 11.00; N ki
11.45;
3D: R, P ki 19.45; E ki 13.15, 19.45; T-K ki
13.15, 19.30; N ki 18.30
"Vatikani linnid"
R, P, E ki 22.00; L ki 22.15; T-K ki 17.30;
N ki 21.50
"Pahupidi"
3D eesti keeles: R-P ki 11.15, 15.30;
2D vene keeles: R-P ki 15.15; N ki 16.15
"Nagu hunnik õnnetust"
L ki 18.15; T, K ki 21.45; N ki 18.45
Estonia pst 9, Tallinn

VÕRU KINO

KANNEL

"Pikslid"
3D: R ki 17.30; P ki 16.00; E, T ki 22.00;
K ki 20.15; N ki 18.00
"Võimatu missioon: Salajane rahvas"
R ki 19.15; P ki 20.00; E, T ki 17.30;
K ki 22.00; N ki 19.45
"Sõjale kaotatud noorus"
R ki 21.30; E, T ki 19.45; K ki 18.00;
N ki 22.00
Lüüsi 13, Võru

Tartus ootab armastus oma kõikides varjundites

MARI HIEMÄE
kaasautor

Suvine armastusfilmide festival tARTuFF toob Tartusse ühiselt filme vaatama nii need, kes on armunud, kui ka need, kes tahaksid seda olla.

Vabas õhus toimuv filmifestivalil on mitu boonust, miks sellest osa peaks võtma.

Uued võimalused. Nagu ikka, pakub festival igal aastal täiesti uut filmiprogrammi. Lisaks on tänavusel tARTuFFil suurem rõhk ka eritüüpi, mis toimuvad nii raepiatsile paigaldatud festivali telgis kui ka mujal linnas, näiteks Toomkiriku varemetes, kus näidatakse reede öösel pärast Raekoja platsi programmi Roman Polanski klassikalist hirmufilmi "Rosemary laps".

Palju tegemist jätkub festivalil lastele ja peredele. "Meil on festivali telgis igapäevased AHHA töötoad ning õhtuti algusega kell 17 saab iga soovija osa võtta Arvamusfestivali aruteludest filmist karjäärivalikute teemadeni välja. Esimest korda saab igaüks ennast proovile panna ka laupäevaõhtuse mälu mängus, mis on pühendatud tARTuFFi 10. aastapäevale," rääkis festivali korraldaja Helmut Jänes.

Armastus igal kujul. Tartu Raekoja platsile, kuhu püstitatakse hiiglaslik väliekraan, mahub publik nii istuma kui ka seisma. Põhiprogrammi filmivalik keskendub mõistagi armastustematele ning selle on Jänese sõnul programmimeeskond kokku pannud just publiku soovile silmas pidades.

Põhiprogrammile lisanduv dokumentaalfilmide programm Elektri teater vaatleb tänavu elu läbi tõsisemate teemade ning osa-

↑ MÕÕDUNUD aasta parimaks sõltumatuks Briti filmiks kuulutatud "Uhkus" linastub tARTuFFil 8. augustil kell 22. FOTO: TOOTJA

liselt on ka tARTuFFi arutelude sari saanud ainekust just dokfilmidest.

Hea tuju festival. tARTuFF on heade emotsioonide festival, mida ei saa ära rikkuda ka jahe ilm. "Kindlasti käivad tARTuFFiga kaasas suvi ja hea fiiling, armastus. Ilma nende komponentideta ei saa seda festivali teha. Isegi kui loodetud sooja suve asemel tuleb pisut jahedam ilm, istub mitmetuhandepaline publik Raekoja platsil ja vaatab filme – see ühishingamine filmidega ühes rütmis tekitab kõigis, sealhulgas korraldajates, jubedalt hea fiilingu – tunnet, et teeme õiget asja," ütles Jänes.

Korraldaja sõnul on ilmselge, et armastusele pühendatud filmid köidavad igas vanuses publikut. Seetõttu on festival ka arvestanud, et igaühele programmis midagi leida oleks. Kuna Jänese sõnul on festivalipubliku hulgas palju koolinoori, on neile suunatud mitu filmi, ennekõike aga reedeõhtune kell 22 algav film "X+Y". Ülikoolinoortele sobivad vaat et kõik filmid. "Me pole unustanud aga ka inimesi 40+, kellele on samuti mitu filmi suunatud. Nii et võib öelda küll, et tARTuFF on nagu armastuski ilma piirideta nähtus," nentis Jänes.

Oleme osavad ja abistame sind sinu ürituste läbiviimisel!

Miks valida Flying Ideas:

Flying Ideas on ürituste korraldamisele suunatud ettevõte. Hindame Teie aega ja kasutame seda viisakalt ning arvestavalt. Kokkulepetest ja tähtaegadest kinnipidamised on meie jaoks olulised.

Flying Ideas

margitleerimaa@gmail.com • www.flyingideas.eu
Facebook: www.facebook.com/FlyingIdea.eu
Margit Leerimaa: margitleerimaa@gmail.com
Telefon: +372 51 971 542

JAZZIKLASSIKA EESTI MÕISATES & KAUNITES PAIKADES

R 31.07 Vihula mõis 16:00
L 01.08 Hedon Spa, restoran Raimond 21:00
P 02.08 Mooste mõis 17:00
R 7.08 Pädaste mõis 19:00
P 9.08 Haapsalu Kuursaal 17:00
P 16.08 Jõhvi Kontserdimaja 17:00

NO
MOON
AT
ALL

LAURA & JOEL
REMMEL

Lisainfo:
www.moonwalk.ee
www.lauraofficial.com

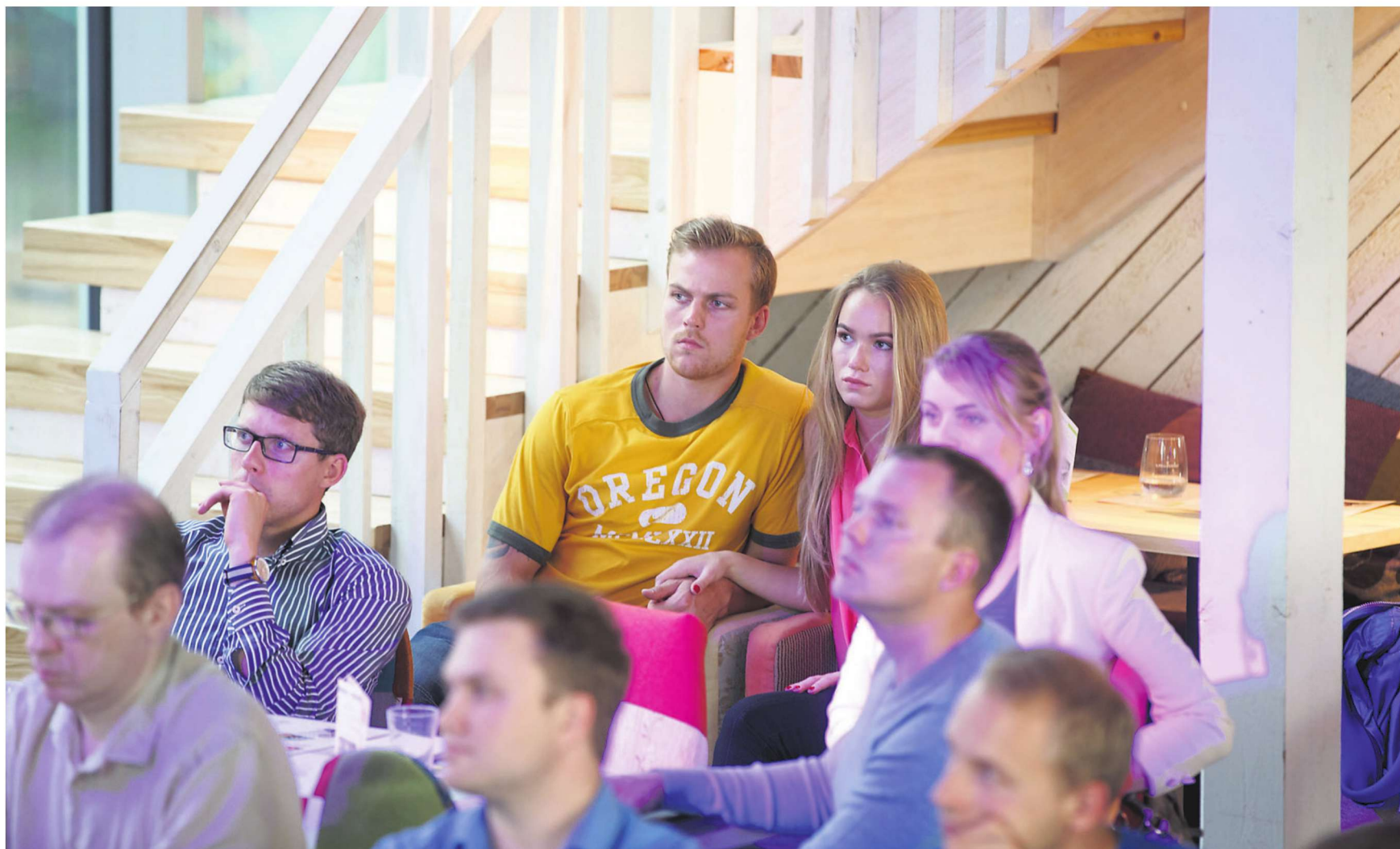

PUHKEPÄEV 31. juuli 2015
toimetaja Raul Mee, tel 667 0132, e-post raul.mee@aripaev.ee

Hinrikus tõi täismaja

Investeeringuklubi üleeilsel üritusel restoranis Bliss naljalt vaba kohta ei leidunud. Teemaks oli *start-up*'idesse investeerimine ja esinejaks Eesti ühe edukama idufirma asutaja Taa-
vet Hinrikus.

Ä RAUL MEE
raul.mee@aripaev.ee

← **MÕNED** 120 kuulajast.

↑ **HINRIKUSE** etteaste kestis 2 tundi. Küsija rollis oli Investeeringuklubi üks eestvedajatest Marko Oolo.

↑ **TARGEMAKS** olid tulnud saama firma Fortumo asutaja Rain Rannu (vasakul) ja loovprojektide toetuskeskkonna Hooandja eestvedaja Henri Laupmaa (paremal).

→ **TAGUMISEST** reast kuulas tähelepanelikult SEB aktsiaturgude analüütik Kristofer Vähi (vasakul)

Pagas pani plehku?

Seesami reisikindlustus
aitab hädast välja!

Osta kindlustus
pood.seesam.ee
või kontorist

Teenuse pakkuja on Seesam Insurance AS. Tähelepanu, tegemist on finantsteenusega.
Tutvu tingimustega www.seesam.ee ja vajadusel küsi lisainfot kindlustusspetsialistilt.

Seesam

MATI KULLAÄRI

-25% kõik Saksamaal
toodetud eksklusiivsed
abielusõrmused!

Üle 1500 mudeli abielusõrmuseid

Suurim valik teemantidega ehteid!

EKS Kaubanduskeskus ● Mustamäe tee 12, Tallinn ● telefon 656 6516

Kogu tootevalik:
www.matikuld.ee

Kaasaegse kunsti tipud
Kumu kunstimuuseumis

KUMU

Kodus ja vöörsil **29.05.–13.09.2015**

Marko **MÄETAMM**

Tunne end nagu kodus

Raymond **PETTIBON**
Ameerika unelmas elades

Rahvusvaheliselt tuntud R. Pettibon (USA) ja M. Mäetamm sunnivad vaatajat seisma silmitsi elu karmide tõsiasjadega. Mäetamm teeb seda köögi ja magamistoa kaudu, eesti juurtega Pettibon võtab vaatluse alla Ameerika ja selle suhte ülejäänud maailmaga.

Marko Mäetamm. Suur trofee. 2012. Kunstniku ja Temnikova & Kasela Galerii loal

KUMU KUNSTIMUUSEUM
Weizenbergi 34 / Valge 1, Tallinn
www.kumu.ekm.ee

Avatud:
T, N-P 11–18; K 11–20

XI TALLINNA KAMMERMUUSIKA FESTIVAL 21. - 30. august 2015

Pille Lille Muusikute Fond esitleb:

22. - 23. august | kell 12.00 - 18.00

TASUTA muusikakoolide õpilaste kontserdid festivali telgis **Vabaduse väljakul**

21. august 19.00 Jaani Kirik (vaba sissepääs)
N. Ots (trompet), **K. Kriit** (viul), **T. Tenno** (orel)
Kavas: Bach, Tartini, Mozart jt.

22. august 19.00 Rootsi-Mihkli kirik
N. Ots (trompet), **K. Ribarski** (tromboon) ja
M. Sperovic-Ribarski (klaver, Makedoonia)
Kavas: Debussy, Chopin, Albeniz, Ravel, Falla jt.

23. august 19.00 Mustpeade Maja
GALA - EESTI HELILOOJATE LIIT 90

P. Lill (sopran), **S. Kuulmann-Martin** (viul),
O. Sinkova (flööt), **A. Karp** (bariton), **M. Martin**
(klaver), **M. Kari** (klarnet), **A. Lend** (tšello),
N. Ots (trompet), **P. Paemurru** (klaver)
Kavas: Tubin, Rääts, Mägi, Tamberg, Kangro jt.

24. august 19.00 Rootsi-Mihkli kirik
K. Targo (sopran), **R. Taal** (klaver),
sextett - **New Theatre Ensemble**
Kavas: Poulenc, Saar, Sibelius, Schumann, Brahms

25. august 19.00 Hopneri Maja
A. Lend (tšello), **H. Dalkılıç** (klaver, Türgi)
Kavas: Beethoven, Brahms, Eller, Pärt, Isiközlü jt.

26. august 19.00 Mustpeade Maja
K. Fialova (vioola) ja **P. Nouzovsky** (tšello, Tšehhi),
K. Kriit (viul), **I. Zahharenkova** (klaver)
Kavas: Debussy, Clarke, Brahms

27. august 19.00 Mustpeade Maja
M. Veretenina (sopran), **O. Sinkova** (flööt),
I. Zahharenkova (klaver), **E. Kiprsky** (klaver, Venemaa)
Kavas: Bach, Kiprsky, Delibes jt.

28. august 19.00 Rootsi-Mihkli kirik
Puhkpillikvartett - **I solisti del Vento** (Belgia),
O. Sinkova (flööt), **I. Zahharenkova** (klaver)
Kavas: Beethoven, Jongen, Mozart, Henderickx, Celis

FESTIVALI VIIMSI PÄEV

30. august 16.00
Viimsi Püha Jaakobi kirik (vaba sissepääs)
Esinevad muusikaõppeasutuste õpilased

30. august 19.00
Viimsi Püha Jaakobi kirik
S. Kuulmann-Martin (viul), **O. Kuusik** (tenor,
RO Estonia), **A. Lend** (tšello), **N. Ots** (trompet),
I. Zahharenkova (klaver)
Kava: Haydn, Tosti, Dvořák jt.

Piletid: 10€ / 7€ | Festivali pass: 50€ / 30€
www.piletilevi.ee

Eivere
KLAVERIFESTIVAL

Eivere mõisas Järvamaal

7. AUGUST | KELL 19.00

IRINA ZAHHARENKOVA
Kavas: C. P. E. Bach, Schumann, Brahms

8. AUGUST | KELL 19.00

MIHKEL POLL
Kavas: Tubin, Chopin

9. AUGUST | KELL 12.00

Festivali meistrikursuse lõppkontsert
Esinevad I. Zahharenkova, M. Poll, K. J. Nutt,
D. Tunijeva, E. Lohu, A. Smirnova, S. Khvichia

9. AUGUST | KELL 16.00

GALAKONTSERT
SIBELIUS 150

Külalispianistid Jaapanist
IZUMI TATENO
AYUMI HIRAHARA
HARUYO KUBO
EMIKO MIZUKI
SHIHOKO IINO
SAE LIDA
TETSURO HAGIU

7-9
AUGUST

Piletid: 7-15€
müügil Piletilevis

www.plmf.ee

Festivalide toetajad:

vitra.

Workbays Developed by Vitra in Switzerland, Design: Ronan & Erwan Bouroullec

www.vitra.com/workbays

Available through the following Vitra dealer:
AS Intera · Pärnu mnt 160D · 11317 Tallinn · Estonia
office +372 6507570 · www.intera.ee

Meelelahutus täiskasvanutele ja lastele!

LASERPARK

Adrenaliin laserite lahingust!

www.laserpark.ee

- laserlahingute saal
- peoruumid
- saun
- lisategevused
- toitlustus

- üksikmängud
- sünnipäevad
- firmade üritused
- klassiõhtud
- tudengipeod
- jõulupeod
- erinevad tähtpäevad ja koosviibimised

ERIPAKKUMINE!

Broneerides kuni 05.08.2015.a ütle parool "äripäev" ja saad peo või privaatmängu 10% soodsamalt!*

Pidu või mäng võib olla kas või kevadel.

* Kehtib uutele broneeringutele.

